

רשת בתי מגורים
מלאי תוכן

משלנו

מגזין רשת 'עד 120' | ספטמבר 2020

משלנו מארח את השחקנית סנדרה שדה,
חבר הכנסת ויו"ר יש עתיד - יאיר לפיד,
רונית חיון, האישה שמזיזה הרים ומשנה עולמות,
המאייר והקריקטוריסט מישל קישקה,
הבמאית לינה צ'פלין,
מעצבת האופנה דורית שדה
והמנצח והפסנתרן הווירטואוז גיל שוחט

מערכת 'משלנו'

עורכת:

איריס פרידמן-שדה

תחקיר וכתיבה:

איריס פרידמן-שדה

ורד מוסנזון

ירמי שיק בלום

בתיה פולניקוב

עיצוב ועריכה גרפית:

סטודיו זהות ושפה

אחימאיר פורת

עריכת לשון:

הילה חרפק

צילום:

שי אפגין

תודות:

לדיירים, למרואיינים,

לעובדים ולכל מי שתרם

וסייע ליצירת גיליון זה,

תודה מיוחדת לדן יואל

ולבתיה פולניקוב

קריאה נעימה

דיירים יקרים,

הרשו לי לפתוח בסיפור אישי. סבתא שלי, שאליה הייתי קשורה מאוד בילדותי, הייתה אישה אופטימית אף שהחיים לא עשו עימה חסד. תמיד היו לה פתגמים, אמיתות חיים פשוטות וחכמות, שעליהם חזרה ואותם כתבה במחברת מרופטת שהוענקה לי ברבות הימים.

כשפתחתי לאחרונה את מחברת הפתגמים של סבתי נתקלתי במשפט שאותו נהגה לומר כשנתקלה בקושי, "כדי להגיע לטוב - צריך לעבור דרך הרע."

אני מסתכלת על התקופה המוזרה הזאת, שאותה כולנו עוברים, כשאני מאמינה שחייבים לגייס תעצומות נפש ולהאמין שדברים אכן ישתנו לטובה, בכל היבט וממד, שיימצא המרפא לנגיף והשכל הישר יתגבר על המאבקים.

גיליון זה של משלנו נכתב ונערך במהלכו של קיץ ארוך ומאתגר. דווקא בשל אילוצי התקופה בחרנו לראיין אנשים שעשו שינוי, יצאו לדרך, איש-איש בדרכו ובעולמו. לצד ראיונות אלה בחרנו לשתף גם בסיפוריהם ובתובנותיהם של דיירי ועובדי הבתים, להביא זוויות מבט אחרות וסיפורים אישיים ומרגשים.

מי ייתן והשנה הבאה תהיה טובה אלינו.

קריאה מהנה,

שלכם,

איריס פרידמן-שדה,

מנהלת שיווק רשת 'עד 120'

רשת בתי מגורים
מלאי תוכן

משרדי ההנהלה:

רח' ראול ולנברג 32, תל-אביב

טל. 077-2620000

www.ad-120.co.il | *6120

מצוינים בכל דרך

העובדים המצטיינים של 'עד 120'

הנהלת רשת 'עד 120' בוחרת את העובדים

שעשו מעל ומעבר ונבחרו כמצטיינים.

ברצוננו להודות לכם ולשמוח שאתם איתנו.

הבית בראשון לציון:

יפה גולן

הלנה בראנץ

רם כהן

עידו הינדי יהודה

הבית בתל אביב:

אהרון אמין

גארי איירפטוב

לאוניד מולרמן

ואים מסעוד

הבית בהוד השרון:

תמר דוידנקו

דינה דלויה

יהודה גבאי

Asfaha Tawelde

”המצוינות היא מידת הרצון,
השאיפה למצוינות היא מידת ההשקעה,
והשמים הם הגבול”

תוכן עניינים

06 דבר המנכ"לים

10 מאחורי הקלעים
סנדרה שדה, הכוכבת של סברי מרנן, פותחת בפנינו את ליבה ומדברת בגילוי לב על ילדיה שבחרו בבמה כבדרך חיים, הקושי של השנה האחרונה והמחשבות על מה שצופן לנו העתיד

16 לתקן את העתיד
דמותו מוכרת בכל בית בישראל כבר יותר מארבעה עשורים כסופר, עיתונאי, מנחה טלוויזיה ופוליטיקאי. חבר הכנסת **יאיר לפיד** מדבר על הכול

22 סיפורי חיינו
סיפורם האישי ומחמם הלב של דיירינו בבית בהוד השרון: **שולה גוטליב ויגאל וינשטיין**

32 להזיז הרים, לשנות עולמות
כאם לילדה עם צרכים מיוחדים, היא יצאה למאבק ללא פשרות והעניקה לבתה חיים מלאי משמעות. זוהי דרכה של **רונית חיון** שיודעת להזיז הרים ולשנות עולמות

38 שיחה עם קריקטוריסט חרד
אין ישראלי יותר מהאיורים ומהקריקטורות של **מישל קישקה**. זווית מבט ייחודית, עוקצנית ומשעשעת הנוקטת עמדה כלפי המציאות הישראלית

44 סיפורי חיינו
סיפורם האישי ומחמם הלב של דיירינו בבית בתל אביב: **אלה ברוש ויורם אלרון**

56 כשבגד פוגש אישה, והם מתאהבים
מעצבת האופנה **דורית שדה** מאמינה בהשראה שנובעת מהבטן ומהרגשות, מתחברת לעולם הדמיון

60 צ'פלין. לינה צ'פלין.
במשך חמישים שנה ביימה **לינה צ'פלין** עשרות סרטים. בימים אלו היא מסיימת לערוך סרט חדש ואומרת, "אין לי ילדים ונכדים לסרוג בשבילם, אז בשבילי לא לעשות סרטים זה כמו למות"

64 סיפורי חיינו
סיפורם האישי ומחמם הלב של דיירינו בבית בראשון לציון: **יונה לוי ומלכה פיינה**

72 הסימפוניה הבלתי גמורה
דיאיון עם נפש וירטואוזית ומנגינה שלעולם אינה נגמרת. תווים לדמותו של **גיל שוחט**, האיש שעשה קריירה בעשר אצבעותיו

80 עובדים מכל הלב
מעודבים, רגישים וקשובים - סיפורם האישי של: **דינה דלויה, אילנה שוקרון**

88 לנגן בשלושה מיתרים
בתיה פולניקוב, דיירת הבית בראשון לציון, ממליצה על סיפור קטן וטוב שראוי לאמץ בחום

90 מסביב לשולחן
דוד קישקה, מומחה לקולינריה, משתף אותנו באהבתו הגדולה למטבח ולוקח אותנו למוסדות קולינריים מומלצים באזור המרכז

דיירים, עובדים, חברים ומשפחות יקרות,

בימינו אלה, ערב השנה החדשה, אנחנו נושאים עיניים בתקווה ובאמונה שהשנה החדשה תביא עימה בריאות ומרפא. עם כל מורכבותה של השנה החולפת, אני מאמין שבכל בעיה מסתתרת הזדמנות, וזווית המבט שלנו היא זו הקובעת כיצד ייראו הדברים, מכתובה את מציאות חיינו. בשיחות הרבות שלי עימכם, דיירים יקרים, למדתי כי אחרי הגשם מגיע האביב, אחרי החושך תמיד מפציע האור וקרני השמש הטובה מחממות אותנו ויום חדש מאיר. אני מאמין בכל ליבי שיחד נדע להתגבר על כל אתגר. בינתיים, האסטרטגיה הנכונה היא לשמור על איזון, להגן על הבריאות ולדאוג לאיכות החיים. על הקו הדק הזה אנחנו נמצאים כבר יותר משבעה חודשים, עושים כל האפשר כדי לקיים שגרה ברוכה, עשירה בתוכן, לצד שמירה קפדנית על בריאותם וחוסנם הפיזי והרוחני של כל בני המשפחה הגדולה שלנו, משפחת עד 120. בהזדמנות זו אני רוצה להודות לכם ולבני משפחותיכם על שיתוף הפעולה, ההבנה, עוז הרוח והערבות ההדדית שהפגנתם בחודשים האחרונים ועל האמון שנתתם בנו.

זמנים אלה מדגישים את חשיבותו של צוות מגובש ומסור העושה מעל ומעבר, המוכיח שוב ושוב את משמעותו של נאמנות ומחויבות, ועל כך תודתי העמוקה לכל עובדי החברה שעשו לילות כימים, ללא שאלות, במסירות מלאה. אנחנו חיים בתקופה שבה חובת הריחוק מלווה אותנו מדי יום, ולכן על כולנו לנקוט משנה זהירות, להיפגש עם האהובים עלינו בדרך אחרת. מסיבה זו חשובה השליטה בעולמות הטכנולוגיה, בכל הדרכים העומדות לרשותנו, כדי לתקשר עם הקרובים לנו, להתעדכן בסדר היום. אני שמח וגאה שהשכלנו להגדיר מטרה זו ולבצע, להנגיש את עולמות הדיגיטל לבני הגיל השלישי. בכל בית מונו נאמנים דיגיטליים שמלווים את הדיירים, מסבירים, מסייעים ומדריכים. שמחנו לראות שהדיירים שלנו מתגברים על המכשולים, מוכיחים שהם יכולים והופכים את הכלים הדיגיטליים העדכניים ביותר לחלק משגרת חייהם.

בקִּיץ זה חגגנו ימי הולדת לבתים שלנו: הבית בתל אביב חגג עשור ביום מלא בפעילות ובשמחה, הבית בראשון לציון חגג את יום הולדתו העשרים ושמונה. הבית בהוד השרון יחגוג בקרוב את יום הולדתו העשרים, ובמעמד המתוכנן נחנך את הלובי החדש ושדרוג השטחים הציבוריים. תודה לנציגות הדיירים ולדיירים על שיתוף הפעולה במהלך ביצוע עבודות הבנייה בקומת הלובי תוך כדי שגרת קורונה מנוהלת, מוקפדת ובטוחה. יש מקום לגאווה, שלושת הבתים מלאי פעילות ועשייה, חברות ושמחה. במקביל אנחנו ממשיכים בתנופת צמיחה ומקימים שני בתים נוספים לרשת עד 120: הבית במודיעין, שנמצא בשלבי ביצוע, והבית בקריית מוצקין, שנמצא בתהליכי תכנון מתקדמים. אני מבקש להודות גם לחברת הפניקס, שעשתה מעל ומעבר כדי לסייע לנו ולא חסכה במאמצים. יש חשיבות עצומה לידיעה שמאחורינו יש גב חזק, יציב ומסור.

בימים אלה אנחנו שוקדים על תוכנית תרבות מיוחדת, המתאימה לרוח התקופה, הממשיכה בדרך המאפיינת את הרשת, עשירה בעניין ובתוכן, יש למה לצפות.

מי ייתן והשנה החדשה תביא בריאות ושמחה, שנוכל לשוב במהרה לשגרה, למגע ולקרבה. כל שנבקש - לו יהי. חג שמח וגמר חתימה טובה לכם ולבני משפחותיכם.

שלכם,
אבי קלפה, מנכ"ל

דיירים יקרים,

שנה זו מסתיימת בזמנים שונים מכל מה שהכרנו. משבר הקורונה מלווה אותנו כבר יותר מחצי שנה, על שלל משמעויותיו, הוא שינה ומשנה סדרי חיים, וכעת כולנו מחכים לבואו של החיסון המיוחל ולדגע שנשוב לשגרה האהובה שלנו.

אנחנו עושים ככל האפשר, עומדים על המשמר, מתאימים את הפעילות בבית לדרישות התקופה, מתמודדים עם הקשיים הפיזיים כמו גם הרגשיים.

אני מקווה כי התקופה הזו חידדה את החשיבות של החברות והערבות ההדדית ובעיקר את האמונה שיחד, בשיתוף פעולה, נצליח כל משבר.

לשמחתי, למרות המגבלות והאיסורים אנחנו מצליחים לקיים בבית שגרת חיים כמעט מלאה, עשירה בעניין ובתוכן. חוגים חדשים נחנכו, דיירים חדשים בחרו להצטרף לביתנו, ואנחנו בוחנים בכל עת מה אפשר לשפר ולשדרג, ואני בטוחה שכדרכנו נמשיך לחדש גם בשנה הבאה.

באוגוסט חגגנו עשור לבית בתל אביב. חגגנו בדרך שלנו, ביום מהנה וגדוש בפעילויות, צפינו יחד בסרט מרגש שבו אתם כיכבתם, שהציג בצורה מופלאה את השילוב בין האנשים המיוחדים לחברות ולמסורת שנבנתה בבית במשך השנים. יחד נהנינו ממופעים שוברי שגרה, יחד חגגנו כפי שחגיגה כזו נחגגת בימים אחרים, טעימה, מהנה, מרגשת ושמחה.

בהזדמנות זו חשוב לי להודות לצוות העובדים המסור שלנו, שעשה מעל ומעבר, התאים את עצמו לדרישות התקופה, נרתם בצורה מרגשת לכל משימה והפגין מחויבות מלאה.

אני מאחלת לכם ולבני משפחותיכם שיחד נפתח שנה של בריאות ושמחה, שנזכה לחזור לחיי שגרה רגועה, לשנה מלאה בטוב ובאהבה.

חג שמח.

שלכם,
דליה מנדלמן זוננפלד
מנכ"לית בית עד 120 בתל אביב

לכל משפחת עד 120 שבהוד השרון,

עברנו יחד שנה מטלטלת, שונה מכל שהכרנו, שהציבה בפנינו מציאות חדשה, לא מוכרת, מפחידה ומאתגרת. אבל דווקא במציאות זו, ערב השנה החדשה, בחרתי לדאות את הטוב.

ימים מורכבים אלה הדגישו את חשיבות החברות והערבות ההדדית, ההקשבה וההכלה, אהבת החינם וההוקרה לכל הטוב והמיוחד בבית שלנו, בית עד 120 שבהוד השרון.

לנהל תקופה כזו אינו דבר פשוט. מתחילת המסע הבלתי צפוי הזה ובמהלכה של השנה החולפת הקפדנו לשמור מכל משמר על בריאותכם, לתת תשומת לב מיוחדת למתרחש בימים מורכבים אלה בעולמות הנפש, כמו גם לבריאות הגוף. עשינו ככל האפשר כדי להבטיח את בריאותכם וחוסנכם, דיירים אהובים, כי הבנו עד כמה חשוב בית חם ומכיל, קשוב ומסודר, מלא בפעילות ובעשייה, בחברות ובאהבה. זהו סוד הקסם שלנו, שאותו כולנו חולקים, דיירים, עובדים ומשפחות.

בהזדמנות זו אני מבקש להודות לכם ולבני משפחותיכם על שיתוף הפעולה והאמון המלא שלכם בהנהלת הבית ובי. תקופה זו הדגישה את חשיבותו של צוות מחויב ומסודר העושה מעל ומעבר, את חשיבותו של היתרון האנושי.

והיום, כששנה חדשה עומדת בפתח, אני מבקש לאחל לכם שתהיה שנה ראויה ומשמחת, מרפאה ומבורכת, עשירה בטוב. אני מקווה שנוכל לשוב במהרה לשגרה האהובה שלנו, להמשיך ולתת מענה יצירתי וקשוב ושנשמור על החוסן שלנו, בכל היבט, שיחד נפתח שנה ברוכה, מלאה בטוב, יימצא במהרה החיסון המבוקש ונניח את המשבר הרחוק מאחור, שזו תהיה שנה של בריאות איתנה והגשמת משאלות.

תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה.

שלכם תמיד,
שאו"ל דור
מנכ"ל בית עד 120 בהוד השרון

דיירים ואנשי צוות יקרים,

בימים אלה אנחנו סוגרים שנה מורכבת, שונה מכל שהכרנו. נגיף הקורונה שהתפשט ברחבי העולם ופגע גם בישראל, הביא איתו מושגים שלא הכרנו. מילים כמו סגר, בידוד דירתי, מטוש וריחוק חברתי נהפכו לחלק מהשיחה, הבהירו לנו שהעולם המוכר שהשתנה במהירות מחייב אותנו להתנהל בצורה שלא יכולנו לדמיין בימי הראשונים של השנה.

יחד למדנו את חוקיה החדשים של תקופה מאתגרת זו - לעטות מסכות, לשמור על ריחוק, לדבר בזום עם בני המשפחה והחברים, להיפגש עם המשפחה והאהובים עלינו ממרחק. הגדרנו מחדש את עולמות התוכן, הסדנאות, ההרצאות והחוגים, המפגשים והאירועים החברתיים.

אתם, דיירנו היקרים, חזרתם והוכחתם עד כמה חשוב שיש רוח טובה, הבנה, סבלנות ושיתוף פעולה, עד כמה חשוב בית חם ותומך עם צוות מסודר ומחויב, הנאמן לדיירים והמוכן לעשות כל שאפשר למען בריאותם ורווחתם.

לשנה החדשה, הבאה לטובה, אני מאחלת לכולנו, לדיירים ולאנשי הצוות, שנמשיך לשמור על רוח טובה, בריאות ושמחה, שיימצא במהרה החיסון המבוקש ושנוכל לשוב, ביחד, לשגרה הברוכה שלנו. בחרתי במילותיו של שיר אהוב זה כדי לפתוח יחד שנה מבורכת:

רק אם נאמין בעוז הרוח, רק אם נאמין ולא ננוח
מן המייצרים אל ים פתוח, כמים רבים נסער.

יחד - כל הדרך, יחד - לא אחרת,
יד ביד נושיט לטוב, שעוד יבוא, בוא יבוא.

יחד - כל הדרך, יחד - לא אחרת,
יחד איש אל איש יפתח את לבבו.

שלכם, מכל הלב,
חגית משעולי
מנכ"לית עד 120 בראשון לציון

מאחורי הקלעים עם סנדרה שדה

הבית האמיתי שלה הוא התאטרון, והמבטא הרומני הוא סימן ההיכר שלה. סנדרה שדה, הכוכבת המוכתרת של סברי מרנן, פותחת בפנינו את ליבה ומדברת בגילוי לב על ילדיה שבחרו בבמה כדרך חיים והיתרונות שבכך, הקושי של השנה האחרונה והמחשבות על מה שצופן לנו העתיד הלא ידוע ועל געגועיה אל אורות הבמה. קבלו את סנדרה שדה, שהיא ההפך הגמור מריקי רוזן.

צילום: אריאל ערוב

”אימא שלי אמרה לי לא אחת שאני לא מספיק יפה, בדומה למה שהיא שמעה מאימא שלה. בניגוד אליי, בכלל, גדלתי בסביבה שמייחסת חשיבות רבה למושג יופי

אפפה אותי תחושה חמה, אנרגיה שלא דומה לשום אנרגיה אחרת. אני חושבת שזה היה הרגע שהבנתי שהתאטרוני הוא הייעוד שלי. עד היום כשאני עולה לבמה אני מרגישה שאני עוברת לממד אנרגטי יצירתי אחר. זו מתנה יוצאת דופן.”

ואחרי שנים של תאטרון הגעת גם לטלוויזיה

”בניגוד למוני ולמיכאל, במשך השנים כמעט לא עשיתי קולנוע וטלוויזיה. תמיד ידעתי מה לעשות על הבמה, אך לא מה לעשות מול המצלמה, עד שהגיעה ריקי רוזן מסברי מרנן. רק בגיל שישים התחברתי למדיה הזו, בעיקר בזכות טוביה צפיר והטקסטים. המשחק בסברי מרנן לצד טוביה זה סגירת מעגל כי ההצגה הראשונה ששיחקתי בתאטרון לנוער הייתה איתו. הוא היה מלך האלמוגים ואני בתולת הים.”

עד כמה ריקי רוזן היא סנדרה?

”אין לי כמעט שום דבר במשותף עם האישה הזו. כשהייתי צעירה הלכתי לפסיכולוגית שאבחנה אותי כפליזרית, כלומר זו שמרצה אחרים. פתאום בגיל שישים זכיתי לעשות תיקון בעניין הפליזריות ולשחק דמות שאומרת כל מה שעולה על רוחה, כל מה שאסור להגיד. במובנים רבים זו מתנה יקרה מפז, את מגלה שאפשר להישאר בחיים גם אם דיברת בחוסר טאקט, גם אם העלבת.”

איך ההרגשה להיות סלב, להיות מוכרת ואהודה?

”בסברי מרנן הבנתי סופית את הפער העצום בין מספר המבקרים בתאטרון למספר המבקרים בטלוויזיה, מהספה שבסלון. עד אז הציבור הרחב זיהה אותי רק כשדיברתי, וגם זה רק בגלל המבטא הרומני הכבד. פתאום, כשאני מסתובבת ברחוב, אנשים ניגשים אליי ומבקשים להצטלם איתי, ילד בן עשר מבקש שאברך

סנדרה שדה, ילידת 1949, נולדה ברומניה לזוג זמרי אופרה שהכירו באקדמיה למוזיקה ועלו לישראל ב-1964, היישר למעברה שבבת ים. מאחר שהאהבה לתאטרון כבר הייתה טבועה בה, זה היה טבעי שסנדרה תמצא את ביתה האמיתי על הבמה. היא למדה משחק באוניברסיטת תל אביב, ובסיום הלימודים הצטרפה לתאטרון חיפה. היא התחילה קריירה מפוארת כשחקנית משנה ובמהרה נהייתה לשחקנית ראשית. סנדרה הופיעה על כל במות התאטרון בישראל, שיחקה בסרטים ובסדרות, ובשנים האחרונות היא חברה בצוות הקבוע של הבימה. היא תמיד שמחה לעלות על הבמה, להופיע ולהוציא מעצמה את המקסימום, בכל תפקיד. את בעלה, השחקן מוני מושונוב, הכירה בתאטרון חיפה. אין זה מפתיע שגם שני ילדיה בחרו באורות הבמה. בתם, אלמה, היא זמרת אופרה מוערכת, ובנם, מיכאל, שחקן ומוזיקאי. אחיה של סנדרה הוא זמר הטנור גבי שדה, גיסתה היא מעצבת האופנה דורית שדה ואחייניתה היא הזמרת מיקה שדה. זוהי משפחה מלאה בכישרון, ואפשר לומר שהשדה המשפחתי הנרחב צמח לתפארת. סנדרה היא אישה יפה מאוד, למרות מה שהיא חושבת, ועם כל ההומור והקלילות, היא לוקחת את החיים בכלל ואת המשחק בפרט ברצינות גמורה.

נולדת חמש שנים לאחר סיום מלחמת העולם השנייה. עד כמה השואה הייתה נוכחת בבית?

”השואה הייתה נוכחת מאוד. למזלם של הוריי, הנאצים לא הספיקו לקחת את יהודי בוקרשט. אבי נשלח למחנה עבודה, והוריי גם חוו את ההפגזות על העיר ושהו במקלטים. דרך סיפוריהם של קרובי משפחה למדנו על הגיהנום שהם עברו. שיחות שואה היו מאוד דומיננטיות וטראומטיות, ובמשך שנים הרגשתי שזה חלק בלתי נפרד ממני. כששיחקתי בהצגה חמש של נולה צ'לטון עברתי, כנראה, סוג של קתרזיס והצלחתי להרפות מעט.”

היו לכם חיים טובים ברומניה. מדוע עליתם לארץ?

”אימא שלי הייתה ציונית, בלי שידעה שכך קוראים לזה. היא פשוט הייתה באקסטזה מעצם הרעיון שנחיה במדינה של יהודים. אני רציתי שנהגר לאמריקה בגלל הוליווד. אימא שלי הטילה וטו על הרעיון, ולא היה אפשר בכלל לדון באפשרות הזו.”

איך הכול התחיל?

”הוריי היו זמרי אופרה, כך שמאז שאני זוכרת את עצמי האומנות הייתה דרך חיים. אבל הבחירה בתאטרון הייתה בחירה שלי, שהתחילה ביום שהקראתי שירים בכיתה ונוכחתי לדעת שאני עושה את זה די טוב. בהמשך התגלגלתי לתוכנית רדיו, שבזמנו קראו לזה תסכית, מלשון להסכית, להקשיב. למדתי בחוג לתאטרון בבוקרשט, וכשעליתי לבמה בפעם הראשונה

הם הכירו באקדמיה למוזיקה שברומניה, וכל יום העבירו ביקורת, מי טוב יותר ומי פחות. בכלל, ביקורת הייתה נושא מאוד דומיננטי בחיי. בהמשך, גם נולה צ'לטון דגלה בגישה שמי שעוסק באומנות צריך להיחשף לביקורת קשה ולשדרג את עצמו כל יום.”

את מדברת בפתיחות על השדרוגים הקוסמטיים שאת עוברת

”אני שמחה שהמדע מעניק לנו כלים לשדרג את עצמנו. עברתי כמה ניתוחים וטיפולים שונים וגם הזרקות. אני חושבת שאם אפשר להרגיש טוב יותר, נעים יותר, אז מדוע לא? אצלי הצורך להשתדרג נעוץ בעבר. אימא שלי אמרה לי לא אחת שאני לא מספיק יפה, בדומה למה שהיא שמעה מאימא שלה. בניגוד אליי, אימי הייתה אישה יפהפייה. בכלל, גדלתי בסביבה שמייחסת חשיבות רבה למושג יופי. תמיד חשבתי שעדיף להיות שחקנית שבנוסף לכישרון גם נראית טוב. לרוב זה מגדיל את מנעד התפקידים שתוכלי לשחק, אם כי ישנם שחקנים אהובים שחלק מהחן שלהם הוא הגודל

אותו לכבוד יום ההולדת. כשהסלבריטאיות מגיעה בגיל הפנסיה, זה מרגיש יותר כמו עבודה סוציאלית מאשר חגיגת אגו. אני לא יכולה לשמוח מהתופעה הזו כמו בחורה בת עשרים וחמש שמרגישה על גג העולם, אבל התגובות והאהבה שאני מקבלת בהחלט נעימות.”

אפרופו סלב, איך את מרגישה עם כוכבי הראליטי שנהפכים בין לילה לשחקנים?

”את יודעת, יש לי חברים אליטיסטיים שלוחמים למען האליטות הישנות בתאטרון וחושבים שהתופעה הזו היא שערורייה ואפילו בגידה במהות המקצוע. אני חושבת שאנחנו צריכים להתחבר למציאות, למה שקורה כאן ועכשיו ולטעמו של הדור הזה, ואם באמצעות סלב יבואו צעירים לתאטרון או יצפו בסדרה ישראלית – דיינו.”

איך חיים כל הזמן עם ביקורת שלעיתים היא נטולת כפפות ואכזרית?

”גדלתי בבית שהאומנות הייתה דרך חיים של הוריי.

צילום: גלעד בר שלו

ולבורג ורבק-סוורדסטרום, שהטיבה לבטא את הרעיון באמצעות המשפט האלמותי: 'הקול האנושי חי כשלמות אצל בנאדם'. לדבריה, לא לפיתוח הוא זקוק כי אם לגילוי. הסיפור של ולבורג ארוך וראוי לכתבה בפני עצמה, אבל הרעיון הוא שכל אדם יכול להגיע לקול שהוא חלם עליו, כל אחד שרוצה יכול לשיר את עצמו, וכמו בשירה כך זה במשחק. זה החלום, הלוואי שאגשים אותו."

ממה את שואבת אנרגיות מלבד משפחה ותאטרון?
"אני לומדת במשך שנים אצל מורה ששמה חנה פילניק, במיזם המכונה הורים מרפאים. בעזרת אנרגיה פנימית מכוונת לומדים לרפא את הילד שבך ואת האנשים שבסביבתך, להשתמש בעולם האנרגטי כדי לשפר ולתקן את הגוף והנפש. ישנן אין-סוף דרכים ליישם את הרעיון, חנה היא מורה דגולה, והתוצאות גורמות לשינוי ממשי. סיימתי עכשיו גם קורס שנקרא אומנות האהבה, שבו לומדים להכיל את האנשים שאנחנו פחות אוהבים, או לא אוהבים או שיש לנו חשבונות איתם. כשמישהו מעצבן אותנו, בהכלה היחס שלך כלפיו משתנה, המשברים נפתרים ואיכות החיים שלך ושל האדם שעמיתו יש לך בעיה משתפרת פלאים. הכעס והשנאה הם אנרגיה ששואבת אותך והופכת לקבועה, הרוע יותר עוצמתי מאהבה, יש לו כוחות הרס."

את מיישמת את השיטה גם עם מוני?
"בוודאי, כשמוני ואני בתקופה מתוחה ולחוצה, קשה לצאת מהמעגל של הכעס ולעיתים אף של העלבון. זה כל כך חשוב להפסיק את כדור השלג הרע הזה כשאתה חי עם אדם ארבעים שנה."

איך את עושה את זה?
"במדיטציה של שתיים-שלוש דקות, שלוש פעמים ביום. אני חושבת עליו כילד, לוקחת אותו על הידיים ונותנת לו במרוכז גל או זרם של אהבה, ובשל המחשבה שהוא ילד קטן, קל לי באותו רגע לאהוב אותו. בצוהריים אני שוב מחבתקת אותו לחיקי ובוחרת ברגע קסום, כמו הזמן שהתאהבנו, ובערב שוב ברגע טוב של אהבה שחווינו, בתקופה טובה וכדומה. בדקות האלה אני מפסיקה הכול ומתמקדת בטוב, באהבה. התוצאות מדברות בעד עצמן, פתאום העצבים נעלמים, הוא מתמלא ברוך ובאהבה כלפיי, וההרמוניה חוזרת לבית. בכל פעם את מכילה מישהו אחר. הגעתי לשם בזכות הבת שלי, היא יזמה את הרעיון."

יש לך מחשבות וציפיות לעתיד?
"להמשיך לשחק. זה מהותי, מקור הכוח והנשמה, ועל כך אני מודה יום-יום."

על מה את עובדת היום?
"על מחזה של נאוה סמל שנקרא דָּבָר על מקום הימצאם, שמביימת איה קפלן, הוא אמור לעלות באמצע אוקטובר, בהבימה. זה תפקיד נפלא על עולה חדשה מרומניה שהגיעה לארץ בזמן הצנע. גדלתי במעברה, כך שהדמות נמצאת באזור נפשי מוכר. בנוסף אני משחקת בתאטרון באר שבע במחזה שנקרא הדירה של רוזה. דינה דורון שיחקה במחזה הזה, אבל מפאת הסכנה שבקורונה הרופא אסר עליה לשחק. אני חולקת את התפקיד הזה עם רבקה מיכאלי, לשמחתי גם את ההצגה הזו מביימת איה קפלן, שהיא במאית צעירה ומוכשרת."

אפרופו במאית, יש לך העדפה מגדרית בבימוי?
"יש לי סולדריות נשית כשיש במאית, זה גורם לי גאווה מגדרית, אך המגדר אינו קובע את האיכות או המקצועיות של הבימוי. אני כל כך מתלהבת בזמן החזרות, אני נמצאת בבוועה שכולה יצירה, כך שאני תמיד מתאהבת בזמן הזה בבמאי או בבמאית."

מה הם התפקידים הכי טובים שעשית?
"שירה של עגנון, זה תפקיד שלא היה קל לשחק. נסענו עם ההצגה לרוסיה, וזו הייתה חוויה גדולה, גם הקהל מאוד אהב אותה. הכי אהבתי לשחק את רות שטיין בהצגה סיפור משפחתי של עדנה מזי"א. המשפט הראשון שאני אומרת: 'אין כמו שמפניה וקוקאין על הבוקר...'"

ואין כמו שמפניה וקוקאין על הבוקר?
"חס וחלילה."

מעולם לא הבעת את דעותייך הפוליטיות. מדוע?
"אני אדם רגשני באופיי ויכולה בכל רגע נתון להזדהות גם עם צד אחד וגם עם הצד השני. תוסיפי לזה את הפליזריות שבי, את זו שרוצה להיות בסדר עם כולם, ואולי זה בכלל חוסר עמוד שדרה פוליטי. אומנם החלטתי להישאר בצל, אך אני מעריכה מאוד את אותם אומנים שמביעים דעות מוצקות, נלחמים על האמת שלהם. זה מורכב ואכזרי ובעיקר דורש אומץ."

איזה חלום היית רוצה להגשים?
"להקים תאטרון לשחקנים שמסיבות שונות לא שיחקו ולהגשים להם חלום. ייתכן שרצו אך לא העזו, אולי נבחנו ונדחו, לא היה להם ביטחון עצמי או שנסיונות החיים הרחיקו מהם את החלום הזה. אני מאמינה שכל מי רוצה לבטא את השחקן שבו זכאי להזדמנות הזו, ואשמח להיות הכתובת, אפילו כהתנסות חד פעמית. ההשראה שלי מבוססת על זמרת האופרה השוודית

הוא. לי הוא תמיד נראה צהוב יותר. יחסים דורשים סבלנות ואורך רוח."

איך עוברת עליכם תקופת הקורונה?
"אני לא אוהבת את החופש שנכפה עליי בשל היעדר פעילות תרבותית. אומנם היה לי פנאי נפשי ורגשי שלא היה לי הרבה זמן, אבל אני חושבת שאם הנגיף הזה ימשיך התאטרון בסכנה, וזו מחשבה מבעיתה, מה גם שזהו מקור הפרנסה של כל המשפחה שלי."

תאטרון או קולנוע וטלוויזיה?
"חד משמעית תאטרון. אני תמיד מחכה לעלות על הבמה ולקבל תפקיד קטן כגודל. גם אם צריך להחליף שחקנית שמאיזו סיבה אינה יכולה להופיע, אני מתייצבת ושמחה בחלקי."

שלהם. לי מתאים יותר למקסם את החן שלי, כמו את יכולת המשחק שלי."

את נשואה לשחקן, הבת שלך זמרת אופרה מחוננת והבן שלך שחקן מוערך. איך נראים החיים במשפחה כזו?
"לעיתים מעמסה ולעיתים הקלה, יתרון לצד חסרון. במאזן הכללי אני חושבת שהיתרונות עולים על החסרונות, כי כשכולנו עוסקים בעולם החשוף והתובעני הזה השפה המשותפת מקלה, המצוקות זהות, האתגרים מובנים והפרגון הדדי."

שנים של זוגיות יציבה עם מוני. איך עושים את זה?
"החוכמה היא לעבור את התקופות הרעות ולהאמין שהטוב יחזור, כמו גם להיות נדיב לחולשות של בן הזוג, להכיל ולקבל אותן גם כשהן פוגעות וכואבות. אני לא מאמינה שהדשא של השכן ירוק יותר, נהפוך

לתקן את העתיד

יאיר לפיד מדבר על הכול

דמותו מוכרת בכל בית בישראל כבר יותר מארבעה עשורים. הוא מלווה אותנו בקריירה מגוונת כסופר, פזמונאי, מחזאי, מפיק, עיתונאי, מנחה טלוויזיה מוערך ופוליטיקאי. בדומה לאביו, הוא הצטרף לפוליטיקה הישראלית לאחר קריירה מרשימה בעולם התקשורת, הקים בשנת 2012 את יש עתיד ועדיין מאמין שיש סיכוי לעתיד טוב יותר למדינת ישראל, בתנאי שהעומד בראשה יעזוב, ויפה שעה אחת קודם. ריאיון עם יאיר לפיד.

צילום: יוטיוב

”ההשפעה של אבי הייתה בתחום הערכי. תגיד בקול רם במה אתה מאמין, תדע שלא כולם יסכימו איתך, תיאבק בהם, אבל תכבד אותם, בשיעור הגדול הזה אני עדיין משתמש

יאיר לפיד, יליד 1963, גדל בבית שחי ונשם פוליטיקה. אביו טומי היה עיתונאי, עורך, מנכ”ל רשות השידור ופוליטיקאי, ואימו, שולמית, היא סופרת מוערכת. בשירותו הצבאי היה כתב במחנה, אך את הקריירה רבת השנים כעיתונאי התחיל ככתב במעריב. הוא הוציא לאור שניים-עשר ספרים, כתב פזמונים ומחזאות, הנחה תוכניות אירוח משמעותיות, כמו סופשבוע, סוגרים שבוע וזוכת פרסי מסך הזהב – יאיר לפיד. הוא הגיש את מהדורת אולפן שישי של חדשות ערוץ 2, ובשנת 2012 החליט לרוץ לכנסת, התפטר מהטלוויזיה והקים את מפלגת יש עתיד, שזכתה בבחירות לכנסת ה-19 בתשעה-עשר מנדטים. הוא הצטרף לממשלת נתניהו וכיהן כשר אוצר עד שפוטר. בשנת 2019 חבר לבני גנץ, גבי אשכנזי ומשה (בוגי) יעלון, והקים עם שותפיו את מפלגת כחול לבן בהנהגת בני גנץ. אחרי שלוש מערכות בחירות רוויות יצרים פרש בסערה בעקבות הצטרפותם של חבריו לממשלת אחדות בראשות בנימין נתניהו. הוא לא חוסך מילים משותפיו לשעבר. כיום, אחרי פירוק כחול לבן, הוא מכהן כראש האופוזיציה. הוא חד כתמיד ומאמין למרות הכול, שיש עתיד.

ספר על הבית שבו גדלת

”גדלתי בבית של המעמד הבינוני, בתחילה ביד אליהו ואחר כך בצפון הישן של תל אביב. לא היה לנו כסף, אבל זה היה בית עשיר ברוח. סבא דוד, שעסק בביקורת אומנות, דיבר על הצירורים של זריצקי ושוטריימן ועל חברו מארק שאגאל, אבא שיחק שחמט עם אפרים קישון ויגאל מוסינזון, ואימא שהייתה יו”ר אגודת הסופרים הביאה הביתה כל ספר חדש שיצא. כולנו קראנו והתווכחנו, וכל ארוחה משפחתית הסתיימה שהיינו קמים ברעש והולכים לחדר השני לבדוק באינציקלופדיה בריטניקה מי צדק. כל המהומה העליונה הזו נקטעה באחת כשמכל אחותי נהרגה. היא הייתה בת עשרים וארבע, ואני מתגעגע אליה.”

עד כמה דרכו הפוליטית של טומי, אביך, השפיע עליך?

”מאוד, כמובן. אבא עמד בראש מפלגת מרכז לאומית-ליברלית, ואני עומד בראש מפלגת מרכז לאומית-ליברלית, זה יהיה טיפשי להתעלם מההשפעה הזו. אלא שמעל לכול, ההשפעה של אבי הייתה בתחום הערכי. תגיד בקול רם במה אתה מאמין, תדע שלא כולם יסכימו איתך, תיאבק בהם, אבל תכבד אותם, בשיעור הגדול הזה אני עדיין משתמש.”

אימך היא סופרת מוכשרת ואביך היה עיתונאי ואיש פוליטי. למעשה, הקריירה שלך משלבת בין שני העולמות, ספר על ההשפעות

”כתיבה במיטבה, כמו פוליטיקה במיטבה, עוסקת בחיפוש אחר האמת. זה חיפוש מאוד שונה מפני שהספרות רוצה להגיד משהו והפוליטיקה רוצה לשנות משהו, אבל שני העולמות האלה מחייבים אותך להיכנס פנימה ולחפש כל הזמן את האמת הפנימית שלך. זה לא מצב קבוע, אלא

”היום שבו אנשים מתחילים לחשוב שאין ערך להצבעה שלהם מפני שהפוליטיקאים לא מתייחסים ברצינות לשום הבטחה הוא יום מסוכן לדמוקרטיה

איך סגירת המוסדות לילדים עם צרכים מיוחדים השפיע על בתך?

”כאמור, יעלי הייתה איתנו, במקביל גם ניהלתי מאבק בכנסת כדי לאפשר ביקורי הורים בהוסטלים ולמנוע מהדיירים (הם לא ילדים ולא מטופלים, הם דיירים שגרים בביתם) לצאת. המאבק הסתיים בהצלחה, ואני מודה למשרדי הרווחה והבריאות ולחברי ועדת הקורונה.”

כיצד אימך בת השמונים וחמש התמודדה עם המגפה?

”אימא לא נבהלה ולא נלחצה. זה עניין של אישיות. היא כבר עברה הכול בחיים, ואין לה נטייה להילחץ. היא כתבה הרבה, קראה הרבה, והשתלטה בקלות על טכנולוגיית הזום, אז ראינו אותה דרך המחשב. האמת, היא מדהימה. ערנית וצלולה ועדיין האדם הכי חד במשפחה.”

הקורונה פרצה בתקופה סוערת מבחינה פוליטית. כיצד הלחץ והעומס במישור הפוליטי השפיע על חיך האישיים והמשפחתיים?

”אנחנו משפחה שסערות מלכדות אותה. כולנו מאמינים בדרך שלנו ובצורך להביא שינוי ותקווה. אני לא מכחיש כמובן שהיה לי שברון לב כשבני גנץ החליט פתאום לפרק את כחול לבן ולהיכנס לממשלת נתניהו. הבטחנו ליותר ממיליון בוחרים שזה לא יקרה, ואני חושב שאסור היה להפר את ההבטחה הזו. היום שבו אנשים מתחילים לחשוב שאין ערך להצבעה שלהם מפני שהפוליטיקאים לא מתייחסים ברצינות לשום הבטחה הוא יום מסוכן לדמוקרטיה. אבל השנה הזו לימדה אותי גם משהו חיובי: אפשר לנצח את נתניהו בקלפי.”

תוחלת החיים בעולם המערבי מתארכת והאוכלוסייה הולכת ומזדקנת, יש תחושה שהמערכות הקיימות לא עושות דבר בנושא. האם, לדעתך, אפשר להשתמש באופן מכבד יותר בחוכמת החיים, בידע ובכישורי החיים של האוכלוסייה המבוגרת בישראל ולהפיק מהם תועלת? “מעבר לעניין ההומניטארי והחברתי שהוא חשוב, החברה המערבית מבזבזת משאב ענק: את השכל והניסיון של הגמלאים. תחשבו, למשל, כמה רופאים ואחיות בפנסיה יש בארץ, שאפשר היה להסתייע בהם לחקירות אפידמיולוגיות, כמה גמלאים יכלו לסייע בפיקוח, כמה צעירים שהיו בחופשה כפויה מבית ספר יכלו להסתייע

צילום: יחיאל

”**רבים מהפוליטיקאים הבכירים, נתניהו, שרון, בגין, אבא שלי, עוררו רגשות חזקים של אהבה ולא פחות מזה אנטגוניזם. זה מעציב אותי לפעמים, אבל אני מעדיף להיות במצב שבו אני מעורר באנשים רגשות חזקים מאשר שעמום מנומנם**“

איך אתה מסכם את השנה האחרונה. מה למדת, אלו תובנות רכשת?

”למדתי שאפשר לנצח כנגד כל הסיכויים, שנתניהו הרבה פחות חזק ממה שאנחנו חושבים, אבל לא תמיד הטובים מנצחים בסוף. בעיקר למדתי שאני יכול לסמוך רק על אנשים שעשו איתי דרך, על אלה שהיו שם גם כשהיה קשה. שהנאמנות שלהם לא נבחנת בדיבורים, אלא בעשייה משותפת.“

נדמה שאנחנו קרובים יותר מתמיד לבחירות רביעיות. האם, לדעתך, זה מהלך מוצדק או שיש למנוע אותן?

”יש לפנינו רק ברירות רעות. ברור שזה רעיון רע מאוד לגרור את ישראל לעוד בחירות באמצע המגפה, אבל זה רעיון רע לא פחות להמשיך עם ממשלה עקומה ומנופחת ועם ראש ממשלה שנכשל בטיפול בכלכלה ושכל מה שמעניין אותו זה כתבי האישום שלו. עדיף היה לחצות את החורף ורק אז לצאת לבחירות.“

האם תסכים לשתף פעולה עם כחול לבן ובני גנץ אם הוא יעזוב את ממשלת נתניהו?

”אני מוכן לשתף פעולה עם כל סיעות הבית כדי להוציא את נתניהו מבלפור. יש לנתניהו זכויות רבות, אבל בשנתיים האחרונות קרה לו משהו רע. הוא נהפך לסיכון כלכלי ולסיכון ערכי למדינה האהובה שהקים דור המייסדים. מגיע לנכדים ולנינים שלכם הנהגה ישרה, הגונה, שוחרת טוב, שאינה משתמשת בשנאה ככלי פוליטי.“

בחוכמה ובידע של הגמלאים, אם מישהו היה מקצה לזה את הטכנולוגיה והמאמץ הדרושים. יש עוד דרכים רבות להשתמש בגמלאים, אבל הצעד הראשון הוא פשוט להזמין אותם ולהגיד להם, 'מדינת ישראל זקוקה לכם. איך לדעתכם אנחנו צריכים לפעול?'“

האם אתה מתגעגע לכתיבה עיתונאית? האם מאז כניסתך לפוליטיקה אתה מסתכל בצורה שונה על עולם התקשורת, (העיתונות והטלוויזיה)?

”אני לא באמת מתגעגע לעיתונות מפני שהחיים הנוכחיים שלי ממלאים אותי בתחושה של משמעות ושליחות. בעיניי, אחד המרכיבים שיוצרים חיים ראויים הוא השאלה אם לקחת צד. האם למול הדילמות הגדולות בחיי המדינה ישבת בצד, או הלכת להיאבק על מה שאתה מאמין בו? אני נאבק על מה שאני מאמין בו. אני לא כותב את הסיפור מבחוץ, כפי שעשיתי כשהייתי עיתונאי, אני נמצא בתוכו. הוא חלק ממני, ואני חלק ממנו.“

האם יש משהו שאתה מתגעגע אליו בחיים שלפני הפוליטיקה?

”לא. הדברים שהיו חשובים לי ואהבתי לעשות – זמן עם המשפחה, נהיגות ארוכות בדרום אמריקה, בית קפה בפרז עם ליהיא או לקרוא ספר טוב, אפשר לעשות גם כפוליטיקאי (למרות שעכשיו קצת פחות). הדבר היחיד שאני מתגעגע אליו נואשות ולא יכול לעשות היום ולא קשור להיותי פוליטיקאי – השיחות עם אבא שלי.“

האם היית ממליץ לילדיך לעסוק בתחום העיתונות הפוליטית?

”הייתי ממליץ לילדיי לבחור את דרכם בעצמם.“

האם אתה מוצא זמן לקרוא? אם כן, תוכל להמליץ על ספר שקראת לאחרונה?

”אני קורא בימים אלה את העצים והשבבים, ספרו המצוין של אריה אלדד, על השנה האחרונה של מחתרת הלח“, כשהיא מתמודדת עם מבוכת חוסר הרלוונטיות, עם השאלות הלאומיות הגדולות שמתנגשות בסיפורים האישיים הקטנים, עם הניסיון שלהם להבין לאן ללכת משם.“

במה אתה גאה ועל מה אתה מתחרט?

”אני גאה בכל מה שעשינו למען ניצולי השואה. העובדה שהם מקבלים עד היום תרופות בחינם, שהסדרנו את הקצבאות שלהם, שהרחבנו את מעגל הזכאות, מכל מה שעשיתי כאיש ציבור, זה הדבר שהכי חשוב לי (אולי מלבד הקמת יש עתיד). אני לא מתחרט. לא כי לא טעיתי, ברור שעשיתי טעויות, אלא מפני שהכוונה תמיד הייתה טובה. אם זה לא הצליח, זה בגלל נסיבות שלא הייתה לנו שליטה עליהן. זה עצוב, זה מרגיז לפעמים, אבל אני לא מבזבז זמן על חרטה. אני אומר לעזאזל וממשיך הלאה.“

האם ההתמקדות בנתניהו לא פוגעת בכם, בסופו של יום, כשהקרב החזיתי הוא למעשה עם המפלגות הדתיות?

”אני לא מתמקד בנתניהו, אלא בשאלה איזו הנהגה יש למדינה. הוא ראש הממשלה, כך שבאופן טבעי הדיון נוגע בו, אבל הרק לא ביבי המפורסם הוא בעצם רק לא שחיתות, רק לא שנאה והסתה, רק לא ניהול כושל. האיש במקרה הזה מסמל תרבות פוליטית שלמה שהגיע הזמן לשנותה. זה בעצם – רק כן לתקווה, רק כן לשינוי, רק כן לערכים הבסיסיים של הציונות.“

האם תהיה ראש ממשלה?

”איני יודע. אני מוכן, ואני יכול לעשות את התפקיד טוב. עברתי כבר את כל שלבי ההכשרה הדרושים, ובעיקר אני יודע להוביל צוות של אנשים מוכשרים ולגרום להם לעבוד יחד למען מטרה גדולה מהם. מעבר לזה, זו לא החלטה שלי אלא של הציבור הישראלי.“

מדוע, לדעתך, אתה גורם לאנטגוניזם בקרב אוכלוסיות רבות?

”שאלה מצוינת. רבים מהפוליטיקאים הבכירים, נתניהו,

שרון, בגין, אבא שלי, עוררו רגשות חזקים של אהבה ולא פחות מזה אנטגוניזם. זה מעציב אותי לפעמים, אבל אני מעדיף להיות במצב שבו אני מעורר באנשים רגשות חזקים מאשר שעמום מנומנם.“

מה החלומות שלך?

”אני רוצה לנצח בבחירות. הדבר הראשון שאעשה – אזמין את ראשי האופוזיציה לארוחת ערב בבית ראש הממשלה כדי שיהיה ברור לציבור שמתחיל בישראל עידן חדש של כבוד הדדי בין אנשים שאינם מסכימים זה עם זה.“

מה המסר שהיית רוצה להעביר לדיירי בתי עד 120?

”שאנחנו זקוקים להם. לקולם, לשכל שלהם וליכולות שלהם. אנשים מבוגרים הם הפעילים הפוליטיים הטובים מכולם. יש להם זמן, הם מבינים את חשיבות העניין, הם עברו מספיק בחיים כדי לא להירתע ממכשולים. אני חלק מקבוצה שמנסה להביא שינוי במדינה. הקבוצה הזו צריכה את הכוח והשכל שלכם.“

הבחירה בחיים

במפגש האחרון ביניהן דרשה אימה של שולה מבתה שתחיה. במשך כל שנות המלחמה ליוותה את שולה צוואתה של אימה, והיא היישידה מבט תכול עיניים ונחוש מול המוות ובחירה בחיים. התושייה, הפלפול והערמומיות סייעו לה בדרכה, וכשעלתה לישראל הקימה משפחה לתפארת וניהלה קריירה ארוכה ומלאת הישגים. זהו סיפורה מרובה התחנות של הילדה שנולדה כלוסיה ונהפכה לשולה.

שולה גוטליב

מלוסיה לשולה

עם חיוך לחיים

”אימי שהופתעה לראות אותי ביקשה שאעזוב מייד. היא גם הספיקה לומר לי שאני חייבת לחיות ולא חשוב היכן היא תהיה, היא תמיד תשמור עליי. היא הבינה שאנחנו נפרדות, אני עדיין לא

צוהריים חמה ולחסינות זמנית מפני האקציות, נאלצו לשלם דמי תיווך ליהודי מקושר. אימא של שולה שרצתה להגן על בתה, שילמה דמי תיווך כדי ששולה תוכל לעבוד במפעל. שולה חלקה את הארוחות הדלות שקיבלה עם אימה עד ליום המקולל, עד ל-16.8.1942.

מה קרה באותו יום מקולל?

”יצאתי כמדי יום לעבודה. פתאום נשמעו יריות וצרחות קורעות לב. הבנתי בחושיי שמהו נורא מתרחש ורצתי לעבר הבית שבו התגוררנו. כשהגעתי הביתה אימי שהופתעה לראות אותי ביקשה שאעזוב מייד. היא גם הספיקה לומר לי שאני חייבת לחיות ולא חשוב היכן היא תהיה, היא תמיד תשמור עליי. היא הבינה שאנחנו נפרדות, אני עדיין לא. חזרתי למפעל, וכשהסתיים יום העבודה ושבתני הביתה גיליתי שהיא נלקחה באקציה הגדולה של הנשים. באותו רגע נפלתי על הרצפה וביקשתי את מותי. אין לי מושג כמה זמן עבר עד שפתאום הופיע בן דוד של אימי, לא הכרתי אותו אבל הוא ידע על קיומי. הוא היה מקושר מאחר שהיה חבר בפרלמנט הפולני. לאחר שהציג את עצמו, אמר לי שאני השריד האחרון שנותר במשפחה ואני חייבת לחיות. הוא חזר למוחרת כדי לארגן לי זהות חדשה של ילדה אוקראינית, המבוגרת ממני בארבע שנים. לאן וכיצד לקח אותי אני לא זוכרת. הכאב שהרגשתי הותיר

שולה גוטליב נולדה ב-1925 בשם לוסיא, בלבוב שבפולין. הוריה באו ממשפחות אמידות, והיא זוכרת ילדות נוחה, חמה ואוהבת. לאביה ולשותפו האוקראיני היה מפעל לעורות ולחומרים שונים שמהם יצרו נעליים, אביה נזקק לגוי האוקראיני כדי שלעסק יהיה רישיון. אימה טיפחה את הבית, התנדבה, נתנה צדקה לאנשים מעוטי יכולת וגידלה אותה ואת אחיה מוטי שנולד שלוש שנים אחריה. ב-1939 עברה לבוב לריבונות סובייטית והחיים המשיכו להתנהל בשגרה מסוימת. גילויי האנטישמיות והשנאה היו מנת חלקם של היהודים ושולה ספגה מדי יום עלבונות בבית הספר. ביוני 1941, כשהנאצים פלשו ללבוב, השמים התקדרו והתחיל מסע ההישרדות של שולה.

מה התרחש ב-30.6.1941?

”הגרמנים שפלשו ללבוב אפשרו לאוקראינים, שהיו אכזריים ואנטישמיים לא פחות מהנאצים, לעשות ביהודים ככל העולה על רוחם. במשך יומיים פגע ההמון המוסט ביהודים, הוא בזז, עינה ורצח אותם כאוות נפשו. אבי יצא לרחוב כדי לראות מה אפשר לעשות ונרצח עם אלפי יהודים.”

מה קרה לאחר שאביך נרצח?

”לאחר שאבי נרצח השותף האוקראיני גזל מאיתנו את המפעל, ואנחנו נותרנו בלי פרנסה. אימי נותרה לבד, עם שני ילדים, היא מעולם לא נאלצה לצאת לעבוד ולפרנס, ולכן אני לקחתי את המושכות. כשזל לנו הכסף שמעתי שבמלון מסוים יש סוחרים שמעוניינים בתכשיטים ובחפצי ערך, ואף שהייתי צעירה וחסרת ניסיון היו לי חושים בריאים, התמקחתי כאחרון הסוחרים על החפצים שמכרתי. יצא לי שם של אחת שאי אפשר לסדר.”

מה עלה בגורלו של אחיך?

”בשל המצב ביקשה דודתי, שגרה ברברוסקה (עיר קטנה, צפונית ללבוב), לקחת אליה את אחי. לדודה הייתה תחנת קמח, ובמשך שנים עבד אצלה אוברמילנר (מנהל תחנת הקמח) גרמני. היא חשבה לתומה כי לאור הקשר וההיכרות רבת השנים הוא ידאג לאחי, אבל התברר שהוא מסר את אחי לנאצים באקציה הראשונה של הילדים.”

בנובמבר 1941 הקימו הגרמנים מחסן, שבו הם פירקו חפצים שהיו שייכים ליהודים שנרצחו ברחובות. היהודים שהתקבלו לעבוד במפעל בתמורה לארוחת

”כשהגענו לכפר בעלי האדמות באו לבחור אותנו, את הפועלים, כמו שבחרים בהמות. אני נבחרתי לעבוד אצל איכר באיסוף תפוחי אדמה, אבל מקץ חמישה ימים הגיעו שני חיילי אס אס לחפש אחר מטפלת לילדים של קצין מהצבא הגרמני ונבחרתי. המטפלת הגרמנייה שפוטרה ממשרתה ושאותה החלפתי טענה שאני יהודייה, ולכן במשך יום שלם אנשי הגסטפו חקרו אותי באשר לזהותי, עד היום אני לא מבינה איך הצלחתי לשקר במצב נחושה.”

מדוע ברכת משם?

”במשך חצי שנה טיפלתי בילדיו של הקצין זכיתי לחיות בתנאים טובים, אך יום אחד הגיע נציג מטעמו

אותי ריקה מרגש, ועם זאת כשהוא ארגן את נסיעתי לוורשה אמרתי לו שמעתה ועד לסוף המלחמה אחיה בזהותי החדשה רק בסביבת גויים. באותו רגע הוא הבין שהחושים החדים והאינטואיציה שלי יצילו אותי ואמר לי, 'את תחיי, ועזב.'”

שולה יצאה לתחנה הראשונה במסלול נדודיה לאחר שנתקלה במודעה שבה חיפשו עובדות צעירות ובריאות לעבודה חקלאית בגרמניה. כשהיא מצוידת במסמכים מזויפים היא הגיעה למחנה ינובסקה והמתניה עם כמאה ושמונים צעירים נוספים. לאחר שהסתיימה הקראת השמות היא עלתה עם עוד שלושים איש למשאית, כל השאר נרצחו.

”כשהגענו ארצה עליתי לאוטובוס ובדרך לבית העולים שבנתניה שאלתי את הנהג אם הוא יהודי. כשהוא השיב בחיוב שאלתי אותו האם גם השוטר יהודי, וכשגם תשובה זו הייתה חיובית נישקתי אותו כי הבנתי שמסע ההישרדות שלי תם, שמעכשיו מתחילים חיים חדשים

“ שלי לארץ, באוניית מעפילים שנקראה שאר ישוב, אבל כפי שהחיים הכינו אותי, שלפני הטוב מגיע הרע, הרע הגיע באמצעות המשחתות והחיילים הבריטים שמנעו מאיתנו לעלות. ב-23.4.1947 הועברנו לאוניות שהפליגו למחנות המעצר שבקפריסין.”

בתנאים קשים יילדת לבדך את התינוק הראשון, שתפי “באחד הלילות ניגש אליי קצין תותחנים שהיה בצבא הרוסי וסיפר לי שאשתו עומדת ללדת. ביקשתי ממפקד האונייה שיקצה את הקבינה לטובת הלידה. הייתי חרדה מכיוון שמעולם לא יילדתי לבד, אבל לא היו אפשרויות אחרות. לשמחתי, הכול עבר בשלום.”

מה היה תפקידך במחנה המעצר שבקפריסין? “לאחר שהות של יומיים חיפשתי את מרפאת המחנה. באותה עת הגיעה אחות מבית חולים הדסה כדי להקים במרפאה תחנה של טיפת חלב. לא היה לי מושג מה המונח אומר, אבל מהר מאוד הייתי שותפה להקמתה והענקתי שירותים לנשים ולתינוקות כאחד. במרפאה הכרתי את ד"ר פאלק, רופא ילדים מישראל שהיה רופא המחנה, מהאנשים שהטביעו בי חותם ולימים מי שאפשר לי לעבוד בארץ כאחות מן המניין, בלי תעודה פורמאלית.”

של היינריך הימלר, מפקד האס אס, והביא תעודת הוקרה לאותו קצין על שדאג לנקות את אחת העיירות מהיהודים. הרגשתי שאני גרה אצל רוצח יהודים ולא יכולתי להישאר, ובינואר 1944 ברחתי אל הלא נודע. עד סוף המלחמה חייתי כחיה נרדפת, במנוסה מתמדת ובהחלטה לשרוד ולהישאר בחיים.”

כיצד נהיית אחות?

“באחד מימי נדודי ראיתי כנסייה ולידה בית חולים. הייתי עייפה ורעבה והחלטתי להיכנס. סיפרתי להם שאני נוצרייה, שאיבדתי את כל משפחתי ואני מחפשת עבודה. התקבלתי מייד. זו הייתה הפעם הראשונה שעסקתי במקצוע שנהפך ברבות הימים לחלק נכבד מחיי. הנזירות לימדו אותי אנטומיה, ולאט-לאט רכשתי מיומנויות רפואיות.”

ספרי על היום שבו הסתיימה המלחמה

“עד ליום השחרור הספקתי שוב לברוח ובדרכים שונות לשרוד. שמעתי על סיום המלחמה כשעבדתי בשדה. כשפעמוני הכנסיות שבכפרים צלצלו, הרמתי את ידי לשמים וביקשתי מאלוהים שינחה אותי, לא נתקלתי ביהודים במשך שנים ולא ידעתי אם נשארו כאלה בעולם.”

עד ששולה עלתה ארצה היא הספיקה לעבור תחנות רבות, כשהתושייה שניחנה ניתבה את דרכה, סייעה לה להתמודד. לאחר שהמלחמה הסתיימה היא עבדה בבית יתומים לילדים יהודים בשצ'ירק שבהרי הקרפטים, בבניין שבו שכן בית הבראה של הנוער ההיטלראי. את הילדים ששרדו הביא לשם אנטק צוקרמן, ממפקדי גטו ורשה. מראות הילדים ומצבם הנפשי היה בכי רע, והיא השתדלה להרעיף עליהם אהבה וחום – “אלה הכלים היחידים שהיו לרשותי.”

בעבודה זו היא זוכה להכיר שתי חברות טובות. אחת מהן, ג'ניה, תלווה אותה כל החיים.

מתי החלטת לעלות לארץ?

“בן דודה של ג'ניה, שניצל בשואה, תכנן להעלות קבוצה של צעירים יהודים לארץ. שכנעתי את ג'ניה שתצטרף אותי למסע, וכך יצאנו שמונים נערים ונערות ועוד כמה ילדים בני עשר עד שתיים-עשרה שניצלו מאושוויץ, והגענו למחנה העקורים שבפרנוואלד, גרמניה. בשנה הזו עבדתי כאחות במחלקת הגניקולוגיה והמיילדות בבית החולים של המחנה. ב-7.4.1947 התחיל המסע

איך הכרת את זליג, שלימים נהיה בעלך?

“באותה תקופה גרתי בנווה שאנן שבחיפה. באחד מימי החנוכה הזמינה אותי בעלת חנות מכולת שלא הכירה אותי להדליק נרות בביתה, זו הייתה רוח התקופה אז. להדלקת הנרות הזמן גם זליג, וכך התחיל הרומן בינינו. לאחר ארבע פגישות הוא הציע לי נישואים. כשאמרתי לו שאינו מכיר אותי כדי להינשא, הוא טען שכבר הבין עם מי יש לו עסק. הייתה לנו זוגיות נהדרת, הוא היה החבר הטוב ביותר שלי. עם השנים נולדו שלושת ילדינו: ספי, שלמה (מומו) ואורנה. ב-1956 עברנו לגור בגבעתיים, ואף שפרשתי מתפקידי כאחות זכיתי לעסוק במגוון תפקידים מרתקים, באחד מהם, למשל, המלצתי להקים ועדה ציבורית לקליטת עלייה ליד כל רשות מקומית. עבדתי עד גיל שמונים ושתיים. בתפקידי האחרונים הייתי מנהלת התרבות בעיריית גבעתיים, רכזת עולים חדשים, מנהלת יד לבנים ורכזת האגודה למען החייל. ממרומי שנותיי אני שמחה במשפחה שהקמתי, גאה בשלושת ילדיי, בשבעת נכדיי וכמובן באחד-עשר הנינים שלי ומקווה לזכות לעוד הרבה שנים, לראש צלול ולבריאות איתנה. בשמחה ובגעגוע שלא נגמר אני יכולה לומר בפה מלא שאת הצוואה של אימי קיימתי.”

ב-1948 חתמה גולדה מאיר על הסכם עם האנגלים המאפשר להעביר חמש מאות תינוקות ממחנה המעצר שבקפריסין לישראל. שולה התבקשה להכין אותם להפלגה. כשהשליח הגיע לפנות בוקר למחנה הוא הודיע לה שגם היא מצטרפת לעלייה ומעתה תיקרא מרים שוורץ.

“כשהגענו ארצה עליתי לאוטובוס ובדרך לבית העולים שבנתניה שאלתי את הנהג אם הוא יהודי. כשהוא השיב בחיוב שאלתי אותו האם גם השוטר יהודי, וכשגם תשובה זו הייתה חיובית נישקתי אותו כי הבנתי שמסע ההישרדות שלי תם, שמעכשיו מתחילים חיים חדשים. התחלתי לעבוד כאחות בחדרה וכעבור שבוע פנתה אליי האחות הראשית ואמרה לי שהיא מאוד מרוצה מעבודתי, אבל פחות מרוצה מהשם שלי, מכיוון שהוא לא שם עברי. באותו רגע החלטנו יחד לבחור בשם שולה. בהמשך גייסה אותי ציפורה לסקוב, שניהלה תחנה של טיפת חלב, לתפקיד אחות טיפת חלב לאחר ששמעה שיש לי ניסיון. בתקופה הזו עלו לארץ עולים רבים, הייתה לי הזכות לעבוד עם עולים מצפון אפריקה.”

החומר שממנו עשויה הרוח

הוא גדל על גדות הכינרת ועבר לחופה של תל אביב. היכולות הניהוליות שלו הן פנומנוליות, וכמו שהזניק את קונצ'רן רסקו, כך העצים את תאטרון הקאמרי, כשכיהן בהתנדבות בוועד המנהל. במלחמת המפרץ הצילה בתו את חייו, והוא כתב על כך ספר שנקרא בחומר וברוח, המסכם את חייו. יגאל וינשטיין הוא מלח הארץ האמיתי, יזם בנשמתו ואיש רוח וחומר.

השירות הצבאי התקבל לטכניון, שם הוא סיים את התואר הראשון בלימודי הנדסה אזרחית. הלימודים התובעניים לא מנעו ממנו ליהנות מחיי חברה פעילים בנוסף לעבודה שבה עבד כדי לממן את לימודיו ושהותו בחיפה, כך הוא מצא עבודה בהוראה באותן שנים.

איך נפגשת עם אטקה, שלימים נהייתה אשתך?
"מצחקי שגם עדינה, אטקה, למדה בגימנסיה הרצליה והייתה פעילה בתנועת הצופים הקשישים, במגדל המים שברחוב מא"ה בתל אביב, בדיוק כפי שאני הייתי. בעת ההיא לא הצטלבו דרכנו. יום אחד הצטרפתי לחבר שנסע לחולון כדי לפגוש את חברתו. כשאני רכוב על הלמברטה פגשתי בבחורה יפה. עצרתי את הקטנוע ושוחחנו, ובסופו של דבר המפגש הוליד חברות יפה, נישואים ומשפחה."

הבנתי שכמעט לא הגעת לחתונה שלך
"השכר, שקיבלתי בעבודה שמצאתי בסיום הלימודים כמפקח ביצוע במע"צ, לא סיפק אותי וחיפשתי עבודה נוספת. כבוגר הטכניון הוסמכתי להוראת מקצועות המתמטיקה והפיזיקה. נודע לי שבתוכן ערב בחולון מחפשים מורה. ריאיון העבודה נקבע ליום הנישואים שלי, שיערתי שאסיים אותו זמן רב לפני החופה. לצערי המראיין התעכב וכשהגיע לא הפסיק לדבר. לבסוף אזרתי אומץ ואמרתי לו שאני ממהר להגיע לחתונה שלי. אטקה המתינה בצלמנייה, אולי נלחצה כשהחנן בושש להגיע, אך את החשש שלה שמא התחרטתי היא מעולם לא חשפה בפניי. בתחילת חיינו המשותפים גרנו בחולון. עם השנים המשפחה התרחבה ונולדו שלושת ילדינו: מרב, עידו והה. התבססנו ועברנו לסביון. עשרים שנים יפות ומלאות חיינו בסביון. הילדים גדלנו, מרב ועידו יצאו לדרך עצמאית, וכשנותרנו בבית עם ילדה אחת הרגשנו שהבית גדול מדי והחלטנו לעבור ליפו, זה היה בסמוך למלחמת המפרץ."

זה נשמע כמו תחילתו של סיפור דרמטי. מה קרה?
"בלילה האחרון שלפני הפסקת האש היו שלוש אזעקות. פעמיים, כמתחייב, חבשנו מסכות והסתגרנו

הריאיון המרגש מתקיים בדירתם המדהימה של עדינה (אטקה) ויגאל, שעולם התרבות ניבט בה מכל קיר, והאירוח רק מוסיף אלגנטיות ניוחה לפגישה. אטקה, אשתו של יגאל וינשטיין זה שישים שנה, גידלה שלושה ילדים וגם עבדה כמורה, אך היא בעיקר אפשרה לבן זוגה לנהל קריירה מרשימה ועתירת הישגים במקביל לפעילותו ההתנדבותית והתובענית. אפשר היה להבחין במערכת היחסים המיוחדת שבין בני הזוג בהערכה הרבה, בכבוד ובחום.

יגאל, בן בכור לעמיהוד ולמרים (מיצי), נולד בחיפה ב-1933. אביו היה צבר, יליד המושבה סג'רה, ואימו ילידת אירופה. משפחתה הגיעה בצעירותה לטבריה, ושם הקימה את מלון פלונייה שעד לפני שנתיים עדיין פעל. כשיגאל סיים את כיתה א עברה משפחתו לטבריה, ומהמרפסת הרחבה שהקיפה את הדירה נצפתה הכינרת במלוא הדרה. כשהיה בן שלוש-עשרה נולדה אחותו לאה. יגאל זוכר בערגה את אותן שנים. "הייתה לי ילדות מקסימה. המלון שימש גם כמקום המפגש של המשפחה המורחבת, ובחגים הגיעו מכל קצוות הארץ כל בני המשפחה, גם בני הדודים. באותם הזמנים האוכלוסייה של טבריה הייתה איכותית ומשכילה, וברבות הימים רבים מחברי עשו חיל."

בנובמבר 1947, בעקבות ההצבעה באו"ם על חלוקת הארץ, היו פעולות איבה בין היהודים לערבים, והמצב הפוליטי בעיר המעורבת התערער. בנוסף, אביו שעבד עד אז כיועץ טכני באגף התזונה של ממשלת המנדט הבריטי, נאלץ בסיום המנדט לחפש עבודה והמשפחה עברה לתל אביב.

איך היה המעבר מהכינרת לחוף תל אביב?
"תל אביב הדהימה אותי בגודלה. מובן שבהשוואה לטבריה הכול נראה גדול ומרשים: בתי הקפה, החנויות והים שאין לו סוף."

יגאל למד בגימנסיה הרצליה במגמה הראלית, ובמקביל ללימודיו הצטרף לגדנ"ע והכשיר בני נוער לקראת גיוסם לצבא, אך לא ויתר גם על החברות בתנועת הצופים, הטוילים ומחנות העבודה. לאחר

ב-1978, כשחברת רסקו הייתה בשיא הצלחתה, החליט יגאל שהגיע הזמן לפרוש לשוק הפרטי ולבצע פרויקטים באופן עצמאי. קצר הדף מלהכיל את היוזמות הכלכליות והפעילויות ההתנדבותיות שבהן יגאל היה מעורב במסגרות עירוניות וכלכליות, אך הפעילות ההתנדבותית רבת השנים ובעלת ההישגים שעליה גאוותו – פעילותו בתאטרון הקאמרי כיו"ר הוועד המנהל במשך שלושים ושתיים שנים.

מה תפקידו של הוועד המנהל בתאטרון?

"לכל גוף אומנותי יש ועד מנהל שמורכב מנציגי ציבור, בעלי מקצועות חופשיים, כמו אנשי עסקים, רואי חשבון ועורכי דין. הם תומכים ועוזרים למנכ"ל ולמנהל האומנותי לפעול."

איזה תאטרון מצאת כשהגעת לקאמרי?

"כשהגעתי לקאמרי ב-1973 התאטרון הציג באולם בודד ברחוב פרישמן. רוב הרפרטואר התבסס על מחזות קלאסיים, והדעה הרווחת של הוועד המנהל הייתה שלא מתערבים בתוכניות העבודה של ההנהלה האומנותית. אך כשנבחרתי לתפקיד יו"ר מעורבותי התבטאה בכל תחומי התאטרון, גם בפעילות האומנותית. בסופו של יום, הכול מתורגם לתוצאות ולחוסנו של התאטרון."

במהלך השנים יזם יגאל לצדם של נועם סמל ועמרי ניצן מהלכים שתרמו להתבססותו של התאטרון בישראל, וביום העצמאות 2005 קיבל התאטרון את פרס ישראל למפעל חיים בקטגוריה: תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה. כהוקרה ניתנה ליגאל במעמד המכובד הזה סיכת הפרס. "לא פחות ואולי החשוב ביותר, תרומתי הייתה דווקא במישור האישי. נהגתי להסתובב בחדרי החזרות, לפקוד את חדרי העובדים, לשמוע דעות והצעות ולצפות בכל ההצגות הגנרליות. הקשר שלי לאנשים היה בלתי אמצעי ואחזני הייתה כרויה לכל בקשה או פנייה."

נועם סמל הטיב לתאר את יגאל ואת תרומתו רבת השנים במילים הללו: "יגאל וינשטיין הוא אי של ראליות שפויה, שקולה ומאורגנת. אשרי תאטרון הקאמרי ואשרינו שזכינו בו." לימור לבנת, שרת התרבות דאז, אמרה באותו מעמד: "היית אתה מושך בחוטים ומלווה מקרוב את ההתקדמות והצמיחה של התאטרון. הצלחת הקאמרי היא הצלחתך, כן ירבו אנשים כמוך בתבנית נוף תרבותנו."

מה הניע אותך להתנדב במשך שנים ארוכים במחויבות ובמסירות אין קץ?

"העושר הרוחני הקיים בעולם התאטרון, השונה כל כך מהחומר הגשמי וההנדסי שהכרתי, הוא זה שהניע אותי."

בחדר האטום. בפעם השלישית החלטתי לוותר, אבל בזכות עקשנותה ונחישותה של בתנו הצעירה, זהר, חזרנו לחדר האטום, ואז נשמע פיצוץ אדיר. כל הבית נהרס וגג הרעפים היה מונח כמעט בשלמותו על המיטה שדקות ספורות קודם לכן רציתי להישאר בה. לשמחתי יצאנו כמעט ללא פגע. האירוע הזה העלה ספקות באשר למעבר ליפו, ובסוף רמת אביב הכריעה."

ספר על הקריירה המרשימה שלך, רבת ההישגים

"העבודה הראשונה שקיבלתי לאחר שסיימתי את הלימודים הייתה במע"צ, כמפקח בניית דרכים וכבישים. אחד מהפרויקטים המשמעותיים שלי היה הסדרת מערכת כבישים חדשה באזור רמת גן שליך הבורסה וברחוב אבא הלל. את התפקיד הבא מצאתי באקראי, כשנתקלתי במודעה של חברת מבט, חיפשו מהנדס בתחום הבנייה הטרומית מטעם דיור לעולה, שהיא חברת בת של הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית. כבר בשיחת הטלפון, עוד לפני הריאיון, נאמר לי שהתקבלתי. המפעל היה בשדרות, ומדי בוקר יצאתי בשעה מוקדמת מהבית וחזרתי רק בתשע בערב. אלה היו שנים נפלאות ומלאות סיפוק. אומנם הוגדרתי כמהנדס החברה, אבל בפועל נדרשתי למלא כמה תפקידים בו זמנית והייתי מנהל המפעל, מנהל הייצור, מנהל צוותי ההקמה ועוד. ההזמנות זרמו, החברה התפתחה, ידענו להגיב לתמורות שבשוק המצליח, ואני מוניתתי למנכ"ל."

מה היה האתגר הגדול ביותר שאיתו התמודדת?

"לגייס עובדים מקצועיים ברמה גבוהה ולשכנע אותם להעתיק את מקום מגוריהם לאזור, כבר אז הבנתי את חשיבותו של המשאב האנושי." בנוסף להצלחות המוכחות ראה יגאל כמה צעדים קדימה וזיהה הזדמנויות עסקיות, כך הצליחה חברת מבט להתרחב.

העבודה המאומצת הזו גבתה מחיר משפחתי?

"כן, פעמים רבות נשארתי לישון על ספת המשרד שבשדרות. הייתי מגויס עשרים וארבע שעות ביממה, וזה כמובן היה על חשבון המשפחה. ללא ספק הייתי אבא של שבת, אך לפחות בשבת הייתי אך ורק של המשפחה."

השלב הבא בקריירה המפוארת של יגאל היה כמנכ"ל קונצרן רסקו, קונצרן של חברות בת גדולות לבנייה ולתעשייה, וזאת עוד לפני שמלאו לו ארבעים. את התפקיד קיבל לאחר שמנכ"ל החברה לקה בדום לב. יגאל גבר על עשרות מועמדים, ובזכות יכולות הניהול המקצועיות והיסודיות הביא את החברה להישגים משמעותיים. חברת רסקו בנתה שכונות ומבנים ציבוריים בארץ ובעולם והייתה פעילה בתחום הבנייה באיראן ובבירתה טהרן, שם ביקר כדרך קבע.

הכוח להזיז הרים לשנות עולמות

הסיפור של רונית, החיים של הגר

רונית היא אישה חזקה ומרשימה שנולדה למשפחה מורכבת. כילדת רחוב עם ילדות קשה, הפכה את יכולת ההישרדות העיקשת שלה לעשייה מבורכת. כאם לילדה עם צרכים מיוחדים, היא יצאה למאבק ללא פשרות והעניקה לבתה חיים מלאי משמעות, ולאחר שחוותה את כל קשיי גידולה, הקימה את הבית של רונית, חממה ללימוד כישורי חיים לאנשים עם מוגבלויות. זוהי דרכה של אישה מרגשת שיודעת להזיז הרים ולשנות עולמות.

צילום: חיה גולד

”ידעתי שהחיים של הגר בידי, והפגישה עם נציגי מחלקת החינוך הייתה כמו גזר דין על איכות חייה. הקמנו מעין בית ספר בדירה שבה התגוררנו, להגר ולילדה נוספת, עם שתי סטודנטיות שעברו הכשרה. שנתיים של לימודים היו שווי ערך לשש שנים במערכת החינוך, וילדתי, עם חצי מוח, הייתה מוכנה ללימודים בבית ספר

אני מתארת לעצמי שמערכת החינוך אותגרה בלשון המעטה
 “מערכת החינוך לא הצליחה לתת מענה הוליסטי. הגר למדה בבית ספר רגיל עם סיעת צמודה, אבל לא ראינו שהיא מתקדמת מספיק, ומבחינה חברתית זה היה גיהינום בשבילה. אז החלטנו על תוכנית לימודים ביתית. ידעתי שהחיים של הגר בידי, והפגישה עם נציגי מחלקת החינוך הייתה כמו גזר דין על איכות חייה. ישבתי מול המפקחת עם התוכנית המפורטת שהכנתי, ובסיום הפגישה היא אמרה לי שנוותר לה רק לאחל לנו בהצלחה. בפועל נזקקנו לאישורו של שר החינוך וגם את זה השגנו. הקמנו מעין בית ספר בדירה שבה התגוררנו, להגר ולילדה נוספת, עם שתי סטודנטיות שעברו הכשרה. שנתיים של לימודים היו שווי ערך לשש שנים במערכת החינוך, וילדתי, עם חצי מוח, הייתה מוכנה ללימודים בבית ספר.”

אני מניחה שעשיתם ויתורים, גם כלכליים
 “מותרות כמו בגד יפה לא עניינו אותי, כך שמעולם לא הרגשתי שאני מוותרת על משהו. את כל המשאבים ייעדנו להגר. עבדנו בכל מיני עבודות, ומעולם לא הייתה לנו תחושת קורבנות. היו לציידנו אנשים שתרמו וסייעו לנו, גם כלכלית.”

ספרי לי על הילדות שלך

“נולדתי בתל אביב למשפחה קשת יום. מערכת היחסים בין הוריי הייתה הרסנית, אימא שלי הייתה חולת נפש. לעיתים הסכימה להיות בטיפול ולרוב לא. הייתה בבית אלימות קשה, ואימי ושני אחיי היו דיירי קבע בבתי סוהר. גדלתי בכוחות עצמי ובעזרת מלאכים, אנשים טובים שתמיד היו שם בעבורי. בגיל צעיר החלטתי שלא אמות צעירה, הבנתי מהר מאוד מה אסור ואיפה אני לא רוצה להיות. כשגדלים ברחוב, זה כמעט בלתי אפשרי לא ליפול לבורות של פשע, סמים או זנות, אבל אני התעקשתי. האמנתי שחייבת להיות דרך אחרת, והאמונה הזו, שנהפכה להחלטה, החדירה בי תשוקה גדולה ללמוד ורעב וצמא לחקור ולהתעמק בכל דבר. היה לי ברור שנועדתי לעשות משהו משמעותי.”

כשמלאו לרונת שבע-עשרה התחיל ה”רומן” שלה עם הקולנוע. “השתתפתי כניצבת בסרט, ובהפוגות שבין הצילומים סייעתי לצוות בכל מיני דברים. לאט-לאט התבקשתי להגיע לעוד סרטים, ועם השנים התקדמתי והתמנתי למתאמת הפקה, מהטובות שבתעשייה. את דורון, שלימים נהיה בן זוגי, הכרתי בתעשייה כשהייתי בת עשרים וארבע. כשמלאו לי עשרים ושמונה נולדה הגר.”

מה קרה לאחר הלידה?

“כשהשתחררנו מבית החולים, לאחר הלידה, הייתה להגר דלקת בעין, לא משהו שמתרגשים ממנו. עברו שבועיים, החום שלה עלה והיא התחילה לפרסס. הבהלנו אותה למיון, ושם עבר זמן קריטי עד שפרופסור שפיר אבחן כי חיידק ההרפס חדר דרך הדלקת שבעין למוח ועשה שם שמות. מה היקף הנזק שנגרם? את זה אף אחד לא ידע לאמוד. ניבאו לה שלוש שנים כסיעודית.”

חוויה מטלטלת לאם צעירה, מה עשית?

“נכון, למזלי יכולתי להשתמש בארסנל הכלים שפיתחתי כילדת רחוב וניהלתי קרב עיקש ובלתי מתפשר על החיים ועל התפקוד של בתי. הקמנו חמ”ל, דורון היה אמון על הצד הפיזי, ואני על הצד הקוגניטיבי, המנטאלי, הרוחני. יצאנו לדרך בלי אג’נדה סדורה, אבל עם אינטואיציה ופתיחות מחשבתית, כשאנו נלחמים על הגר ומקדמים אותה. הכנו תוכניות עבודה ועשינו ישיבות צוות, כשבתהליך הארוך הזה ליוותה אותנו ד”ר תמר שילה, שמבחינתי היא האורים והתומים של הקהילה המיוחדת. היא לקחה אותנו רחוק. כשמלאו להגר שש היא ניבאה מה יהיה עתידה של הגר. לרגעים חשבתי שמדובר במכשפה הוזה, אבל במבחן המציאות היא צדקה בכל מה שאמרה.”

ומה ניבאה ד”ר שילה?

“שהגר תלמד, תתפקד ותחיה חיים משמעותיים.”

תארי לי את רגעי השבירה
 “כאב לנו לראות אותה סובלת. חויינו רגעי גיהינום וכישלונות רבים, התנסינו בלחטוף, לכאוב, להתאושש, להיכשל ולנצח. פיתחנו שרירים ורצנו למרחקים ארוכים, וכל הצלחה הייתה כמו בוסט של אנרגיה והתרוממות הרוח, היא נתנה לנו דלק וכוח לכבוש את היעד הבא. ידענו שאסור לנו לעצור, כי אז אנו עלולים שלא לקום.”

אני סקרנית לדעת איפה הגר נמצאת היום... בעודי יושבת בבית הקסום של רונית, בקצה כפר סבא, מוקפת בעוצמה הנשית שלה כשאני מודה שהיא כבשה אותי

כאב לנו לראות אותה סובלת. חויינו רגעי גיהינום וכישלונות רבים, התנסינו בלחטוף, לכאוב, להתאושש, להיכשל ולנצח. פיתחנו שרירים ורצנו למרחקים ארוכים, וכל הצלחה הייתה כמו בוסט של אנרגיה והתרוממות הרוח, היא נתנה לנו דלק וכוח לכבוש את היעד הבא. ידענו שאסור לנו לעצור, כי אז אנו עלולים שלא לקום.”

צילום: חיה גולד

חושים או רואים. הם לא יכולים לעשות מניפולציות או להתנהג בערמומיות. הם כל כך אמיתיים וטהורים, לידם אתה פשוט אתה.”

איך נולד הבית של רונית?

“ההצלחה עם הגר הייתה חסרת תקדים, אבל ידעתי שחלק משמעותי בהתנהלות שלה עדיין חסר. חזרתי אחורה בזמן, והבנתי שהקושי הגדול ביותר של האוכלוסייה הזו הוא ליצור חיבור עם האחר. במילים אחרות, לייצר אינטראקציה חברתית ואיכותית. הרגשתי שכל ההישגים עם הגר ירדו לטמיון, אם היא לא תדע כיצד להתנהל בעולם. למדתי פסיכודרמה, ותוך כדי משחק תמים של הגר עם חברה השתמשתי באחד הכלים ידועים – להיות כפילה של הגר, כך הצלחתי להבין כיצד היא מתרגמת את העולם. זה היה המהפך. עם התובנה הזו יכולתי לפתח שיטה, באמצעותה הם מפתחים יכולות חברתיות איכותיות. ההתחלה הייתה בדירתי הצנועה עם קבוצות של שלושה-ארבעה משתתפים. בהמשך הקבוצה גדלה ומנתה בין שמונה לעשרה משתתפים. במשך ארבע שנים ניהלתי את הפעילות מביתי. בעת ההיא היו כבר ארבעים חבר'ה עם צרכים מיוחדים. כל הזמן הזה הגר הייתה קבוצת ההתנסות שלי. ככל שהיא התקדמה, המוטיבציה שלי גדלה. הזזתי הרים, נתקלתי באיך-סוף התנגדויות, וכמו תמיד לא ויתרתי. באיזשהו שלב כמעט הגעתי לקו העוני. אנשים מדהימים שאני חבה להם את חיי נכנסו לתמונה, ויחד הקמנו את העמותה, גייסנו כספים וקיבלנו מעיריית כפר סבא את המקום הזה שעליו הוקם הבית הקסום הזה, שהיה במצב רעוע והרוס. באמצעות גדודים של אנשים שיפצנו והפכנו אותו למה שהוא היום. המקום נותן מענה לכשמונים חברים עם צרכים מיוחדים מגיל שש-עשרה ועד שישים. יש לנו כשבעים וארבעה אנשי צוות בכל תחומי הפעילות הנדרשים, רובם מתנדבים. אנחנו עובדים עם כל המגדרים של הצרכים מיוחדים שתפקודם גבוה.”

צילום: חיה גולד

כליל, נכנסה לחדר בחורה עם עיני שקד חומות וטובות וחיוך שובה לב. הנוכחות שלה, העוצמה, האנרגיה שלה הכו אותי בתדהמה שהמשיכה ללוות אותי עוד ימים ארוכים. היה זה מפגש בלתי נשכח – זאת הייתה הגר.”

“הגר מתגוררת עם שלושה שותפים בדירה עצמאית בקהילה. היא למדה פסיכולוגיה באוניברסיטת בר אילן במסלול מיוחד לאנשים עם צרכים מיוחדים, התנדבה שנים ועבדה עם ילדים אוטיסטיים, שרה בלהקה ווקלית. היא מציירת ועובדת כמזכירה בבית של רונית. התקפי האפילפסיה שמהם סבלה פסקו, ולפני הקורונה היא טיילה בארץ ובעולם. להגר יש חיים חברתיים לתפארת, והיא לא מפסיקה ללמוד ולהתפתח.”

את חושבת מה יהיה על הגר כשאתם לא תהיו?

“כשהכרתי את דורון הוא היה בתהליך גירושים. במשך עשר שנים ועד לפרידה שלנו שני ילדיו חיו איתנו והיו שותפים לעשייה שלנו, כך שלהגר יש שני אחים שאוהבים אותה אהבת נפש. הם חלק מהמעטפת שתשמור על הגר גם לאחר מותנו. חשוב לי לציין שהדרך שעשתה הגר תאפשר לה לחיות חיים טובים גם בזכות עצמה.”

חשבת מה יכול היה להיות אם...?

“אני אגיד משהו שיפתיע אותך – הגר היא המזל הכי גדול שלי בחיים, היא המתנה שלי בגלגול הזה. הגר עשתה את רונית של היום, בזכותה אני מי שאני. בכלל, אני חושבת שזו זכות לעבוד או להיות חלק מקהילה של אנשים עם צרכים מיוחדים.”

מה יש בקהילה הזו שגורם לך לאהוב אותם כל כך?
“תמימות, טוב, ישירות, הם אומרים את מה שהם

מה הם הכלים לחיים שמעניק להם הבית של רונית?

“את היכולת להתנהל בעולם ולא לפחד להיות מי שהם. לעבוד בקהילה, ליצור קשרים חברתיים, לעצור ברחוב ולפנות למישהו לא מוכר בשאלה... הפעילות היא בשלושה צירים: אני ועצמי, אני ואתה, אני והעולם.”

אלו חלומות עדיין לא הגשמת, רונית?

“לראות את הבת שלי בזוגיות טובה שנכונה בעבודה ולהקים דיור אלטרנטיבי, אבל זה פרויקט לכתבה נוספת. אקצר ואומר שהקמתי כבר דירת פאר כזו להגר, ואני אדאג לדייק ולשכפל את המודל.”

חלומות אישיים?

“הכול אישי. זה החזון שלי, זו השליחות שלי – לאפשר לכמה שיותר אנשים עם מוגבלויות לחיות חיים מלאים על כל המשתמע מכך.”

בית של רונית
מתחברים במרכז
מרכז התפתחות חברתית
לאנשים מיוחדים (ע"ר)

הבית של רונית, עמותה (מלכ"ר) ללא מטרת רווח. לתרומות: הבית של רונית, חשבון מספר 527553, בנק מזרחי, סניף בר אילן 414

זהו מרכז התפתחות חברתית לאוכלוסייה המיוחדת, המאופיינת בלקויות למידה מורכבות, בפיגורקל וגבולי, באוטיזם, ב-PDD ובבעיות תקשורת, ולפגועי נפש ולבעלי תסמונות ולקויות שונות בתפקוד גבוה, לכבדי ראייה, לכבדי שמיעה וכן לאנשים הזקוקים לשיקום חברתי בשל תאונות דרכים, משבר בחיים, מחלות קשות ועוד. רובם חיים בבדידות חברתית וזקוקים

לעזרה מקצועית שתסייע להם לשקם את חייהם בחברה ובקהילה. המשפחות שמגיעות למרכז מוצאות בו מרחב להתפתחות אישית, ללימוד ולצמיחה חברתית וליווי בדרך לחיים שמחים ובריאים יותר. אנשים שלהם צרכים מיוחדים אינם מסוגלים להתפתח חברתית בלי הדרכה מכוונת, תיווך מתמיד, או יצירת הזדמנויות חברתיות מגוונות בקהילה הנורמטיבית. הזדמנויות אלה, הנוצרות מאהבה ומנתינה, והאמונה כי הלקות אינה מגדירה את האדם ויכולותיו, מאפשרות לאנשים נפלאים אלה חיים בריאים ושמחים יותר, וכך הם משדרגים את חייהם ואת חיי הקהילה האנושית. הבית של רונית הוא מרכז ייחודי מסוגו, שלו תפיסת עולם אינטגרטיבית-הוליסטית, המקנה כלים ומיומנויות בהתחברות ובתקשורת אל העצמי ואל האחר בקרב האוכלוסייה המיוחדת.

שיחה עם קריקטוריסט חרד מישל קישקה מדבר על הכול

אין ישראלי יותר מהאיורים ומהקריקטורות של מישל קישקה. זויות המבט הייחודית שלו על המציאות הישראלית מלווה אותנו עשרות שנים, אינה מייפה את הקיים, מתאפיינת באמידה ברורה, לעיתים בוטה, נוקטת עמדה, תמיד מציגה זויות לא צפויה, עוקצנית ומשעשעת. קישקה אינו מפחד להתעמת עם השאלות הגדולות המלוות את חיינו, בכל הזירות, הוא מגיב למתרחש, נוכח, פעיל ומעורב. נפגשנו לשיחה על המציאות שבה אנחנו חיים כקריקטורה, על אומץ ופוליטיקה, על הקו שהוביל אותנו מבלגיה לירושלים, שהופך אותו לאחת הדמויות המוכרות בישראל של שנת 2020.

מישל קישקה נולד ב-1954 בבליז' שבבלגיה, כבן לניצולי שואה. אביו, אנרי קישקה, גורש כשהיה בן שש-עשרה עם משפחתו לאושוויץ, ואילו אימו, לואיז, הצליחה להימלט עם משפחתה לשווייץ. הוא גדל בבית חם וציוני, עלה לישראל ב-1974, כשהיה בן תשע-עשרה, בעקבות מלחמת יום הכיפורים. הוא למד באקדמיה בצלאל, שנהייתה לביתו השני זה שלושים ושמונה שנים, ובה הוא מלמד גם היום. מ-1979 ועד היום אייר יותר משישים ספרי ילדים ואין-ספור קריקטורות. ב-2012 פרסם רומן גרפי אוטוביוגרפי שנקרא הדור השני – דברים שלא סיפרתי לאבא, שזכה להצלחה ברחבי העולם. קישקה, שמכהן כיו"ר איגוד הקריקטוריסטים בישראל, זכה ב-2012 באות אביר מסדר האומנויות והספרות הצרפתי, והוא פעיל בארגון הבין-לאומי קריקטוריסטים למען שלום. הוא מתגורר בירושלים, אב לשלושה וסב לארבעה, ומתבונן במציאות הישראלית כבר למעלה מחמישה עשורים, ויש לו הרבה מה להגיד.

ספר לנו על ילדותך, על הבית שבו גדלת

"אני הילד השני מבין ארבעה ילדים: אחות גדולה, אחות קטנה ואח קטן. הייתי הבן שאבא פילל לו כדי שימשיך את השם קישקה, שכמעט נמחה מעל פני האדמה בשואה. כניצול יחיד של משפחתו הוא ראה בי הבטחה. הבית שבו גדלתי לא היה בית מסורתי. אבא היה חילוני גמור שגדל עם הורים פולניים, סוציאליסטים, שהיגרו לבלגיה בראשית שנות העשרים. אימי הייתה מבית מסורתי-לייט, אבל מעט מאוד מזה חילחל אלינו. הרגשתי בלגי, עם תרבות פרנקופונית. כשהייתי בן אחת-עשרה התחלתי ללכת לפעולות של השומר הצעיר, ספגתי ערכים, ציונות, ובעיקר הבנתי שאני יהודי וקצת שונה מחבריי הלא יהודיים. אף שחגגתי בר מצווה, לא היה לי מושג על משמעות האירוע, למרות שדיקלמתי באידיש את הדרשה."

כבן לניצולי שואה, איזה סיפור ליווה את ילדותך?

"אבא לא דיבר, הוא לא היה מסוגל ובחר לגונן עלינו בשתיקתו. חיפשתי הסברים על מה שקרה בשואה בספרים שבספרייה. לא ידעתי כלום על משפחתו. אימא שמשפחתה ניצלה מהשואה והייתה פליטה בשווייץ החליטה שסיפורה לא ראוי להיות מסופר כי כולם ניצלו, ולכאורה אין שום דרמה. אבל הידיעה שאבא איבד הכול וניצל בנס תמיד קוננה בי, גרמה לי להגדיר את עצמי כיהודי."

ספר כיצד ניצלו הוריק

"המשפחה של אבא ברחה עם מסמכים מזויפים מבלגיה הכבושה לצרפת ב-1940. סבא עבד על הדרך בעבודות מזדמנות אצל איכרים. המשפחה נעצרה על ידי משטרת

” כשהייתי בן חמש-עשרה כל השכבה שלי נסעה למחנה קיץ בקיבוץ. עבדנו בקיבוץ נחשון בקטיף אגסים במשך שלושה שבועות, ותרנו את הארץ לאורכה ולרוחבה במשך שלושה שבועות נוספים. התאהבתי בארץ באותו קיץ גורלי. השנים היו תחילת הפריחה שבאה אחרי הניצחון של ששת הימים, תקופה של אפוריה ותקווה. היה לי ברור שיום אחד אעלה לישראל ואשתקע בה “

וישי ששיתפה פעולה עם היטלר, היא הצליחה בדרך לא דרך להימלט ולחזור לבלגיה ונעצרה בבריסל, בספטמבר 1942. אבא היה בתשעה מחנות כפייה ועבר את צעדת המוות, הוא שוחרר מבוכנוואלד באפריל 1945 על ידי הצבא האמריקאי. משם נשלח בחזרה לבלגיה, כשהוא משאיר את הוריו ואחיותיו הקטנות מאחור."

אביך האהוב חלה בקורונה והלך לעולמו השנה, בגיל תשעים וארבע, בדיור מוגן בבלגיה. תוכל לשתף?

"אבי התאלמן ב-2001, אחרי שאימי חלתה בלוקמיה. באפריל 2019 הוא עבר לגור בדיור מוגן. התפרצות המגפה בבלגיה הייתה קשה מאוד. דיירים רבים מתו בדיורים המוגנים, חדרי מיון קרסו בזה אחר זה. בעקבות זאת הוחלט לעשות בדיקות בכל בתי האבות. בדיור של אבא נמצאו תריסר חיוביים, ואבא היה ביניהם. מכיוון שלא היו לו תסמינים הוחלט לא לספר לו ולעקוב אחרי ההתפתחויות. כולם היו בבידוד כבר חודשיים, בתוך הבית. התסמינים הראשוניים התחילו להופיע אחרי עשרה ימים, ותוך ארבע ימים הריאות שלו קרסו. ניסו לעשות כל מה שאפשר, אך לא היה אפשר להצילו."

” קריקטורה היא זיקוק בתוך משבצת אחת של אמירה ברורה על מצב מורכב. בקריקטורה עמדותיך הפוליטיות חברתיות חשופות לעין, וזה גורם לתגובות מכל מיני סוגים, נעימות וגם לא נעימות

ב-2012 פרסמתי ספר קומיקס אוטוביוגרפי ראשון שנקרא הדור השני – דברים שלא סיפרתי לאבא, ובו גוללתי את סיפור המשפחה שלנו דרך עיניי, כילד, כנער וכאדם בוגר. הפיכת הכאב ליצירה כתובה ומצוירת, שבה יש הומור ועצב, הייתה מסע שעזר לי להשתחרר מהקושי ומהכאב, אני יכול לומר שהספר היה גם סוג של תרפיה אישית.”

ספר על חבלי הקליטה בארץ

”הייתה לי קליטה נהדרת כי נורא רציתי להיקלט, להרגיש חלק, לשלוט בשפה, להשלים את החסר. מאחר שעליתי לישראל כשהייתי בן תשע-עשרה, פספסתי את ההווה הישראלי, שמתחיל בגן ועובר דרך היסודי, התיכון, הצבא, וכל מה שקשור בלהיות ישראלי. הצלחתי להשלים לא מעט, בזכות המוטיבציה הגבוהה שהייתה לי להרגיש ישראלי. הקדשתי לזה פרק בספרי פלאפל עם חריף.”

ספר על לימודיך בבצלאל של שנות השבעים

”השנים בבצלאל היו שנים רומנטיות, במהלכן הכרתי עולה מצרפת, התאהבתי בה, והיא נהפכה לאשתי. היינו סטודנטים תפרנים, עולים חדשים בלי משפחה, זוג צעיר והורים צעירים. שנות השבעים היו אומנם נגועות בטרואמה של מלחמת יום הכיפורים, בהלם של המהפך, אבל כעולים חדשים הכול היה חדש, מלהיב ומאתגר.”

מה צריך כדי להיות קריקטוריסט טוב חוץ מכישרון ציור?

”ידע, עמדה ברורה בנושאים שהוא מבקר, אומץ, זריזות ושניניות וגם אהבה לבני אדם, חמלה וסובלנות. קריקטוריסט צריך להיות עוקצני ופרובוקטיבי אבל בטוב טעם, בלי להעליב ובלי לפגוע יותר מדי. את הגבולות מגלים תוך כדי העבודה, במשך השנים.”

מדוע בחרת דווקא בתחום הזה?

”לא אני בחרתי אותו – הוא בחר בי. מילדות, תמיד ציירתי דברים מצחיקים. ירשתי את הכישרון מאבא שרצה להיות קריקטוריסט אך לא הצליח להגשים את חלומו, בגלל המלחמה.”

אתה מפרסם קריקטורות, קומיקס ואיורים, מה ההבדל ביניהם?

”קומיקס הוא סטוריטלינג מצויר, אמונות הסיפור על ציר הזמן הנמשך על עמודים רבים. קריקטורה היא זיקוק בתוך משבצת אחת של אמירה ברורה על מצב מורכב. התחומים הפוכים, אך גם משלימים. שניהם דורשים אהבה לציור, לאיור, לצבע, לקומפוזיציה. בקריקטורה עמדותיך הפוליטיות-חברתיות חשופות לעין, וזה גורם לתגובות מכל מיני סוגים, נעימות וגם לא נעימות.”

מה ההבדל בין קומיקס לילדים לקומיקס למבוגרים?

”ההבדל הוא בתכנים, חוץ מזה אין הבדל. לתחושתך, הילדים של היום הם מבוגרים נמוכי קומה.”

האם קיימת קריקטורה אחת שמבחינתך היא פסגת יצירתך או זו שאתה הכי גאה בה, ומדוע?

”ב-2006 השתתפתי בפרויקט אירופי נגד הגזענות. ציירתי שתי זברות מנהלות שיחה על הוריהם, השחורים והלבנים. הקריקטורה תורגמה לאי-ספור שפות, הודפסה בספרי לימוד ברחבי העולם. לא הבנתי שאני יוצר משהו שכל כך הרבה אנשים מזדהים איתו, מחייכים ומבינים את המסר שכל כך קשה לצייר אותו: כולנו נולדנו שווים.”

מה גרם לך לעלות לישראל?

”אחת המטרות של תנועת השומר הצעיר הייתה שנכיר את ישראל ונעלה לקיבוץ אחרי הבגרויות. ב-1969, כשהייתי בן חמש-עשרה כל השכבה שלי נסעה למחנה קיץ בקיבוץ, זה היה חלק מהמסורת. היינו שלושים וחמש נערים ונערות, וזה היה הביקור הראשון שלנו בארץ. עבדנו בקיבוץ נחשון בקטיף אגסים במשך שלושה שבועות ותרנו את הארץ לאורכה ולרוחבה במשך שלושה שבועות נוספים. התאהבתי בארץ באותו קיץ גורלי. השנים היו תחילת הפריחה שבאה אחרי הניצחון של ששת הימים, תקופה של אפוריה ותקווה. היה לי ברור שיום אחד אעלה לישראל ואשתקע בה, אבל זה היה יותר בגדר משאלת לב מתוכנית סדורה. אחותי הגדולה, חנה, עלתה עם גרעין עלייה לקיבוץ רבדים ב-1970 וחיה בו עד למותה ב-2006. בכל קיץ נסעתי לבקר אותה, ובכל ביקור הקשר שלי עם הארץ התהדק, הרגשתי שזה המקום, שזה העתיד שנועד לי. כשפרצה מלחמת יום הכיפורים ב-1973 נפל לי האסימון, הבשילו התנאים, הבנתי שאני חופשי להחליט על דרכי,

ובחרתי להפסיק את לימודי הארכיטקטורה בבליגיה, לעלות לישראל ולהתקבל לבצלאל. עליתי בפברואר 1974, ואחרי שלמדתי באולפן בתל אביב התקבלתי לבצלאל, למחלקה לעיצוב גרפי, ועברתי לגור בירושלים. סיימתי ארבע שנות לימודים ב-1978.”

איך הגיבו הוריי כשהודעת להם על החלטתך לעלות לישראל?

”הוריי הבינו שאני נחוש, חודר באהבה לארץ ותמכו בהחלטתי. היה להם ניסיון קודם עם אחותי חנה, והם ראו שהדבר אפשרי. הרגש הציוני שלהם התבטא בכך שהם אפשרו לנו לעלות ארצה.”

אחיי הצעיר התאבד. איך זה השפיע עליך?

”התאבדותו של אחי הצעיר, שארלי, ב-1988, הייתה בעבורי שבר עמוק, טרגדיה בלתי מובנת, כאב שליווה אותי שנים רבות והתמודדות ראשונה עם המוות, מוות של בשר מבשרי. לקח לי שנים רבות להתגבר על הטרואמה, על העצב.

”המדינה שבה אני חי היום לא דומה למדינה שאליה עליתי, לפני ארבעים ושבע שנים. הערכים שהאמנתי בהם הוחלפו באחרים, וקשה לי למצוא בהם את עצמי. השיח נעשה אלים, קיצוני ובוטה, מהכנסת ועד לרחוב

חברתית, לשמחת חיים, לתרבות מקומית ואירופאית. שלושתם התגייסו ליחידות קרביות, שניים היו קצינים. הם ספגו אהבת מולדת לא במובן הלאומני של המילה. הם מגדלים את ילדיהם לאורם של ערכים אלה. דור שלישי לשואה, דור ראשון של צברים, ישראלים, יהודים וחילוניים. אין הגדרה מדויקת יותר. אנחנו גאים בהם.”

איזה מסר חשוב לך להעביר לדיירי רשת עד 120?
 “צחוק-צחוק, אני בדרך אליכם. אני כבר מוגדר בקבוצת סיכון בימי הקורונה. הנחתם כאן תשתית, בניתם מדינה קטנה עם חזון גדול. אנחנו, ילדינו ונכדינו נעשה הכול כדי להצדיק את מה שבניתם וכדי להפוך את המקום הזה למה שחלמתם כשהייתם צעירים. שרשרת הדורות והמשכיות משפחתית, זה כוח. חשוב לא לוותר על חלומות ולהיות עם הראש על הכתפיים, להקשיב ולכבד את הזולת ולממש את הפוטנציאל האישי.”

הסטודנטים. היום אני יותר מבוגר מהוריהם, והם נשאר בני עשרים פלוס לנצח. לצעירים של היום יש יותר מידע, הם יכולים להתמצא טוב יותר בחיים, ועם זאת יש פחות תקווה לעתיד, שנראה לפעמים מאיים ולא בטוח. אני לא מאלה שטוענים שפעם היה יותר טוב. אני יליד המאה העשרים, שחוותה שתי מלחמות עולם ושואה יהודית. התובנות שלי והפרספקטיבה שלי שונה משלהם. עם זאת, אותה אש בוערת בהם: להצטיין, להצליח, להוביל, לחנך, לבנות חברה טובה יותר, כל אחד ברמתו.”

מהי תוכנית השלום על פי קישקה?
 “אנחנו מדינה בלי גבולות ברורים וחברה המאופיינת בחוסר גבולות. אני בעד לשרטט גבולות ברורים, שתהיה הפרדה ברורה ויהיה פתח לדיאלוג, לשיתופי פעולה מתוך אינטרסים משותפים. לקיים, למשל, פרויקטים סביבתיים באזורנו. עלינו לעבור גירושים מתוך הסכמה, לבנות מערכת יחסים חדשה ושוויונית מתוך הכרה וכבוד הדדי. המזרח התיכון החדש של פרס, מאמצי השלום של רבין, משרטטים אופק לשני העמים. המשך הכיבוש, הסיפוח ופיתוח ההתנחלויות מוחקים כל סיכוי לעתיד טוב יותר. זו אולי נאיביות שמאלנית, אך היא עדיפה על פרגמטיזם ימני כוחני. לחיות לנצח על חרבנו נראה לי סיוט וסופו של המפעל הציוני.”

אתה אב לשלושה וסב לארבעה, האם ילדיך ונכדיך ממשיכים את דרכך ובאיזה אופן?
 “אשתי אוליביה ואני גידלנו את שלושת בנינו לאהבת האדם והטבע, לערכי שיוויון ואחוה, למעורבות פוליטית

יסוד עקרונית. לעומת זאת, חוק הלאום לא מקובל עליי. הכיבוש שבא בשל המציאות שהוכתבה במלחמת ששת הימים ומפעל ההתנחלויות שבא בעקבותיה הם סטייה מסוכנת מעקרונות הציונות. הפעילות בקריקטוריסטים למען שלום מפגישה אותי עם עמיתים מתרבויות שונות, גם ממדינות אויבות, עם אמונות וערכים שונים. זה מעשיר אותי, מחזק את אמונתי באדם, אני רואה את עצמי כסוכן של שלום ודו-שיח.”

לאיזה כיוון, לדעתך, אנחנו צועדים?
 “שלטון הליכוד בהנהגת ביבי נתניהו מדרדר אותנו על עברי פי פחת, הוא פוגע מדי יום בערכי הדמוקרטיה. עליתי למדינה חילונית, היום אני חי במדינה הרבה יותר דתית, פחות פלורליסטית, גזענית, חצי משיחית. לצערך, לא נראה לי שזה הולך לכיוון טוב.”

איך אתה מאבחן את ההבדל בסטודנטים על ציר הזמן?
 “אני מלמד שלושים ושיש שנים בבצלאל. התחלתי כמרצה צעיר, כשהייתי בן שלושים, פחות או יותר בן הדור של

האם התחום הזה מפותח בישראל?
 “כן. היו לנו קריקטוריסטים מדור המייסדים, כמו אריה נבון, בס, דוש, זאב ושמוליק כץ. הם פיתחו את האומנות הזו לרמות גבוהות, והשאר היסטוריה.”

אתה מוגדר כפעיל שלום בקריקטוריסטים למען שלום. במה זה מתבטא?
 “המפה הפוליטית השתנתה מאוד, המדינה שבה אני חי היום לא דומה למדינה שאליה עליתי, לפני ארבעים ושבע שנים. הערכים שהאמנתי בהם הוחלפו באחרים, וקשה לי למצוא בהם את עצמי. במילים אחרות, המדינה נעשתה ימנית, דתית, לאומנית וחרדית. השיח נעשה אלים, קיצוני ובוטה, מהכנסת ועד לרחוב. ראש ממשלה נרצח בארץ וגם מפגין. שניהם נרצחו בידי מתנקשים יהודים ימנים קיצוניים, דתיים ומוסתיים. אני לא שיניתי את תפיסתי הבסיסית: אני בעד שלום עם הפלסטינים, ומוכן לשלם את המחיר כדי לשים קץ לסכסוך. אני רואה עתיד של שלום צודק, שיתוף פעולה כלכלי ותרבותי. מגילת העצמאות מקובלת עליי כהצהרת

בחירותיה של אלה

סיפורה של אלה ברוש

מגיל צעיר עמדה אלה על שלה. באמצעות חושיה החדים היא ידעה מה נכון לה. לפני שמלאו לה שבע, היא התעקשה לחזור למקום שבו הייתה מאושרת - בית היתומים שבוורשה. גם כנערה לא ויתרה ודרשה לעלות לישראל, יצאה ללימודי הסיעוד למרות התנגדות משפחתה ונסעה להשתלמות בארה"ב, כשאהובה מחכה לשובה. אלה תמיד בחרה והחליטה. זהו סיפורה של אלה, אישה הנחושה בדרכה.

”אימא נכנסה לדיכאון. היא לא הצליחה להתאקלם. אני, לעומת זאת, השתלבתי מייד. הוריי אסרו עליי ללבוש מכנסיים, לצאת עם חברים, לנסוע לטיולים או ללכת לים, אבל עשיתי את מה שבני גילי נהגו לעשות, פיתחתי מיומנויות של שקרנית

איך היו החיים החדשים בבית עם הורייך המאמצים?
 “בהיבט הכלכלי החיים היו טובים: הייתה לי מטפלת צמודה וגם אוכל ובגדים, אבל הוריי המאמצים היו מאוד מבוגרים ולא יכלו להתמודד עם ילדה דעתנית בת שבע. אני משערת שהם ציפו שאמלא את החלל שהותירו ארבעת ילדיהם שנספו, אבל כילדה זה היה משא כבד מדי. ברחתי אין-ספור פעמים לתחנת הרכבת במטרה לחזור לבית היתומים, אבל תמיד נאלצתי לחזור מבושית מכיוון שלא היו לי האמצעים לרכוש כרטיס. באחת הבריחות הציע אבי המאמץ שהם יבקשו מבית היתומים שיקבל אותי בחזרה. הוא הבטיח שאם יסכימו, הם יאפשרו לי לשוב לשם. בתשובה שלכאורה קיבלתי נאמר לי כי בית היתומים נסגר וכל הילדים פוזרו, בדיעבד התברר לי כי התשובה שקיבלתי הייתה שקרית. כדי לעודד את רוחי ובהמלצת חברים הם אימצו בעבורי כלב, שבעת ההיא היה בשבילי נקודת אור משמעותית.”

מה הייתה הסיבה לעלייתכם ארצה?
 “היה לי חלק דומיננטי בהחלטה לעלות ארצה. הצטרפתי לתנועת גורדוניה ורעיון העלייה לארץ קסם לי. בנוסף, אבי המאמץ פחד שבבוא היום אתאהב בגוי ואתחתן איתו. באותה עת התחילו לנשוב רוחות של ציונות בקרב יהודים רבים, ורעיון העלייה הבשיל והתבסס גם בקרב משפחתי.”

אלה והוריה עלו לישראל באוניית קוממיות, שהייתה למעשה אוניית משא. את רוב ההפלגה היא עשתה על סיפון האונייה, עם הכלב שאותו סירבה להשאיר בפולין. כשהמשפחה הגיעה לארץ היא הועברה

אלה נולדה בוורשה ב-1938. כשהייתה בת ארבע הצליח אביה להבריח אותה מחוץ לגבולות הגטו, ובמשך שלוש שנים היא גרה אצל נוצרייה, שהכירה את המשפחה לפני שפרצה המלחמה.

מה את זוכרת מהמשפחה שלך?
 “אין לי זיכרונות. אני לא יודעת במה עסקו הוריי, מה שמות אחיי, ואפילו לא מה היה טיב היחסים בין הנוצרייה שהחביאה אותי בביתה למשפחתי, אני משערת שהיא עבדה אצלם לפני המלחמה.”

כיצד התנהלו חייך בזמן ששהית בביתה של הנוצרייה?
 “היא מכרה עיתונים בתחנת הרכבת ויצאה לעבודתה מדי בוקר. לפני שיצאה היא העירה אותי ונתנה לי פרוסת לחם עם מעט ריבה. אחר כך ירדתי לחצר הבית ושיחקתי עם עצמי עד שובה. בשעות הצוהריים, לאחר שחזרה, אכלנו ארוחה דלה (עד תום המלחמה חשבתי שאוכל זה לחם, ריבה ותפוחי אדמה) ושיחקנו. בימי ראשון הלכנו לכנסייה.”

לא הלשינו עלייך?
 “נראית פולנייה וגם דיברתי פולנית, כך שלא עוררתי חשד. סיפור הכיסוי שלי היה שאני בת אחותה הממזרה של הנוצרייה. מי שאימה להלשין עליי הייתה הבת שלה, מכיוון שאימה לא הסכימה לגדל את הבן שנולד לה מיחסיה עם קצין גרמני. כשבתה הגיעה עם הקצין הגרמני לביקור נאלצתי להתחבא בארון.”

בסיום המלחמה הוריה היו אמורים לבוא ולקחת אותה, אך מכיוון שכולם נספו ואף אחד לא התעניין באלה, היא נשלחה לבית יתומים יהודי.

“לבית יתומים יש קונוטציה עצובה, אבל באופן פרדוקסלי זו הייתה אחת מהתקופות הטובות בחיי. בפעם הראשונה היו לי חברים, בגדים וצעצועים ונחשפתי לאוכל מגוון. הדבר היחיד שהעביע על שמחתי היה שבכל יום ראשון, במשך חודשים ארוכים, ציפיתי שהנוצרייה תבוא לבקר אותי. היא מעולם לא הגיעה למרות שהבטיחה. רק כשגדלתי הבנתי שגם לה הפרידה הייתה קשה, ולכן החליטה לחתוך את הקשר באופן חד ומידי.”

מדוע עזבת את בית היתומים?
 “לא עזבתי, אילצו אותי לעזוב. שתי בנות הדוד שלי, ששרדו את המלחמה ושמעו על קיומי, חשבו שזה לא ראוי להשאיר בת משפחה בבית יתומים. הן מצאו זוג מבוגרים ניצולי שואה שאיבדו את ארבעת ילדיהם והסכימו לאמץ אותי. מובן שסירבתי, היה לי טוב בבית היתומים, אבל אף אחד לא התחשב ברצוני.”

תקופה קצרה לאחר מות אימה נסע אביה לארה”ב לפגוש את אחיו שלא ראה חמישים שנה, ואלה מצאה את עצמה שוב לבד. במהלך ביקורו זה אביה מתחתן ונשאר שם.

“אומנם חייתי במשך לימודי בצמצום, וכשיצאתי אחת לחודש לסוף שבוע לא הייתה לי משפחה לבקר, אבל דבקתי בטוב, הכרתי חברות טובות שדאגו לי, הייתי מאוד פופולארית וחזרו אחרי הרבה מאוד גברים. בשנים האלה הייתי עדה ושותפה לטיפול במגפת הפוליו, כמו גם בפצועים שנפצעו במלחמת ההתשה.”

מה, לדעתך, סוד הקסם של המקצוע הזה?
 “יש במקצוע הזה המון סיפוק מהטיפול באנשים. הוא מגוון, מתפתח כל הזמן ואוניברסלי. בכל מקום שהייתי השתלבתי מייד, מעצם היותי אחות.”

איך הכרת את יוסקה, שימים נהיה בעלך?
 “כשסיימתי את הלימודים נשלחתי לנהרייה, להיות שותפה לפתיחת חדר ניתוח בבית חולים חדש. זה היה השירות הצבאי שלי. שמחתי לחזור לנהרייה, היו לי שם הרבה חברים מתקופת התיכון. יום אחד, כשביקרתי בפנינגוין, בית הקפה הנודע, פגשתי בחבר טוב שישב שם עם חבר יפה תואר, ששמו יוסקה. סירבתי להצטרף אליהם לקפה ואמרתי שאני הולכת לראות סרט

למעברה שנקראה שער העלייה, ובהמשך הם שוכנו במעברה שבנהרייה.

“אימא נכנסה לדיכאון. היא לא הצליחה להתאקלם. היא הייתה אישה שתמיד הייתה לה עוזרת, וכעת נאלצה להתגורר באוהל. הקיץ במעברה היה קשה מנשוא ובחורף שרר בה קור מקפיא. השפה הייתה זרה לה והמנטאליות שונה ממה שהכירה. אני, לעומת זאת, השתלבתי מייד. הוריי אסרו עליי ללבוש מכנסיים, לצאת עם חברים, לנסוע לטיולים או ללכת לים, אבל עשיתי את מה שבני גילי נהגו לעשות, פיתחתי מיומנויות של שקרנית. כשמלאו לי שבע-עשרה אימי חלתה בסרטן ותקופה קצרה לאחר מכן היא נפטרה.”

ספרי על התחנה הבאה בחייך. איך הגעת לבית הספר לאחיות?

“מאז שזכרתי את עצמי רציתי ללמוד רפואה, אבל אבי לא יכול היה לממן את הלימודים והתפשרתי על לימודים בבית ספר לאחיות שבתל השומר. לכאורה זו הייתה פשרה, אך למעשה זו הייתה אחת ההחלטות החכמות והמשמעותיות בחיי. מובן שהוריי התנגדו למהלך הזה, הם חשבו שלהיות אחות זה לא מקצוע הולם לבחורה יהודייה ואיכותית. שלושה חודשים היינו בנתק מוחלט, רק כשאימא חלתה והיה צורך לאשפז אותה בתל השומר חודש הקשר.”

”התחנה האחרונה הייתה בהונגריה. יוסקה כבר היה חולה בסרטן ואחת לכמה שבועות נסע להקרנות בארץ. הוא לא הסכים לוותר על השליחות הזו כי מבחינתו זו הייתה סגירת מעגל לילד שעזב את הונגריה בשואה וחזר לשם כנציג של מדינת ישראל. המטרה הייתה להחזיר את הנוער המתבולל ליהדות

בקולנוע. להפתעתי, כשהגעתי לקולנוע ראיתי את יוסקה ממתין לי. יצאנו במשך שנתיים עד שהתחתנו.”

מדוע עזבת אותו ונסעת לארה"ב?

”הייתה לי פנטזיה לנסוע לחו"ל, אבל לא יכולתי לממן נסיעה כזו. כשהציעו לי לצאת להשתלמות בחו"ל יכולתי לממש את החלום. בנוסף, זו הייתה הזדמנות לבקר את אבי המאמץ. רבים מחבריי התפלאו כיצד אני עוזבת את הבחור המקסים הזה ונוסעת לחצי שנה, אבל יוסקה האמין בי. כשהגעתי לארה"ב התברר לי שאבא עבד על רשימת חתנים פוטנציאליים, אבל מהר מאוד הבין שהחתן המיועד ממתין לי בישראל. מדי יום קיבלתי ממנו מכתב, וכשפתאום פסקו המכתבים וידעתי שהוא נמצא בחזית נלחצתי, התקשרתי והודעתי לו שאני חוזרת עם שמלת כלה. לאחר החתונה שכרנו דירה של חדר בשדרות ח"ן שבתל אביב. חזרתי לעבוד כאחות בתל השומר ויוסקה שירת כמג"ד בגולני.”

איך היו השנים הראשונות שלכם?

”קשות מאוד. האמצעים הכלכליים היו דלים ביותר. הייתי רוב הזמן לבד מכיוון שיוסקה יצא לחופשה אחת לשבוע והגיע הביתה עייף. העובדה שגרנו בתל אביב סייעה להפיג את הבדידות, תל אביב הייתה מאז ומעולם מקום מעניין.”

איך הגעתם לאתיופיה?

”הציעו לי יוסקה להיות יועץ צבאי. בתנו מיכל הייתה אז בת שש, ומאחר שנודע לנו שיש שם בית ספר ישראלי, בחרנו לנסוע לאתיופיה ולא לסינגפור. בשנת 1968, כשמלאו לי שלושים, נסענו לשליחות עם שתי הבנות (אורנה הייתה אז רק בת שנה וחצי). ההחלטה לנסוע לשליחות נבעה משיקולים כלכליים. ידענו שכך נוכל לחסוך כסף ולרכוש בית. רציתי להתאקלם לאט, לנוח קצת, אבל התבקשתי על ידי השגריר דאז, אורי לוברני, לקחת על עצמי את תפקיד האחות הראשית בבית החולים הצבאי. אומנם עבדתי משבע בבוקר ועד שבע בערב, אבל היו לי שתי עוזרות צמודות בבית והחיים היו קלים יותר. אלה היו שלוש שנים נפלאות של חשיפה לתרבות ומנטאליות שונה. בנוסף, הרווחנו חברי אמת שמלווים אותי עד היום ולשמחתי הצטרפו לבית הזה בעקבותיי – חיים והלן שריד.”

מה היה שם?

”התחילה עליית היהודים הגדולה מרוסיה והונגריה הייתה נקודת מעבר. עובדה זו שינתה את אופי השליחות. כל יום הגיעו מאות עולים להונגריה, בסך הכול עברו שם יותר משלוש מאות וחמישים אלף אנשים. תפקדתי גם כאשת יחסי ציבור של המשלחת מכיוון שהיו הרבה מאוד ביקורים של תורמים ואנשי ממשל. הקמנו שם מערך מרשים שטיפל בעולים וכלל גם מרפאה. הענקנו

לביית עד 120 שבתל אביב הגיעה אלה לפני כעשור ונמנתה עם הדיירים הראשונים, אלה שיצרו את אופי המיוחד של הבית.

טיפול לכל מי שהיה זקוק לכך. יילדתי תינוקות, הענקתי טיפולים רפואיים לחולים ולצערי גם סייעתי בפטירות.”

התאלמנת בגיל צעיר מאוד, לא רצית פרק ב?

”התאלמנתי בגיל חמישים וארבע. היה לי בעל משכמו ומעלה, הוא שירת שנים ביחידות קרביות, היה איש של ערכים ובעל ידע בהיסטוריה, במוזיקה ובספרות. ידעתי שבעל כזה לא יהיה לי, ולכן לא הייתה בי פתיחות לפרק ב. שידרתי שאני לא מעוניינת. בדיעבד היו רגעים שהצטערתי שאפילו לא נתתי צ'אנס, כי בסופו של יום, ובמיוחד אחרי שהבנות עזבו, חוויתי הרבה מאוד שעות של בדידות.”

מה היה התפקיד האחרון שמילאת במסגרת עבודתך?

”לאחר שיוסקה נפטר וחזרנו מהונגריה חזרתי לאיכילוב. הייתי אחראית על חיילות ובנות השירות הלאומי, שהיו כוח עזר בבית החולים. תמיד נהגתי לומר להן שמה שהן נותנות לבית החולים זה כאין וכאפס לעומת מה שהן יקבלו כצידה לחיים. במסגרת התפקיד דאגתי להשלים להן פערים של ידע ותרבות מעבר להדרכה המקצועית, ואני גאה על כך. בגיל שישים וחמש פרשתי לגמלאות, אך במשך שנים רבות המשכתי להתנדב במחלקת צנתורים.”

”הגעתי לבית שבתל אביב כשהייתי בת שבעים ושתיים, היו כאלה שטענו שאני צעירה מדי, אך הבנות שלי תמכו בהחלטה וזה הקל על התהליך. עד שהגעתי לכאן לא האמנתי שבגילי המתקדם אצליח ליצור חברויות חדשות, אמיתיות ומשמעותיות. אני חושבת שמי שהקונספט של דיור מוגן מתאים לו, שייעשה זאת כשהוא יחסית צעיר, פעיל ובעל מרץ ורוצה להתנסות במגוון רחב של פעילויות שהמקום מאפשר. במשך השנים הייתי חברה בוועדות, היום אני שמחה לסייע ולעזור לכל מי שצריך בשקט, מתחת לרדאר.”

במה את גאה במיוחד?

”בשתי בנותיי, מיכל ואורנה, שתמיד העניקו לי כוח וכמובן בארבעת נכדיי, כל אחד מהם הוא עולם ומלואו. אני לא גאה במה שנעשה במדינה, כואב לי לראות איך שנים של בנייה והתפתחות יורדות לטמיון. אני רוצה להאמין שבסופו של יום הרע יוביל לטוב, אם לא למעננו, בני הגיל השלישי, לפחות למען הדורות הבאים.”

בפרקטיקה של החיים

סיפורו של יורם אלרון

יורם אלרון מאמין שאחריות אישית היא תנאי הכרחי כדי להגיע להישגים ולנתב את החיים למקומות הנכונים שאליהם האדם שואף, כך הוא נהג בקריירה רבת הישגים שלו, וכך דדש גם בפעילותו הציבורית. את המוטו שלו הוא מסכם במשפט האלמותי - במקום לתת לאנשים דגים, חלקו להם חכות.

”התובנה החשובה ביותר שאליה הגעתי בשירותי הצבאי הארוך הוא שאפילו צבא מנהלים בהבנות ולא בפקודות. פקודה ניתנת רק אחרי שהושגה הבנה ונעשה תכנון מפורט. אם לא עושים כך, ביצוע המשימה לוקה בחסר ואף נכשל”

ענייני החברה. לכל משתתף הייתה זכות דיבור. הייתה גם פעילות חברתית תוססת – ועדות, דיונים, אירועים, משחקים ועוד. לקראת כיתה ט חזרתי הביתה לתל אביב כי באותם ימים התנועות הקיבוציות התנגדו לתעודות בגרות וטענו שמי שקיבל תעודה כזו נטה, ככלל, לעזוב את הקיבוץ. כשסיימתי את התיכון, בקיץ 1954, הצטרפתי למסלול של עתודה אקדמית. ב-1958 סיימתי בהצטיינות לימודי הנדסה אזרחית בטכניון ואחר כך התגייסתי לחיל ההנדסה. סיימתי קורס קצינים כמצטיין פלוגתי, ולאחר מכן שירת בגדוד השדה של החיל עד שסיימתי שירות חובה. באחד הימים נסעתי לאסוף טירונים מבסיס קליטה ומיון שבתל השומר, שם הכרתי את אשתי הראשונה גבריאלה. התחתנו ב-1961, וחיינו יחד כארבעים ושבע שנים עד שהיא נפטרה. הבאנו לעולם את אפרת, אמיר ואלדד. היא הייתה אישה יפה במראה ובנפש, בת זוג מצוינת, אימא נהדרת וסבתא נפלאה.”

ספר לנו על שירותך הצבאי

”לאחר שירות החובה בגדוד המבצעי של חיל ההנדסה כקצין, שירתי במפקדת החיל כאחראי על נושאי התכנון ההנדסי. ניהלתי אז את פרויקט ההקמה של בית הספר לקצינים (בה”ד 1), שלד מצפה רמון. הקמתי יחידה לתכנון עבודות מיוחדות, שלא אפרט עליהן כי עד היום הן סודיות, רק אציין שחלק מהן עסקו בהכנות לקראת מלחמת ששת הימים. הייתה תקופה שהייתי מדווח ישירות לאלוף רחבעם גנדי זאבי, שהיה אז עוזר ראש אג”ם. באחת הפגישות הוא שאל אותי אם אני כותב יומן. השבתי בשלילה כי חששתי שאם אכתוב, מישהו ימצא

הוא נולד וגדל בתל אביב הקטנה. בנעוריו נשלח לקיבוץ גניגר, הצטרף למסלול העתודה האקדמית וסיים בהצטיינות תואר ראשון בלימודי הנדסה אזרחית בטכניון. את התואר השני בהנדסת מערכות עשה באוניברסיטת סטנפורד שבארצות הברית. הוא נישא לגבריאלה שנפטרה מסרטן אחרי ארבעים ושבע שנות נישואים. לאחר שיצר קשר עם אהבת נעוריו הלא ממומשת, רבקה מרגלית, פתח בפרק ב של חייו, ומאז הם לא נפרדים. יורם ורבקה היו בין הראשונים שעברו לבית בתל אביב. הם טיילו ברחבי העולם, נהנו מכל מה שיש לעיר הגדולה להציע. זהו סיפורו של יורם ארון, דייר בית עד 120 שבתל אביב.

ב-1926, כשהיא בת שמונה-עשרה, עלתה אימו של יורם ארון לארץ מורשה. היא למדה בבצלאל שבירושלים ונישאה שם לגבר שנרצח במאורעות תרפ”ט. אחר כך עברה לתל אביב ועבדה כאחות מעשית בבית החולים הדסה, ששכן ברחוב בלפור. אביו של יורם למד כלכלה וראיית חשבון באוניברסיטה של וינה וכיהן בה כיו”ר אגודת הסטודנטים היהודים. ב-1933, עם עליית היטלר לשלטון בגרמניה, פרצו באוניברסיטת וינה מהומות אנטישמיות. אביו של יורם האשים את רקטור האוניברסיטה באנטישמיות ונזקק מהמוסד. באותה תקופה נשלחה אימו של יורם לווינה במסגרת עבודתה כדי ללוות חולה שהייתה אמורה לעבור שם ניתוח, וכך הכירה את אביו של יורם. יחד הם עלו ארצה, נישאו, וב-1936 הביאו לעולם את בנם היחיד, את יורם.

מה זכור לך מילדותך?

”גדלתי בתל אביב הקטנה, ברחוב שינקין וסביבתו. למדתי בגן הילדים של שרה פרל, ברחוב נחמני, שהיה אז ידוע בעיר. שם התחברתי לשישה ילדים, ויחד פסענו במשעולי החיים במשך שנים רבות עד שסיימנו את האוניברסיטה. החברות נותרה בעינה מאז, אך אני האחרון שנותר בחיים מהשישייה הזו. לקראת העלייה לכיתה ה נשלחתי לקיבוץ גניגר שבצפון עמק יזרעאל כילד חוץ. הורי, שהפרוטה הייתה מצויה בכיסם, רצו שאלמד ואכיר את הערכים של התנהלות חברתית, של חיים בצניעות ושל עבודת כפיים. עד היום אני מתרפק על ארבע השנים הנפלאות ההן. היה לנו סדר יום: קמנו בשעה קבועה, התרחצנו ואכלנו ארוחת בוקר ולמדנו בבית הספר, שהתהדר בשם חברת הילדים. בסיום הלימודים אכלנו ארוחת צוהריים, נחנו קצת בחדרי המגורים, ואחר כך הייתה פעילות קבוצתית בעבודות מתחלפות ולפי לוח”מ מאורגן של ועדת העבודות. לרוב עבדתי במכוורת, שהייתה חלק מפינת החי של בית הספר. רוב הילדים חששו מהעבודה הזו, אבל אני הסתדרתי היטב עם הפעילות המעניינת וגם עם העקיצות הרבות שספגתי. פעם בשבוע התקיימה אסיפה כללית של חברת הילדים, שבה השתתפו כל התלמידים מכיתה ד ומעלה, דנו בה בכל

כשסיימתי את תפקידי בפקוד הדרום נשלחתי ללמוד באוניברסיטת סטנפורד שבארצות הברית, שבה סיימתי תואר שני בהנדסת מערכות. במלחמת יום הכיפורים השתתפתי בפעילות מבצעית בפקוד הדרום. הגעתי לפעילות ביום הרביעי למלחמה, הישר מקליפורניה. ב-1974 קיבלתי דרגת אלוף-משנה וב-1975 מוניתי כסגן ראש מחלקת מבצעים במטכ”ל, תפקיד שמילאתי עד שהשתחררתי משירות קבע ב-1977. ביחידה זו המשכתי בשירות מילואים פעיל עד גיל שישים ואחת.”

מה עשית לאחר שהשתחררת?

”עבדתי שתיים-עשרה שנה ברפא”ל, מתוכן שש שנים כמנהל מערך הניסויים. במקביל, ביצעתי במילואים עבודות למחלקת המבצעים שבמטכ”ל. עסקתי גם בביקורת של תוכניות מבצעיות גדולות וכתבתי ספרי הדרכה בנושאי ביקורת מבצעית. ב-1989 פרשתי מרפא”ל ופתחתי משרד ייעוץ עצמאי לניתוח ולהנדסת מערכות. כבר במהלך השירות בצה”ל התנדבתי לשרת את תושבי רמת השרון והמשכתי כך גם לאחר השחרור.”

תוכל לפרט על עבודתך הציבורית?

”במשך שמונה-עשרה שנים הייתי חבר בוועדת החינוך של רמת השרון. מעבר לניהול השוטף הוצאנו לפועל

את היומן. גנדי אמר שאני עושה היסטוריה וכדאי מאוד שאתחיל לכתוב, אך לא עשיתי כך. לימים הוחלט לתעד את המבצעים שהשתתפתי בהם כל עוד חלק מהמעורבים בחיים, כך שיכולתי להקליט במשך שעות רבות את היומן שלא נכתב. אין ספק שמידע רב יישאר עלום לתמיד. ב-1971 הייתי אמור לצאת ללימודים בארה”ב, אך הרמטכ”ל דאז, רא”ל חיים בר-לב, ביקש ממני ערב הנסיעה שאדחה את לימודי לטובת שירות כמפקד ההנדסה בפקוד הדרום, שעליו פיקד אז אריק שרון.”

מה אתה זוכר מהתקופה הזו?

”זו הייתה חוויה מיוחדת. אריק היה גדול המצביאים שקמו לעם ישראל. הוא הבין איך מתנהל שדה קרב בהיבט הרחב ביותר. אם הוא היה נשאר אלוף פיקוד הדרום, מלחמת יום הכיפורים לא הייתה מתחילה כפי שהתחילה ואולי היא גם הייתה מסתיימת בהישגים משמעותיים יותר. בפקודו סיימנו את כל הביצורים והדרכים בסביבות התעלה ובעומק סיני, וכשבשלו התנאים נלחמנו בטרור שברצועת עזה והכנענו אותו. הוא היה איש רציני וחדור מוטיבציה לאומית, מפקד מעורר השראה ודוגמה לאיכות, ועם זאת היה לו חוש הומור בריא והוא ידע גם להתבדח בשנינות וליהנות מבידיחה. הוא השכיל לברור את קציניו, ומטה פיקוד הדרום שבפקודו פעל כצוות מקצועי ומיומן.

של מתקנים ציבוריים ומסרנו לאנשים שזקקו לתמיכה, אך היו מסוגלים לעבוד ולבצע אותן. דוגמאות לכך הם אנשים שהשתחררו ממאסר וכן אנשים חולים שהבריאו. מבחינה חברתית הרעיון המרכזי היה להחזיר למי שרוצה ויכול את הכבוד העצמי. שנים רבות לאחר מכן אנשים היו פוגשים אותי ברחוב ואומרים לי, 'אני זוכר אותך לטובה, אתה הצלת אותי' גם במסגרת קפטיליסטית אפשר ליישם קפטיליזם אנושי ולא חזירי, שבמסגרתו מטפחים כבוד עצמי ואמונה ביכולת במקום כסף."

ספר על ההיכרות שלך עם רבקה מרגלית

"רבקה ואני למדנו באותו מחזור בבית הספר התיכון עירוני א שבתל אביב, אך לא באותה כיתה. נפגשנו ושוחחנו בהפסקות בחצר בית הספר. בחופשת הפסח של שנת 1953, כשהיינו בשביעית, אף הדרכתי בהכנה לקורס מ"כים של הגדנ"ע, שבו רבקה השתתפה כחניכה. אז נבט הניצוץ שלימים התלקח למשואה גדולה. בשמינית נפגשנו יותר, בעיקר כשהלכנו יחד מבית הספר הביתה. אהבתי אותה מאוד, אך מסיבות שמעבר לשליטתנו לא נהיינו חברים. דרכינו נפרדו בסיום הלימודים, אבל מעולם לא שכחתי אותה. במהלך השנים נפגשנו לעיתים בנסיעות חברתיות שונות, כך שהמודעות נמשכה. בספטמבר 2008 נפטרה רעייתי גבריאלה. לאחר שלושים ימי האבל החלטתי להימנע משקיעה בעצבות וברחמים עצמיים ופעלתי כדי לאתר את רבקה מרגלית, שהייתה אהבת נעוריי הלא ממומשת והתקשרתי אליה."

האם זו הייתה אהבה ממבט ראשון?

"זו הייתה אהבה שהתלקחה מחדש בהבזק השנייה, כשנפגשנו כך אחרי חמישים וארבע שנים. מאז אנחנו נשואים כדת משה וישראל ולא משים זה מזו. זכיתי לאחר הזוגיות הטובה רבת השנים עם גבריאלה, אשתי המנוחה, לזוגיות נפלאה עם רבקה, זה חלום עתיק ורחוק שהתגשם פתאום. אנחנו באים מאותו רקע של תל אביב הקטנה, של התובנה העזה של המדינה שבדרך, של תחושת שליחות בכל מעשינו. לכל אחד מאיתנו יש שלושה ילדים ושישה נכדים, אבל בגילנו אנחנו פטורים מלדאוג ולמלא אחר מחסוריהם ויכולים להתפנות כמעט אך ורק לטיפוח הזוגיות."

מתי הגעתם לעד 120?

"עברנו לבית עד 120 שברמת החייל בחודש הראשון לאכלוסו, והיינו מראשוני הדיירים. רבקה הייתה סמנכ"לית כספים ותכנון בחברת משען, ובשל התובנה משירותה שם נרשמה לבית עוד בשלהי 2007, כשנה לפני שהכרנו. אני הצטרפתי לכך בנפש חפצה. השתמשתי בניסיוני המקצועי ויישמתי אותו בבית. הקמתי את נציגות

שלושה פרויקטים גדולים: בנינו מחדש את מערכת החינוך לפי הרפורמה של אז, לחטיבות יסודיות, לחטיבות ביניים ולחטיבות תיכוניות, ויצרנו אינטגרציה חברתית במערכת החינוך בעיר, כלומר עירבנו ילדים ממשפחות חלשות יחסית עם השאר כדי להבטיח שהתלמידים בשכבות החברתיות השונות יכירו זה את זה וכדי שהילדים החזקים יותר ימשכו אליהם את הילדים החלשים מבחינה לימודית והקמנו בית ספר תיכון חדש, את בית ספר אלון, שהיה שונה מבתי הספר הקיימים ושייפח את לימודי התרבות - המוזיקה, המשחק והמחול. בנוסף לעבודה התובענית כמהנדס בשוק הפרטי, כיהנתי במשך חמש שנים, מ-1989 ועד ל-1994, כחבר נבחר במועצת העיר וכסגן ראש העיר, והחזקתי גם בתיק ההנדסה העירונית."

האם הבאת לתפקיד את ניסיוןך מהשירות הצבאי?

"התובנה החשובה ביותר שאליה הגעתי בשירותי הצבאי הארוך הוא שאפילו צבא מנהלים בהבנות ולא בפקודות. פקודה ניתנת רק אחרי שהושגה הבנה ונעשה תכנון מפורט. אם לא עושים כך, ביצוע המשימה לוקה בחסר ואף נכשל."

האם גם רעיון האינטגרציה בבתי הספר נבע מניסיוןך כילד עירוני שנשלח לקיבוץ?

"כשגדלתי היינו במצב של מדינה בדרך. הייתה תחושה כללית, רב דורית, של אחדות גורל. כילדים היינו שותפים לתחושה שאנחנו דור אחרון לשעבוד וראשון לגאולה. התקופה בקיבוץ הטמיעה בי אידאולוגיה חברתית. אני לא סוציאליסט במובן הפוליטי, אבל אני דוגל בגישה סוציאלית, שבה כל החברה צריכה לאמץ לתוכה את החלשים, לתמוך בהם, לעודד ולרומם אותם ולעזור להם להקנות השכלה, כדי לטפח את המעמד האישי והחברתי ולהיפתח לאופקים אישיים וחברתיים. זו חובתה של החברה, עליה לעשות כך באמצעות כל מנגוני המדינה והרשויות המקומיות, להשתמש במשאבים של השכבות החזקות כדי לקדם את השכבות החלשות. יישום אינטגרציה במערכת החינוך הוא חובתן של הרשויות המקומיות."

האם יש פעולה שקידמת במהלך כהונתך שאתה גאה בה במיוחד?

"כשנכנסתי לתפקיד היה נהוג להעניק לתושבים מרקע סוציו אקונומי נמוך מעין קצבה שמקבילה לדמי אבטלה. הבנתי כי השיטה אינה מתפקדת כראוי. יש מגבלה לכמה כסף אפשר לחלק, והמדדים לחלוקה הם חלק מהבעיה ואינם פותרים אותה. תמיד האמנתי במשפט: 'אל תיתן לילדים שלך דגים, תן להם חכות', ולכן פיתחתי רעיון שיושם בהצלחה. במקום להוציא מכרזים לקבלנים חיצוניים שיבצעו עבודות ברשות המקומית, לקחנו עבודות תחזוקה

מדינת ישראל התרחקה בשנים האחרונות מהמהות שעליה חלמנו בנעורינו, ואני עדיין חולם שהיא תתאפס ותחזור להגשים את החזון החברתי של הנביאים מימי קדם ושל מייסדי החזון הציוני בעת החדשה."

מהן דאגותיך העיקריות?

"מטבע הדברים הן אני והן רעייתי מודאגים מכך שמצבנו הבריאותי ידרדר, אך בעיקר מהאפשרות שנאבד שליטה קוגניטיבית. דומני שזו הדאגה המשמעותית ביותר של אנשים בגיל מתקדם ובצדק."

יש מסר שהיית רוצה להעביר?

"אני ממליץ להישאר פעיל וערני ככל שאפשר, גם רוחנית וגם נפשית, לקיים שגרה של פעילות גופנית ופעילות רוחנית, כלומר להשתתף בחוגים שבבית ואף מחוץ לו וכן ללכת להרצאות, לסרטים ולמופעי תאטרון. אני מתעמל פעמיים בשבוע ובנוסף עולה ברגל פעמיים ביום את כל הקומות שבבית. לפני עידן הקורונה טיילנו רבות ברחבי העולם, נהנינו מהצגות תאטרון ומסרטי קולנוע, השתתפנו בהרצאות מגוונות במסגרות ציבוריות ובמסגרת של קבוצת חברים פרטית, אני ממליץ שיהגו כך כל חפצי החיים. כיום אנחנו מקווים שנוכל לחזור לפעילויות אלו לאחר שמגפת הקורונה תשכך."

הדיירים הראשונה ועמדתי בראשה במשך כחמש וחצי שנים וגם כתבתי את התקנון הראשון של דיירי הבית. רבקה שימשה אחריי ובמשך שנתיים כיו"ר הנציגות."

איך הייתה לך תקופה הקורונה?

"לא היו לי חוויות מיוחדות. קל לי מאוד כי אני שותף מלא לחיים עם רעייתי האהובה, משוש חי. עם זאת, אנחנו מייחסים חשיבות רבה לקשרים המשפחתיים, במיוחד רבקה, שלה יש משפחה ענפה משלי. נהגנו להזמין את כל בני המשפחה הקרובה, ילדים ונכדים, בתדירות גבוהה לארוחות ערב שבת לבית שברמת החייל, לעיתים גם הזמנו מחותנים או בני משפחה רחוקים יותר. העובדה שאי אפשר לקיים אירועים כאלה בעידן הקורונה והאיסור על אירוח בני משפחה לפגישות מזדמנות בדירתנו הם מבחינתנו ההיבטים המעיקים ביותר בתקופה זו. אנחנו מפצים את עצמנו ומבקרים בבתי הילדים ופוגשים שם בנכדים וגם משוחחים איתם בזום, אבל בהגינות אומר כי רבקה היא יותר מחבתת דואגת ממני."

חלומות שלא הוגשמו?

"יש מקומות רבים שהייתי שמח לבקר בהם, במיוחד כאלה שרבקה ביקרה בהם ואני עדיין לא. עשיתי שני טיולי ספארי עם נכדיי בטנזניה, ואני חולם על טיול נוסף עם אלה שעדיין לא הגיעו לגיל המתאים. עליי לציין כי

כשבגד פוגש אישה והם מתאהבים

שיחה עם מעצבת האופנה דורית שדה

דורית נולדה בתל אביב ב-1953 בשם דורית פנדריק. בילדותה אהבה לשיר ולהופיע, בנעוריה הייתה סולניתה של להקת עיריית תל אביב ומשם המשיכה בטבעיות ללהקת הנח"ל. באמצע שנות השבעים פגשה בגבי שדה, שחיפשה שותפה לצמד. הם התאהבו ולאחר כשנתיים נישאו. גבי, שהיה זמר מחונן, קיבל מלגה ללימודי אופרה בלונדון, והזוג הצעיר עבר לאנגליה. בתקופה זו נחשפת דורית לעולם האופנה ובוחרת בו כדרך חיים, וכשהם שבים לארץ היא מקימה את מותג האופנה הקיים יותר מארבעה עשורים והנושא את שמה – דורית שדה. בבחירה של ילדיה זכתה המוזיקה: בתה היא הזמרת מיקה שדה ובנה אורי לומד מוזיקה בלונדון. גיסתה האהובה היא השחקנית סנדרה שדה. כמו שאומרים: כל העולם במה, והכול נשאר במשפחה.

ספרי לי על הבית שבו גדלת

"גדלתי בבית שבו התרבות הייתה בראש סדר העדיפויות. הוריי, שגדלו בהונגריה, אהבו מוזיקה ואומנות. אימי רצתה להיות שחקנית זמרת, אך מלחמת העולם השנייה שינתה את התוכניות. היא יחסה חשיבות רבה להופעתה החיצונית, היה לה טעם משובח והיא נהגה להלביש אותי יפה. בזכותה התאהבתי בעולם האופנה, כך שאפשר לומר שהתחום בחר בי, והתחלתי לעצב. עם זאת ולמרות אהבתי הגדולה לבגדים לא חלמתי להיות מעצבת, חשבתי לבחור בקריירה של זמרת ושיניתי את שמי לדורית פן. הייתי בלהקת הנח"ל, ועם שחרורי שלמה ארצי כתב לי שני שירים. לצד השירה גם למדתי תולדות האומנות באוניברסיטת תל אביב."

איך התחילה הקריירה שלך?

"לאחר שנישאתי לגבי, בגיל עשרים ושש, עברנו לגור בלונדון. הוא קיבל שם מלגת לימודים כזמר אופרה, כטנור, ואני נחשפתי לכל החנויות של מעצבי העל הגדולים, ארמני, קנזו, גוצ'י ואחרים, והתאהבתי קשות. ביליתי שעות בחנויות האלה, זה היה כמו בית ספר בשבילי, לפעמים גם קניתי. כשחזרתי לארץ לא ידעתי מה ארצה לעשות כשאהיה גדולה, ובאופן טבעי בחרתי בתחום שמשך אותי, ועם אינסטינקטים נכונים וטעם טוב התחלתי לעצב בגדים, ואני ממשיכה בדרך הזו כבר כמה עשורים."

מה את חושבת על האופנה בישראל?

"המודעות והאופנה הישראלית מתפתחות כל הזמן. יש אופנה ישראלית והיא מאוד מגוונת, אני עדה לכניסתם של מעצבים צעירים שלחלקם ישנה אמירה ונוכחות. האקלים החם מכתוב צרכים שמתורגמים לאופנה הישראלית. בישראל יש יותר דגש על בגדי קיץ, צורך בבדים קלים, בשמלות קצרות, בצבעוניות ובגיוון וגם בגזרות שמתאימות יותר למבנה של האישה הישראלית, אך האופנה הישראלית גם סובלת ממגבלות, כמו איכות הבדים שנובעת מהמחיר של הבדים. אני אוהבת לעבוד עם בדי משי ובדי פשתן איכותיים אך עלותם גבוהה, והאישה הישראלית לא תרכוש פריטים יקרים מדי. ככלל, אנחנו המעצבים פועלים בין מותגי על לאופנה עממית, וטווח המחירים חייב להתאים ללקוחה שלנו."

מה ההשראה שלך?

"אני לא בוגרת של מוסד אופנה, והדברים אינם מתוכננים. ההשראה באה מהבטן ומהרגשות, היא לא דבר מוגדר. רעיונות צצים כל הזמן, מהרחוב ומהסביבה, מהחברה ובעיקר מהמחשבות, מעולם הדמיון. אני אוהבת להתחדש, והאהבה לחדש מחייבת אותי ליצירתיות."

מה גורם למעצב אופנה להפוך למותג מוביל?

"מותג מוביל נבנה עם האמת של המעצב, לצד טעם ואמירה אישית, כשהוא אינו מתפשר. זו עבודה מאוד קשה ומאומצת של שנים שמלווה ביחסי ציבור, שתמיד חשובים, כמו גם נוכחות מתמדת ונכונה בפייסבוק, שהפך להיות משמעותי בשמירה על המותג. כשמעצב מתמיד במשך שנים, הקהל הנאמן שלו הופך אותו למותג, אין קיצורי דרך."

איך את מתייחסת למגמות הרווחות בעולם האופנה הישראלי?

"אני לא נסחפת למגמות שהן לא לטעמי. יש לי כתב יד ברור, ואנשים שמכירים אותי יודעים שהגזרות תמיד ישבו על הגוף ויוציאו את המיטב. הלקוחות שלי יודעות שהן תמיד תקבלנה מחמאות. אולי זה סוד הנאמנות שלהן."

מי הם המעצבים שאת מעריכה בעולם?

"אני מאוד אוהבת את הניקיון והשלמות של ג'ורג'יו ארמאני ואת המותג MARNI, שיש בו הרבה הומור וצבעוניות – והוא מותג שונה ומיוחד."

מה חשוב, לדעתך, כשבחרים בגדי?

"הכי חשובה שהגזרה תהיה נכונה, שתתאים ספציפית לך, לאופי ולמבנה הגוף שלך. חשוב שהבד יהיה איכותי והתפירה מעולה ושאת תרגישי בו הכי נוח, כמו שאומרת הסיסמה – 'את הכי יפה כשנוח לך'."

מה קודם - הדגם או הבד?

"הדגם והבד הולכים יד ביד. אני מאמינה שמעצב טוב הוא מעצב שיודע קודם כל איזה בד להתאים לאיזה בגד - זה אחד הסודות הגדולים. גזרה מעולה חייבת את הבד הנכון, בלי ההתאמה הזו זה פשוט לא עובד."

מה ייחודי במותג דורית שדה?

"דורית שדה היא מותג שיודע לשלב בין קלאסיקה לגזרות מחמיאות, בין הבדים לאופי ולגוף. קהל היעד שלי הוא בעיקר נשים מעל גיל ארבעים, עם מבנה גוף רגיל ומידות ביניים. באמצעות סודות המקצוע שלי, הגזרות הנכונות, האישה מרגישה שהיא 'ארוזה' נכון יותר, שהבגד מדגיש את מה שהטבע העניק לה ומסתיר את האזורים הפחות טובים. היא תמיד תצא בתחושה שהבגד משלים אותה, גורם לה להרגיש מעולה ולהיראות נהדר. אני אוהבת את החיוך שעולה על הפנים כשהבגד פוגש באישה, והם מתאהבים. אם לסכם במילים פשוטות, אני חושבת שהחזקה של המותג דורית שדה טמון בכך שאני גורמת לאישה להרגיש טוב. כשאני מעצבת דגם אני מתבססת עליי, אני 1.60 מ', מידה מדיום ובת שישים ושבע, הנתונים האלה מסייעים לי לעשות את ההתאמות הנדרשות לגבוהות יותר ולמלאות יותר. בנוסף אני מאמינה בטוטאל לוק, שיש לבחור את הבגד המדויק ולהתאים את האביזרים המתאימים. אני מייבאת תכשיטים וצעיפים מאירופה שיש להם אמירה ונוכחות, וגם תיקים ונעליים שיוצרים תמונה שלמה."

האם אפשר להתפרנס בכבוד כמעצבת בישראל?

"אפשר להתפרנס בכבוד מאופנה בישראל, אבל הכול צריך להיעשות בזהירות רבה, בהקפדה יתרה ובניהול נכון. לא מספיק להיות טוב, צריך לדעת איך מנהלים מותג, להימנע ככל האפשר מטעויות."

היכן אפשר לרכוש את אופנת דורית שדה?

"בשלושת הבוטיקים הנושאים את שמי: בקניון רמת אביב (בקומה השנייה), בזכרון יעקב, ברחוב המייסדים, ובכניסה לשוק הפשפשים, ברחוב עמידר. בנוסף פריטים שלי נמכרים בכארבעים בוטיקים ברחבי הארץ."

מה הטרנדים הצפויים לחורף הקרוב, לשנת 2021-2020?

"צפוי חורף בעייתי. הקורונה משנה סדרי עולם, ואפשר לומר שהיא אולי הטרנד החדש. אנחנו צפויים לראות חליפות גבריות, כאלה שלא ראינו הרבה זמן, בערך עשרים שנה. ובלייזרים כמו בן, וגם... הכול פתוח. כל אחת עם האמירה האופנתית שלה, והכי חשוב - מה שהיא אוהבת."

סנדרה שדה, גיטתך, היא גם הפרזנטורית שלך. זה בריא לערב משפחה בעסקים?

"סנדרה גיטת האהובה מאוד והיפה מאז ומתמיד לובשת דורית שדה ויודעת להעריך את כל מה שדיברתי עליו. היא לא מחליפה את הגזרות שלי, חוץ מזה שתמיד הייתה לנו כימיה נהדרת, כגיסות וכחברות. זה כיף גדול לשתינו."

ילדיך בחרו בקריירה הראשונה שלך. את יודעת מדוע?

"חשוב לזכור שהאבא של הילדים שלנו הוא זמר ועוד זמר אופרה. הם גדלו על המוזיקה הזו, והם שם לגמרי. שניהם מוכשרים ונהדרים וגם אוהבים בגדים - לא נתתי להם להתחמק מהאהבה הגדולה של אימא."

פריטי חובה בארון?

"שמלה שחורה, קצרה או ארוכה, חולצה טובה, אפילו טי-שירט איכותית, או משהו בסיסי לא מכופתר מבד יפה וטוב, זוג מכנסיים (לא לכל אחת מתאים ג'ינס, חשוב שהמכנסיים יחמיאו), רצוי גם ז'קט איכותי שתמיד מעניק תחושה של ביטחון, צעיף טוב ומעניין ושרשרת עם אמירה שמשדרגים כל הופעה, מעניקים עניין. וחשוב מאוד שהחזייה תהיה טובה ואיכותית, כזו שעושה את העבודה, מרימה, מקטינה, שפשוט מתאימה."

האם לאופנה יש גיל?

"לאופנה בהחלט יש גיל. אישה צריכה לדעת להתלבש נכון ובהתאם לגילה ולמעמדה. מובן שלאופי האירוע יש משקל לא מבוטל, לא תלכי בבוקר לפגישה בשמלת ערב. אפשר להיות אופנתית גם בגיל מבוגר, להתלבש בצבעים נכונים. לטעמי, צבעי בז' או אפור פחות הולמים נשים בוגרות. ותמיד כדאי להיעזר באקססוריז טובים ויפים, בשרשרת יפה או בתיק איכותי שמשדרגים כל הופעה. ישנה חשיבות עצומה לנעליים איכותיות שמשלמות את המראה הנכון."

איזה מסר היית מבקשת להעביר לפשניסטיות שלנו, בנות הגיל השלישי בעד 120?

"מי שאוהבת אופנה, אוהבת תמיד. זה לא עובר עם הגיל. אימא שלי נפטרה כשהייתה בת תשעים ושבע, לאחר שנה שכמעט לא יצאה מהבית. היא קמה בבוקר ואחרי מקלחת התלבשה בחולצה ובמכנסיים יפים, נעלה נעליים, ענדה עגילים ומרחה ליפסטיק והזמינה את עצמה לצפות בטלוויזיה. אף פעם לא בפיג'מה, בכותונת או בנעלי בית. היציאה שלה החוצה הייתה פעם בשבוע למספרה ולציפורניים. היא נראתה נפלא, ואני מאחלת זאת לכולנו."

צ'פלין. לינה צ'פלין.

החיים מבעד לעדשה

במשך חמישים שנה בימה לינה צ'פלין עשרות סרטים, רבים מהם עם בעלה, במאי הקולנוע סלבה צ'פלין. אחרי שסלבה נפטר המשיכה לינה לביים על אף הקושי הרב, ובשנה שעברה זכתה בפרס הסרט התיעודי בפסטיבל חיפה. בימים אלו היא מסיימת לערוך סרט תיעודי חדש ואומרת, "אין לי ילדים ונכדים לסרוג בשבילם, אז בשבילי לא לעשות סרטים זה כמו למות."

” הייתי בת יחידה למשפחה יהודית שחיה בגלות במשטר טוטליטארי, שני הוריי היו מהנדסים. היה ברור להם שאני צריכה ללמוד מקצוע פרקטי, כי גדלנו בתחושה שתמיד אפשר לכלוא אותנו במחנה עבודה, ואם יש לך מקצוע פרקטי יש סיכויים רבים שתשרוד ולא תישלח לעבודות פרך, אז הלכתי ללמוד כימיה

” השידור, סלבה כעובד מן המניין ולינה כיוצרת תיעודית מן החוץ. את הסרטים העלילתיים הם יצרו יחד וזכו בפרסים רבים. סרטם חצוצרה בוואדי זכה בפרס אופיר ובפסטיבל חיפה כסרט הטוב ביותר.

לעומת הסרטים העלילתיים, השניים הפרידו כוחות ביצירה הדוקומנטרית, וגם על סרטיה התיעודיים זכתה לינה בפרסים רבים. בשנת 2013 סלבה צ'פלין נפטר. מאז מותו של מי שהיה בעלה ושותפה ליצירה בימה לינה שלושה סרטים תיעודיים. סרטה האחרון, אנדרגראונד בלט, זכה בפרס הסרט התיעודי בפסטיבל חיפה.

כשהבמאית לינה צ'פלין פתחה לי את דלת ביתה, התגלה מאחוריה צוות צילום קטן. שלא כהרגלה, הפעם לינה הייתה המתועדת ולא המתעדת. הצוות הקטן כלל את מעיין שורץ, במאי תיעודי וסטודנט לשעבר של לינה, ואת ברכה זיסמן כהן, עורכת סרטים ושותפה קולנועית קבועה ביצירותיה של לינה. גילוי נאות: גם אני סטודנט לשעבר של לינה, היא לימדה אותי בימיו במחלקה לאומנויות הקול והמסך במכללת ספיר. אף שחלף עשור מסיום הלימודים אנחנו שומרים על קשר, היא אחת החברות הכי טובות שלי, ואני לא היחיד. בחודש מרץ האחרון, כמה ימים לפני הסגר, ציינה לינה את יום הולדתה השמונים ושש. סביב שולחן לא גדול, בבר תל אביבי קטן, התקבצנו מעל לעשרים סטודנטים וסטודנטיות, שחקנים ושחקניות, כדי לחגוג עם לינה. ממוצע הגילאים באירוע היה בסביבות גיל השלושים. כשפרצה המגפה והמדינה נכנסה להסגר, המרנו את המפגשים לשיחות זום שבועיות, שכללו שיחות על תסריטים, סרטים, זוגיות, פוליטיקה והרבה הומור שחור. בכל סיום שיחה לינה אמרה, "אני לא יודעת למה אתם ממשיכים להיפגש עם זקנה כמוני, אבל בסדר, אני לא מתלוננת." כששאלתי אותה מה מתעד צוות הצילום, היא ענתה תשובה דומה, "אל תשאל אותי, כי גם אני לא מבינה מה מעניין בי."

אבל ההפך הוא הנכון: בנוסף לעובדה שהיא מרצה אהובה לקולנוע, שטיפחה במשך השנים עשרות יוצרים ויוצרות, לינה צ'פלין היא מהבמאיות הפורות והוותיקות ביותר בישראל. היא בימה עם בעלה, סלבה צ'פלין, יותר מחמישים סרטים. השניים עלו מברית המועצות ב-1976 והשתלבו כבמאים ברשות

צילום: מעין שוחין

”קודם כל אני מאוד כועסת על הגוף שלי, כי הוא כל הזמן מסדר אותי, פה כאב ושם כאב. יש בדיחה על שני זקנים שמדברים ואחד שואל את השני, 'אתה ממשיך לקרוא?' והזקן עונה לו, 'רק אם זה תוצאות של בדיקות'“

איך את מתמודדת עם ימי הצילום הארוכים?
”צילומים זה דבר קשה ומגעיל, ואני כל הזמן מרחמת על האנשים שמסביבי כי בטח לא נעים להיות איתי כי אני בקושי הולכת. אבל אני אוהבת את זה. בזמן צילומים אני לא מרגישה את הכאבים בגוף שלי. אני מתגברת יותר טוב מיום רגיל כי אין לי לאן לסגת ואני מוכרחה להצליח, לפעמים אני אפילו שוכחת בת כמה אני.“
בימים אלו מסיימת לינה לערוך את סרטה הרביעי שעוסק באנוסים בחברה החרדית. בגלל שרבים מגיבוריה חששו להיחשף, הם צולמו כשהם עוטים מסכות. יומיים לפני הריאיון ארגנה לינה לגיבורי הסרט הקרנה בביתה, במהלכה הלפטופ שלה שבק חיים. לינה הצביעה לי על הלפטופ המקולקל וצחקת, ”אני צריכה לקנות אחד חדש, ראיתי שאפשר לקנות אותו בתשלומים למשך חמש שנים, וזה יוצא מעט מאוד לכל חודש. אז חשבתי שבעוד חמש שנים לא בטוח שאהיה בחיים, אז מצוין לי. פעם לא אהבתי תשלומים, אבל היום אני מאוד אוהבת.“

את פוחדת מהמוות?
”אני לא פוחדת מהמוות, רק פוחדת מלסבול. למרות כל הקשיים בזקנה, אני לא רוצה למות מהר כי אני לא חושבת שיש משהו אחרי המוות, ופה יש הרבה דברים נחמדים.“

הזמן מסדר אותי, פה כאב ושם כאב. יש בדיחה על שני זקנים שמדברים ואחד שואל את השני, 'אתה ממשיך לקרוא?' והזקן עונה לו, 'רק אם זה תוצאות של בדיקות.' בנוסף אני בודדה כי אין לי ילדים. כשהייתי יותר צעירה לא הרגשתי את זה. כל עוד סלבה היה בחיים לא התחרטתי שאין לי ילדים. לא אהבתי תינוקות, לא ששנאתי אותם אבל לא התלהבתי מהם. פתאום בזקנה אני אוהבת תינוקות, אוהבת לראות את התינוקות של הסטודנטים שלי ולשחק איתם. פתאום גם יש לי חתול, זה בא לי עם הזקנה, לפני זה לא היה לי חיות מחמד, רק דגים.“

איך עברה עלייך הקורונה?
”קשה מאוד. אתה וכל השאר לא הסכמתם לבוא לבקר אותי, וזו זה לא כמו פגישה פנים אל פנים. פחדתם שתדביקו אותי, אבל בגילי מה זה כבר משנה? אני חושבת שבדידות זו מחלה יותר קשה מקורונה.“

מה הדבר שמחייב אותך?
”אני מאוד אוהבת את העבודה הזו. אני עדיין אוהבת לצלם. אני חושבת שזה מחזיק אותי בחיים. זה מעניין, מאתגר, מפחיד, זה הכול ביחד, זה הכי מעניין שאפשר לעשות בחיים. אין לי ילדים ונכדים לסרוג בשבילם, אז בשבילי לא לעשות סרטים זה כמו למות.“

ספרי לי קצת על ילדותך
”נולדתי בברית המועצות ב-1934 בוולדיוולסטוק, עיר ששוכנת לחופי הים היפני. בגיל חמש עברנו למוסקבה. הייתי בת יחידה למשפחה יהודית שחיה בגלות במשטר סטליטארי, שני הוריי היו מהנדסים. היה ברור להם שאני צריכה ללמוד מקצוע פרקטי, כי גדלנו בתחושה שתמיד אפשר לכלוא אותנו במחנה עבודה, ואם יש לך מקצוע פרקטי יש סיכויים רבים שתשרוד ולא תישלח לעבודות פרך, אז הלכתי ללמוד כימיה.“

אז איך הגעת לקולנוע? מה למדת?
”כשעשיתי את הדוקטורט בסנט פטרבורג פגשתי את סלבה. כשהתחתנו הוא כבר עשה סרטים, ואני מאוד קינאתי. עולם הקולנוע נראה לי זוהר. כשנסע ברחבי רוסיה, ראה מקומות חדשים ובילה עם שחקניות יפות, אני הלכתי כל בוקר למעבדה. זה היה בלתי נסבל, אז החלטתי שגם אני צריכה להיכנס לתחום. התחלתי ללמוד באקדמיה לקולנוע. באותה שנה קיבלו אותי לסדנה דוקומנטרית ונתפסתי. בחיים לא חשבתי שאתעסק באומנויות ובקולנוע, אבל ככה יצא. הכול התחיל מקנאה.“

כשעליתם ארצה השתלבת מייד במקצוע?
”הייתי בת ארבעים ושלוש כשעליתי לארץ. היה לי ברור שאני רוצה להמשיך לביים, אבל לפקידים ממשד הקליטה פחות. הם רצו שאעשה הסבה מקצועית. אולי הנאיביות עזרה לי להיכנס מייד למקצוע, כי מאוד התעקשתי, אבל בדיעבד זה נראה לי כמו סוג של נס. מאז שהתחלתי לביים הייתה רק שנה אחת שהפסקתי. זה היה בשנה שסלבה נפטר. הייתי המומה כי הוא תמיד היה הבריא, ששוחה כל יום ושומר על עצמו, ואני הייתי זו שחולה. הייתי בטוחה שאמות לפניו. במשך שנה רציתי למות. כולם אמרו לי שהזמן מרפא, ואני עניתי להם שאם ככה, אז כנראה שהוא לא רופא טוב. אבל עכשיו אני רואה שזה נכון. פתאום אני מגלה שעברו יומיים בלי שחשבתי עליו, אז מתברר שהם צדקו, והזמן הוא כן רופא טוב.“

שלוש שנים אחרי מותו של סלבה, בגיל שמונים ושתיים, יצרה לינה את הסרט התיעודי שמוניסטים. היא צילמה בו שלוש גיבורות: הראשונה היא יוליה וינר, משוררת, סופרת ומתרגמת בת שמונים ואחת, שחברה של צ'פלין שנים רבות. השנייה היא נעמי פולני, מייסדת להקת התרנגולים, שמלאו לה שמונים ותשע, והאחרונה היא דליה גולומב, בתו של אליהו גולומב, ממייסדי ארגון ההגנה, ומי שנוסעת גם בגיל שמונים ותשע להדריך סיורים של ארגון מחסום watch בגדה המערבית.

איך נולד הרעיון לסרט?
”החלטתי לעשות את הסרט בגלל המילה שמוניסטים.“

היו דמויות שלא נכנסו לסרט?
”בשלב התחקיר פגשתי אישה שגרה בדיור מוגן. היא סיפרה לי שזו התקופה הכי מאושרת שהייתה לה. אחרי שכל החיים היא עבדה קשה כמורה, לא היה לה מספיק כסף והיא לא הייתה יכולה להרשות לעצמה הרבה דברים, פתאום בדיור מוגן יש לה זמן לעצמה. היא התחילה לצלם סטילס, לכתוב ולא הייתה צריכה לדאוג לאוכל והייתה פשוט מאושרת. אבל לצערי היא נפטרה לפני שהספקנו לצלם אותה.“

כשהסרט יצא אמרת שהמסקנה שלך היא שמונים זה גיל מיותר, את עדיין חושבת כך?
”לא בדיוק. זקנה זה גם דבר מעניין: זה התהליך הכי דמוקרטי והכי שוויוני מפני שכולם מזדקנים ומתים. על כל השאר אפשר להתווכח, אבל זה השוויון היחיד שבאמת מתקיים בכל מקום ובכל זמן. אבל יש הרבה דברים קשים בזקנה.“

מה הכי קשה לך?
”קודם כל אני מאוד כועסת על הגוף שלי, כי הוא כל

לדעת לחלום

בגיל אחת-עשרה ניצלה יונה בדגה האחרון מטביעה, ומאז פוקדים אותה חלומות מסתוריים החוזים את העתיד. כשאביה ואחריו גיסתה האהובה נפטרו בגיל צעיר, היא בחרה ללמוד ציור, הציגה בתערוכות את ציוריה וגם התגברה על ביישנותה כשלוהקה לתפקיד הראשי, בחוג הדרמה של בית עד 120 שבדראשון לציון. גם את הסגר והבידוד שכפתה הקורונה ניתבה יונה לעשייה והתחילה לכתוב את קורות חייה. את ההשראה לקחה יונה מאימה, שלמרות חייה הקשים תמיד היו לה כוח רצון ושמחת חיים. זה סיפורה של יונה לוי שתמיד ידעה לנתב אירועים טראומתיים למקום צומח, מפרה וחיובי.

איטלקית ויוונית. דווקא עם העברית היא התקשתה, אבל נורא השתדלה. גם כשעבדה קשה היא נשארה מצחיקה, היה לה כוח רצון, בעיני היא גיבורה."

איזו ילדה היית?

"הייתי ילדה חולמנית, כך שדי היה בציפור שנחתה על אדן החלון כדי לנתק אותי מהשיעור, אבל שיעורי הבית שלי פיצו על כך. הייתי ביישנית ומעולם לא הצבעתי כי חששתי שהתשובה שלי תהיה שגויה. אהבתי לאסוף אבנים בדרך חזרה מבית הספר. אימא שלי תמיד אמרה, 'מה יש לך בכיסים, אולי מספיק עם זה?' אחרי כיתה י' אבא לא רצה שאמשיך ללמוד כי הלימודים עלו הרבה כסף והמצב הכלכלי של הוריי לא היה טוב, אבל אני התעקשתי לממן אותם בעצמי. בבוקר עבדתי במשרד עורכי דין, אחר הצהריים נתתי שיעורים פרטיים ובערב למדתי."

למרות הביישנות ידעת לעמוד על שלך

"נכון, אבא שלי רצה לשדך לי מישהו כדי שלא אתגייס, אבל אני התעקשתי והתגייסתי לאגף הקשר שבחיל האוויר. בצה"ל גיליתי את האישיות שלי."

מה קרה בצבא? מה גילית על עצמך?

"המרחק מההורים והעובדה שעבדתי אפשרו לי להכיר את עצמי. גיליתי שיש לי חוש טכני טבעי. אני זוכרת

הוריה של יונה לוי עלו לארץ ב-1933 מעיר הנמל היוונית סלוניקי לעיר הנמל הארץ-ישראלית חיפה, שבה הכירו. אביה של יונה חלף לעיתים תכופות מול חנות הבגדים שבה עבדה אימה, הסתכל עליה ארוכות מבעד לחלון הראווה, עד שלבסוף אזר אומץ וניגש אליה. הם נישאו ואחר כך ניהלו יחד את המכולת ששימשה כטברנה יוונית לכל דבר. אביה ייבא מאכלים יווניים משובחים שמשכו את פועלי הנמל בסוף יום העבודה לאכול, לשתות, לשיר וליהנות. יונה נולדה ב-1941 כילדת סנדוויץ' בין שתי אחיות. עד למלחמת העצמאות התגוררה המשפחה בסמוך לשוק תלפיות, מרחק שישה בתים מהמכולת המשפחתית.

ספרי קצת על ילדותך

"באותם הימים תלפיות הייתה שכונה מעורבת. חיו סביבנו הרבה ערבים, אבל לא היה פחד. זו הייתה ילדות של דו-קיום, השכנים כינו את אבא אבו אל בנאת. אומנם חיינו בצפיפות, בחדר אחד כמו סרדינים, אבל זה לא הפריע לי כי לא הכרתי משהו אחר. בתקופת הצנע אבי פשט רגל ונאלץ לסגור את המכולת, הוא עבד במפעל הזכוכית פניציה ועשה מראות מקסימות, אבל מעולם לא התגבר על כך.

בגלל פשיטת הרגל נאלצה אימי לעבוד כמבשלת בבית חולים רוטשילד, היא עבדה קשה מאוד. היא הייתה אישה משכילה ובנוסף ללדינו דיברה גם צרפתית,

” מאז חששתי לישון ולחלום, כי לא תמיד טוב לדעת את העתיד. אני מודעת לכך שאנשים אינם מתייחסים ברצינות לחלומות שפוקדים אותם. אחרים ציניים לחלומות של אחרים וגם לאפשרות שהם נבואיים. אני מאמינה שבכל חלום ישנם סמלים הרומזים לבאות, עם זאת אני אדם מציאותי ולא חיה בחלום “

שהתקלקל מכשיר טלפרינטר ואחד הטייסים, ג'ינג'י שגובהו היה שני מטרים, פקד עליי שאתקן אותו. פחדתי לומר לו שאני לא מוסמכת לכך. הוצאתי את הכבלים, עשיתי את מה שעשיתי והמכשיר עבד. הטייס לא האמין שהצלחתי. אפילו בעלי שהיה מהנדס אלקטרוניקה וחשמל אמר שאני יודעת הרבה יותר ממנו. גם כאן בעד 120 החברות נעזרות בי.”

איפה הכרת את יוסי בעלך?

”בצבא. בהתחלה יוסי לא מצא חן בעיניי. הוא היה ההפך ממני. אני הייתי ביישנית והוא מוחצן וחוצפן, לא יכולתי לסבול את זה. בהמשך גיליתי שזה טוב כי הוא השלים אותי.”

איך נהייתם זוג?

”במסיבת ריקודים שהייתה בבסיס. הוא הזמין אותי לרקוד. הייתה בינינו התאמה, כאילו רקדנו עשר שנים יחד. כל הערב היינו במרכז הרחבה. רקדנו במשך כל שנות נישואינו ותמיד התפעלו מכך.”

לאחר שיונה השתחררה מהצבא השניים נישאו. יוסי המשיך לשרת בקבע במשך עשרים שנה, הוא עבד בתעשייה הצבאית והיה ממקימי פלמחים. הם הביאו לעולם שני ילדים, את מני וגילה, ובמהלך השנים עבדה יונה בניהול חשבונות וכסוכנת ביטוח. אף שנדמה היה כי חייה של יונה התנהלו על מי מנוחות, מתחת לפני השטח סערה נפשה בעקבות טראומת ילדות ששינתה את חייה.

”כשהייתי בת אחת-עשרה אחותי הגדולה וחברה שלה לקחו אותי לים. כשישבתי על שפת המים ושיחקתי בחול חברה של אחותי נופפה לי מהמים. נכנסתי לים, שחיתי אליה ואז נקלעתי למערבולת. החברה ניסתה לקרוא לעזרה, היא ניסתה לטפס עליי וגרמה לי לשקוע בחול עד לברכיים. בלעתי מים והחיים עברו לנגד עיניי, כמו בסרט. ברגע האחרון המציל משך אותי מהקוקו, ומאז הטביעה יש לי חלומות נבואיים.”

תוכלי לספר על אחד החלומות?

”שנה לפני שאבי נפטר חלמתי שמודיעים לי על כך בטלפון. בחלום אני נוסעת לתחנה המרכזית ופוגשת במקרה את דודתי, אחות של אבא, ששואלת אם הבאתי מטפחת ראש. כשהגענו הביתה אבי שכב ללא רוח חיים בסלון כשהוא מכוסה בבדים. כשישבנו סביבו פתאום הוא התעורר, פנה לאחותו ואמר: 'עכשיו באים?' ואז התעוררתי מהחלום. שנה מאוחר

יותר הטלפון צלצל ואחותי הודיעה לי שאבי נפטר מדום לב. יוסי היה אז בצבא, ולכן השארתי את הילדים אצל השכנה ונסעתי לתחנה המרכזית שבתל אביב, שם פגשתי במקרה את אותה דודה. כשנסענו יחד לחיפה היא שאלה אותי אם הבאתי איתי מטפחת. כשהגענו בדיוק הורידו אותנו לרכב. אחותי הייתה המומה שמכך שזה קרה כמו בחלום, שעליו סיפרתי לה שנה קודם לכן. ניסיתי לחשוב מה המשמעות של המשפט שאבי אמר לדודתי, שיערתי שהוא נאמר מכיוון שהיא לא ביקרה אותו לאחר ששבה משהות ארוכה בחו"ל. מאז חששתי לישון ולחלום, כי לא תמיד טוב לדעת את העתיד. אני מודעת לכך שאנשים אינם מתייחסים ברצינות לחלומות שפוקדים אותם. אחרים ציניים לחלומות של אחרים וגם לאפשרות שהם נבואיים. אני מאמינה שבכל חלום ישנם סמלים הרומזים לבאות, עם זאת אני אדם מציאותי ולא חיה בחלום.”

לאחר שאביה נפטר המוות פקד את סביבתה של יונה, אך האסונות לא כיבו אותה, הם גרמו לה לחזור לתחומים שבערו בנפשה מילדות, שאותם הזניחה במשך השנים. בעקבות מותה הפתאומי של מדלן, גיסתה של יונה

ואחת החברות הקרובות שלה, החליטה יונה ללמוד ציור, באמצעותו עסקה בטראומת הטביעה שלה.

האם הצגת את היצירות שלך?

”כן, בשנת 2000 הצגתי תערוכה שעסקה בים סוף. ציירתי על בדים ענקיים ובצבעים עזים את כל מה שמתרחש מתחת למים. אנשים שהכירו אותי כאישה ביישנית וקצת כבויה הגיעו לתערוכה ושאלו אותי, 'מאיפה בא כל האדום הזה?'.”

במשך שנים חלמו יונה ויוסי שעם פרישתו של בעלה לפנסיה הם יטיילו בארץ, אך זמן קצר אחר כך יוסי חלה. יונה עזבה את עבודתה וטיפלה בבעלה במסירות. ההתמודדות עם המחלה לא הייתה פשוטה, אך היא עוררה ביונה כמיהה מחודשת לעסוק באבנים, שאותם אספה בימי נעוריה החולמניים. היא למדה על אבני קריסטלים, ובעזרתם הצליחה להוריד כמה פעמים את לחץ הדם של יוסי. אחרי פטירתו, לפני שבע שנים, החליטה יונה לעבור לבית עד 120 שבראשון לציון.

איך היה המעבר לעד 120?

”לקח לי זמן להיפתח, אבל הכרתי כאן חברות נפש ואילצתי את עצמי להתמודד עם הביישנות שלי כשהצטרפתי לחוג דרמה. דרכו גיליתי שכדמות אני פתאום מישהי אחרת. לאחרונה קיבלתי את התפקיד הראשי כמיס דיזי בהצגה הנהג של מיס דיזי, שאנחנו מעלים בקרוב.”

ואיך עברה עליך תקופת הקורונה?

”בהתחלה היה קשה, אבל התקופה עודדה אותי לכתוב על עצמי, על חיי. דרך הכתיבה נזכרתי בסיפורים שהיו מאוחסנים אצלי ורק חיכו לצוף. לפעמים אני יושבת מול המחשב ומתחילה לבכות כי אני נזכרת בשיחות שלי עם הוריי. התחלתי גם לסרוג בובות, הסריגה עזרה לי. כשהיה קשה חשבתי לעצמי שהתגברתי על כל כך הרבה דברים, אז הקורונה היא שום דבר, אנחנו נעבור אותה ונתגבר עליה. אני לוקחת דוגמה מאימי שלמרות שחייה היו קשים, היא תמיד הייתה אופטימית ושמחה. חשוב לשמוח, השמחה היא זו שגורמת לשינוי שבנו.”

מלכה עם לב רחב

הרצון לעצמאות מלווה את מלכה פיינה מילדותה. על אף המצב הכלכלי הקשה של משפחה, היא התעקשה להמשיך וללמוד, לרכוש מקצוע. כשיצאה לפנסיה וחששה שתישאב לריק ולחוסר מעש, התנדבה ועזרה לקשישות. בפורים 2019 נפטר אברהם, בעלה של מלכה. החשש מבדידות ומאובדן העצמאות גרמו לה להצטרף לבית בעד 120 שבראשון לציון. ביום שעברה לבית פרצה הקורונה, אך דווקא בתקופת הסגר, הבדידות ואי הידיעה בחרה מלכה ליזום ולהוביל את יוזמת יד ביד - התנדבות לטובת דיירים שלהם קשיי הסתגלות חברתיים.

מלכה פיינה נולדה בתל אביב בשנת 1939. הוריה עלו מסלוניקי. אביה היה מראשוני העובדים בנמל תל אביב. הוא רכש אדמה בגבעת משה בק, שלימים נהפכה לשכונת שפירא, והקים בה ארבעה צריפים. באחד מהם התגוררו בני המשפחה.

מה את זוכרת מילדותך?

"שכונת שפירא הייתה שכונה נהדרת. סביב הצריף הייתה חצר גדולה, ואנחנו שיחקנו מתחת לעץ התות ולעץ הגויאבות. הייתה אז חברות ואחוה, לא קנאה ושנאה. כשהמצב היה קשה ולא הייתה עבודה, משפחה אחת עזרה לשנייה. כשהנכדה שלי חגגה בת מצווה, היא שאלה אותי איך חגגו לי את בת המצווה. סיפרתי לה שגדלתי בתקופת הצנע וקיבלנו מנות קצובות - שוקולד, אבקת ביצים וחתיכה של נקניק, שאותם חילקה אימי בין כל השכנים. כשהנכדה שאלה אם אין לי טראומה, עניתי שלהפך, אני זוכרת את זה לטובה. בזמנו לא שאלו אם יש לך או אין, כולם היו שווים."

איזו תלמידה היית?

"אהבתי לקרוא ושיגעתי את אימא שלי שתקנה לי דבר לילדים. למרות שלא היה לנו כסף היא קנתה לי את העיתון ולה עיתונים בלדינו. הייתי תלמידה מצטיינת, ובסוף כיתה ח ייעדו את הבנות להיות תופרות או מוכרות בחנות, אבל אני התעקשתי להמשיך וללמוד. במשך שנה למדתי בבית ספר שנקרא מרכז מורים מוסמכים, ובגיל חמש-עשרה כבר חיפשתי עבודה."

מה הייתה העבודה הראשונה שלך?

"זומנתי לריאיון עבודה כמזכירה במשרד מהנדסים. המשרד שכן ברחוב אלנבי 113, אבל המספר שעל השלט היו דהוי ובטעות נכנסתי לאלנבי 103. המשרד היה מלא בספרים, וזה סקרן אותי מאוד. המנהל שניגש אליי שאל מה אני מחפשת ואחר כך גם ראיין אותי. לא הייתי

בטוחה אם זה משרד מהנדסים שאליו הייתי צריכה להגיע, וכששאלתי אותו הוא ענה שזו הוצאת הספרים עם עובד. שאלתי אותו למה הוא המשיך לראיין אותי, והוא ענה שמצאתי חן בעיניו ושמחר בבוקר אני מתחילה לעבוד. התחלתי לעבוד כספרנית בספרייה לעם, שזו ספריית המנויים של עם עובד. זו הייתה עבודה נפלאה בשבילי כי אהבתי לקרוא. המנהל שהיה איש אמיד התרשם ממני ואמר לי שיש לו בת בגילי ושהוא היה מוכן לשלם כל סכום כדי שתהיה עצמאית ותוכל להתבטא כמוני. קודמתי במהירות לתפקיד הפקידה הראשית. המנהל דאז, משה שרת, היה המנהל שלי, ועבדתי בהוצאה במשך חמש-עשרה שנה. בהמשך עבדתי כפקידה ראשית בהוצאת שמר שהוציאה לאור ספרים לצה"ל. ב-1967 עזבתי את ההוצאה כי הילדים נולדו בהפרש קטן ולא יכולתי לעבוד."

תוכלי לספר כיצד את ובעלך המנוח, אברהם פיינר, הכרתם?

"אברהם היה חבר של גיסי ובן דוד שלו. הם ישבו בשכונה על הברזלים וכך הכירו. הוא חיזר אחריי וב-1964 התחתנו. לפניו היו לי הצעות רבות של מחזרים ממשפחות אמידות. אבא שלי רצה שאתחתן איתם, אבל אמרתי לו שאם הם כל כך מוצלחים שיתחתן איתם בעצמו."

מה היה הרקע של אברהם בעלך?

"אברהם נולד בדמשק. הוא עלה לארץ לבד, כשהיה בן שלוש-עשרה. בדמשק הכיר מוכר גלילות ערבי שסיפר לאברהם ולחבריו סיפורים מרגשים על ארץ ישראל והציע להם שיברישו אותם ארצה. השנה הייתה 1951, סוריה כבר הייתה מדינת אויב והגבולות היו סגורים. אברהם התלהב וניסה להלהיב גם את חבריו, אבל הם פחדו ורק אברהם הלך עם המוכר הערבי. הם צעדו במשך ימים, ישנו בפרדסים, אכלו מפירות הפרדס, ישנו מתחת לעצים וגם בכפרים פלסטיניים, או אצל קרובי משפחה של המוכר

”כשעברתי לעד 120 זיהיתי שבנוסף לקשיי ההסתגלות של הדיירים החדשים, יש דיירים ותיקים שלא יצרו קשרי חברות והם מאוד בודדים. פניתי ללאה ויחד הקמנו מיזם התנדבותי של דיירים למען דיירים. ההיענות הייתה גדולה, התנדבות זו הנתנה הכי גדולה שאדם יכול לתת לעצמו

הערבי. היו פעמים שקרובי המשפחה איימו להרוג את אברהם, אבל המוכר הגן עליו. בסוף המסע הם הגיעו לעפולה ונלקחו למשטרה שהייתה בטוחה שהם מרגלים ערבים. הם רצו להחזיר אותם לגבול, אבל אברהם שהיה עייף וחלש מהמסע ביקש בכוחותיו האחרונים שיביאו לו ספר תורה. הוא הקריא לשוטרים המומים פסוקים מהתורה והוכיח להם שהוא יהודי. הוא התחנך בקיבוץ בית השיטה, ומאוחר יותר עבר לגור אצל דודו בתל אביב, שם הכרנו. בכל אותו הזמן משפחתו לא ידעה מה קרה לו. מאוחר יותר הוא התמנה ליו"ר ארגון עולי דמשק, ובשל קשריו עם הסוכנות הצליח לקבל בדרך לא דרך מכתבים ממשפחתו, את המכתבים העביר המוסד בין אברהם להוריו. רק בזקנתם הם הצליחו לעלות ארצה ולהתאחד עם בנם.

לאברהם ולמלכה נולדו ארבעה בנים. הם רכשו דירה ביד אליהו, ואברהם פתח חנות כלבו בחולון.

עזרת לו בניהול החנות?

”לא. רציתי להיות עצמאית. כשהילדים גדלו חזרתי לעבוד כאם בית במעון לילדי אמונה והתקדמתי לתפקיד גננת עד שפרשתי לפנסיה מוקדמת. ידעתי שלא אוכל לשבת כל היום בבית, ולכן התנדבתי במרכז ליעוץ לקשיש של הביטוח הלאומי. במשך שנה עברתי קורס גריאטריה בבר אילן ואחר כך טיפלתי מדי שבוע בשתי קשישות. גם אברהם היה פעיל ועבד בחנות עד יומו האחרון.”

מתי הוא נפטר?

”לפני שנה. הוא עבר ניתוח מעקפים לפני ארבע שנים ומאז מצבו התדרדר. גם כשלא חש בטוב הוא התעקש לעבוד, הוא אמר שיהיה לו משעמם אם יישאר בבית. שלושה שבועות לפני מותו הוא קרא לכל בני המשפחה שיבואו להיפרד ממנו. הוא ברך כל אחד ברכה אישית וחילק צמידים וטבעות שהיו מאוסף התכשיטים של הוריו בדמשק. כולם בכו, הבכי היה קורע לב, יותר מהשבעה עצמה. בשבעה הילדים נזקקו לתעודת הזהות שלו. כשהוצאתי אותה מצאתי בה מכתב. הוא כתב שהוא משאיר סכום כסף כדי שנוכל לציין את יום הולדתו באירוע משפחתי משמח וביקש שנכתוב על המצבה שלו: ”אברהם פיינר אהב את החיים והחיים אהבו אותו.” הוא באמת אהב את החיים, גם כשהיה בן שמונים הוא התנהג כבן שמונה.”

אני משערת שזו התמודדות לא פשוטה, במיוחד שעברה רק שנה

”נכון. הוא לא היה רק בעל, הוא היה גם החבר שלי ואיש שיחה מעניין ורוחני, יכולנו לדבר על כל דבר. השיחות

שלנו מאוד חסרות לי, אבל הבטחתי לעצמי שתמיד אשאר עצמאית, הוא גם תמיד אמר שחשוב שלא אהיה תלויה באיש.”

זו הסיבה שבחרת לעבור לעד 120?

”כן. אני אוהבת אנשים ופעילה מאוד. פתאום הבדידות עוררה בי חרדה, התחלתי להרגיש לא טוב, גם שמו לי קוצב לב. ידעתי שאני זקוקה למסגרת שתעניין אותי, תגרום לי להיות פעילה ולחיות. שני הבנים שלי גרים בראשון, כך הגעתי לעד 120.”

מתי נכנסת לבית?

”בפורים, ביום השנה למותו של אברהם וכשפרצה הקורונה. היה לי מאוד קשה, הרגשתי שמתרחש משהו חיצוני לי: אברהם מת, השבעה, המעבר לדיור המוגן והקורונה.”

לעבור לדיור מוגן בזמן קורונה נשמע קשה. איך בכל זאת הצלחת להתמודד?

”מנהלת השירות לדייר, לאה אביסרור, חיברה אותי

תוכלי לפרט על השיטות?

”כדי שהדייר יצפה למפגש צריך לקבוע יום ושעה קבועים, וכדי לגרום לו להרגיש בנוח הצעתי שהמפגשים יעשו בביתו של הדייר ושהמתנדבים יספרו על עצמם דברים אישיים, כך קל יותר לעורר אמון ולגרום לאדם לספר על דברים שלא היה מספר למטפלת שלו ואולי גם לא למשפחה הגרעינית הקרובה. כמתנדבת בביטוח לאומי הרגשתי שהקשישות שהתנדבתי אצלן לימדו אותי ונתנו לי הרבה יותר משנתתי להן. התנדבות זו הנתנה הכי גדולה שאדם יכול לתת לעצמו.”

נשמע שהשתלבת מאוד מהר בבית

”היה קשה, אבל התרגלתי. אני עצמאית מאז הייתי ילדה קטנה, העצמאות נותנת לי כוח להתמודד. כשאני מספרת לאנשים שאני פה כמה חודשים הם לא מאמינים לי. אני שמחה שאני יכולה לעזור לאחרים, זה נותן טעם ומשמעות לחיים.”

תוכלי לפרט על היוזמה?

”כשעברתי לעד 120 זיהיתי שבנוסף לקשיי ההסתגלות של הדיירים החדשים, יש דיירים ותיקים שלא יצרו קשרי חברות והם מאוד בודדים. פניתי ללאה ויחד הקמנו מיזם התנדבותי של דיירים למען דיירים. ההיענות הייתה גדולה, ומניסיוני כמתנדבת בביטוח הלאומי הצעתי גם איך לגשת ולפנות לאנשים.”

לעפרה, דיירת ותיקה עם לב זהב שלא נותנת לי לשקוע, תמיד מתעניינת בי ומעודדת אותי. כשפתחתי את הדלת שלי והיא את שלה, ההתעניינות שלה ממש הצילה אותי. הכרתי גם את יונה לוי שמנהלת את הספרייה. היא שאלה לי, 'את החדשה, נכון?' והשאלה לי ספרים למרות שהספרייה הייתה סגורה. כשנגמר הסגר יכולתי לשוחח עם בני המשפחה מעבר לזכוכית ואחר כך גם לשבת בחצר הבריכה. מהרגע שחזרו הפעילויות הלכתי לכל דבר, הצטרפתי לחוג דרמה ועם לאה ושתי עובדות סוציאליות הקמתי את יוזמת יד ביד.”

הסימפוניה הבלתי גמורה של החיים עצמם

המורה לריתמיקה הייתה הראשונה שגילתה את ילד הפלא שניגש לפסנתר וניגן מנגינות רק על פי שמיעה. הוא לא שיחק בילדותו בכדור כדי לשמור על האצבעות שלו, ואילו כיום נהגי המוניות של טוקיו מזהים אותו מיד. גיל שוחט הוא גאון, ועם הכישרון הפנומנלי שלו יכולה להתחרות רק הנחישות הטוטאלית שלו. זהו ריאיון עם נפש וירטואוזית ומנגינה שלעולם אינה נגמרת. תווים לדמותו של האיש שעשה קריירה בעשר אצבעותיו.

צילום: נתן דרור

הזה בכל בית הספר, כך שבאוהל שם ארגנו לי קונצרטים והרצאות והופעותי באולם הספורט לפני שמונה מאות תלמידים. היה שם פסנתר כנף ומאוד מאוד בלטתי. יכול להיות שאם הייתי מגיע לבית ספר מוזיקלי, כמו תלמה לין, הייתי עוד אחד מהחבר'ה."

אתה מנהל קריירה בין-לאומית מרשימה ורבת שנים. איך זה התחיל, והאם העובדה שאתה חי בישראל לא מגבילה אותך?

"הקריירה הבין-לאומית שלי פרצה מיד אחרי הצבא. ב-23.7.95, אני זוכר את התאריך הזה היטב, נסעתי לרומא כדי להתחיל תואר שלישי ולמדתי באקדמיה הלאומית האיטלקית, סנטה צ'יצ'יליה. במקביל, התחלתי להופיע. תוך כמה שבועות נכנסתי לבית הוצאה לאור החשוב ביותר בעולם, ריקורדי, והם הוציאו את יצירותי, ומשם הדרך לפריצה בין-לאומית הייתה קצרה. הקריירה הבין-לאומית שלי התחילה שם ובעצם היא נמשכת עד היום, אבל בשיאה היא נמשכה כעשור. אחר כך התחלתי לנהל שוב דיאלוג עם ישראל. הקריירה המשיכה להיות מאוד משמעותית גם בחו"ל."

היו מקומות של יציבות נפשית, וזה אני חייב להגיד לזכותם של הוריי שנתנו לי ולאחי ערכים של יציבות ותמיכה."

זה נכון לגבי הסביבה הקרובה, אבל איך התייחסו אליך המורים, החברים בבית ספר?

"ההתפתחות שלי הייתה קצת יוצאת דופן. לא הלכתי לבית ספר לאומנויות כמו רוב חבריי, למדתי בכיתה המדעית של בית הספר אוהל שם. זה היה בעידודו של אבא שרצה שאהיה מדען ואיש אקדמיה בתחום המדעים, ולכן סיימתי את התיכון עם תואר ראשון במתמטיקה, אבל במקביל למתמטיקה גם למדתי פסנתר. הייתי בסביבה של אנשים מוכשרים מאוד אבל לא מוזיקאים, ואני חושב שזה אחד הדברים הטובים ביותר שקרו לי בילדות, מכיוון שהצלחתי לממש את המוזיקליות בצורה שונה, לא בתוך השבלונה של העולם הקלאסי, של עולם המוזיקה, אלא כך שתהיה רלוונטית גם לקהלים הרבה יותר רחבים. מכיוון שהקהלים הראשונים שהייתי צריך לשכנע היו החברים שלי והמורים, שלא היו מתחום המוזיקה הקלאסית, נהפכתי מהר מאוד לדובר התחום

”ברגע שאתה מצליח כילד פלא, אתה יוצא דופן, אתה בולט וגם חשוף, כמו מבצר בשטח. אתה לא מסתתר בין בניינים, ולכן הרבה יותר קל לתקוף אותך. זה היה נכון לגבי כילד וכמתבגר, זה היה נכון לגבי כאיש מקצוע וזה נכון גם היום”

של קנאה, במעגל המשפחתי, החברי והמקצועי. ברגע שאתה מצליח כילד פלא, אתה יוצא דופן, אתה בולט וגם חשוף, כמו מבצר בשטח. אתה לא מסתתר בין בניינים, ולכן הרבה יותר קל לתקוף אותך. זה היה נכון לגבי כילד וכמתבגר, זה היה נכון לגבי כאיש מקצוע במשך כל הקריירה שלי וזה נכון גם היום."

ההיסטוריה שזורה בסיפורים על המחיר הנפשי והחברתי הכבד של ילדי הפלא. ראו את קורות חייהם הלא פשוטים של מוצרט או פיקסו, למשל. הייחודיות הכל כך בולטת שלהם, גם אם הייתה לטובה, עשתה שמות בחייהם הפרטיים וגרמה להם לשלם מחיר כבד הכרוך בכישרון העילאי שלהם. במקרה של גיל שוחט, בזכות אישיותו החזקה ומשפחתו התומכת, הוא קיבל הנחה משמעותית וזכה לילדות יציבה וחמה.

אתה מופיע מגיל שתיים-עשרה. האם, בדיעבד, אתה מרגיש שוויתרת על הילדות?

"אני לא מרגיש כך, אך היו דברים שוויתרתי עליהם. כילד לא שיחקתי משחקי כדור, נמנעתי מכל סוג של ספורט שיכול היה לסכן את האצבעות. כבר בכיתה א התמקדתי בנגינה, בהלחנה ובלימוד, וזה המשיך בבית הספר היסודי וכמובן בתיכון. גם רמת גן וגם הבית שלי

גיל שוחט הוא מולטי-טאלנט במלוא מובן המילה. הוא מלחין, פסנתרן, מנצח, מוזיקולוג, מפיק ומרצה. בכל אחד מתחומי העיסוק הללו הוא מנצח, תרתי משמע. גיל זכה עד כה בעשרה פרסים בין-לאומיים וחמישה-עשר פרסים לאומיים. יש לו פרופסורה, תואר אביר מטעם ממשלת צרפת, והוא נבחר בכל העיתונים והמגזינים הנחשבים לאיש המוזיקה הקלאסית הישראלי הבולט והמשפיע בדורו.

בקריירה שלו שנמשכת כבר שלושים שנה יש יותר מארבעת אלפים קונצרטים רשמיים בכל רחבי העולם, מטוקיו ועד לוס אנג'לס. הוא כתב תשע סימפוניות, חמש אופרות, חמישה-עשר קונצרטים ויותר משלוש מאות יצירות קאמריות לכלים שונים. גיל שוחט הוא אומן ואמן. בין מפתח סול למפתח פה נפגשנו לשיחה מרגשת על המנעד המרתק והמאיר בתווים את דמותו של ילד הפלא שהפך לאיש הפלא.

איך הרקע המשפחתי שלך הצמיח ילד פלא?

"נולדתי במרכז רמת גן כילד שני לשני הורים. אבי, יהודה שוחט ז"ל, יליד עיראק, היה איש חינוך וניהל בתי ספר תיכוניים ברשת עמל במשך ארבעים שנה, ואימי, ציפי, הייתה כתבת התרבות של עיתון הארץ, אימי גרה עד היום בדירה שבה נולדתי."

התחלת לנגן בגיל חמש. זה היה בהכוונת ההורים או במקרה?

"הכישרון המוזיקלי שלי התגלה במקרה כשהייתי בן ארבע, בגן טרום חובה. חנה צור, שהייתה המורה לריתמיקה ומוזיקאית צעירה שמה לב לילד הקטן שניגש לנגן בפסנתר בלי שום ידע מוקדם. היא עמדה המומה מול אותו ילד, שנגע באצבעותיו הקטנות בקלידים ופשוט ניגן את המנגינות ששמע."

שלושים שנה מאוחר יותר נהייתה חנה צור למנצחת מקהלות ידועה, ובמשך שנים רבות הייתה המנהלת האומנותית של הפסטיבל הווקאלי הבין-לאומי של אבו גוש. עיריית רמת גן הרימה את הכפפה ויצרה מפגש פסגה בין חנה צור למנצח והפסנתרן גיל שוחט. המפגש בין שני המנצחים סגר מעגל חיים וריגש עד דמעות.

אני מניחה שלגדול כילד פלא זה אתגר הגשי וחברתי לא קטן

"ההרגשה לגדול כילד פלא היא אמביוולנטית. זה מחמיא, מפתח את האגו ונותן מוטיבציה, וגם יוצר צד תחרותי שתמיד טוב, גם לחיים, ומביא להישגים. אם אתה נשאר בתחום, יש לזה גם יתרונות נוספים. אך זה גם יוצר הרבה מאוד בעיות שמגיעות עם ההצלחה,

”הרגע שבו הבנתי שנהפכתי למותג בין-לאומי היה כשהתחילו להעלות את האופרות שלי ברחבי העולם. כשהגעתי לטוקיו וראיתי ארבע מאות יפנים מבצעים את אלפא ואומגה, וכשהגעתי לגרמניה וראיתי ארבע מאות גרמנים מתאמצים ושרים בעברית את הילד חולם.”

קונצ'רטים, לנצח על רצועות קלאסיות. אני מאוד נהנה לשלב את הסגנונות ואת אומני הפופ והג'אז במוזיקה שלי. אני אוהב לכתוב יצירות, לשמוע בכורות עולמיות של יצירות שלי, פעם חשבתי שזה הדבר החשוב ביותר, היום אני כבר לא חושב כך. אני חושב שבעצם כל המרכיבים האלה הם כמו צלעות של נגיד, מושה שיוצר את הצורה הגאומטרית. זה לא דבר אחד, זו לא צלע אחת. זה כל הצורה המיוחדת הזו, שאחת תומכת בשנייה. היצירה שאני הכי גאה בה? קשה לשאול מלחין את השאלה הזו כי באמת כולם היו בניי. אני מאוד גאה בכל יצירותיי, אבל היצירה שמאז ומתמיד הייתי הכי גאה בה, לפחות בעשרים השנים האחרונות, היא האופרה אלפא ואומגה. זו פסגת יצירתי.”

האם יש יוצר שעליו אתה מביט מלמטה וממנו אתה שואב את ההשראה שלך?
 “כל אחד מהמלחינים הגדולים הוא בשבילי קודש הקודשים. אם יש אחד שהוא באמת קצת יותר האבא של כולנו והאלוהים של המוזיקה הקלאסית תרתי משמע, כתב את כתבי הקודש, את עשרת הדיברות, זה יהאן סבסטיאן באך.”

במבט לאחור, מתי היה הרגע שבו הבנת שאתה מותג בין-לאומי?
 “כשהתחילו להעלות את האופרות שלי ברחבי העולם. כשהגעתי לטוקיו וראיתי ארבע מאות יפנים מבצעים את אלפא ואומגה, וכשהגעתי לגרמניה, לוויסבאדן או לברלין וראיתי ארבע מאות גרמנים מתאמצים ושרים בעברית את הילד חולם.”

אומנים מזרחיים, כמו קובי אפללו והראל סקעת, אתה לא יכול לקטלג את המוזיקה שלהם כמוזיקה מזרחית וההפך. אתה יכול למצוא אומנים לא מזרחיים שאתה כן יכול לקטלג אותם או את המוזיקה שלהם כמוזיקה מזרחית, ולכן אני פחות בעד הגדרות מהסוג הזה. עצם זה שעם ישראל אוהב מוזיקה ושומע מוזיקה, זה הדבר החשוב, שהמוזיקה היא רלוונטית על כל הז'אנרים שלה ועל כל הסגנונות שלה.”

שלושים שנים, שלושת אלפים וחמש מאות קונצרטים ברחבי העולם. איך אדם אחד מספיק הכול?
 “עובד קשה, אבל זו רק אשליה כי התקופה הכי קשה שהייתה לי בחיים מהיום שאני זוכר את עצמי זו החצי שנה האחרונה שלא עבדתי. היא הייתה הרבה יותר קשה מהתקופה שבה עבדתי, ולכן כשאתה אוהב משהו, כשאתה חי בתוך הדבר הזה, אתה לא מרגיש שאתה עובד קשה, גם אם זו עבודה פיזית. בימים האחרונים אני מנגן שלושה קונצרטים ביום בסטודיו שלי ביפו העתיקה, ואני חוזר הביתה הרבה יותר מאושר ועם הרבה יותר אנרגיות מאשר בתקופות שלא עבדתי. כל חיי הייתי וורקהוליק.”

כדי להיות יוצר גדול, איזו תכונה נדרשת חוץ מכישרון?
 “הכישרון הוא חלק חשוב, הכרחי, אבל הוא החלק היותר קטן בהתפתחות. בעוד מאה שנה, נגיד, יבחנו את היצירות שלי באמצעות הכישרון שלי, ואז החלק של הכישרון יגדל. אבל כשצריך לפתח קריירה, התכונות שנוספות הן קודם כל דיסיפלינה – משמעת עצמית, כוח רצון, אמביציה ונחישות. לא להתעכב על כל מהמורה ואמונה מטורפת בצדקת הדרך. גם אם יש לך עשרה מיליון מעריצים, אתה תמיד תיתקל בגלי הדף בקרב האנשים הקרובים לך. אתה חייב להיות נחוש כמו שובר גלים ולהאמין כנגד כולם בצדקת דרכך. אם אתה לא נחוש, בסופו של דבר יגיע גל גדול ויטביע אותך. אני חושב שהתכונה החשובה ביותר כדי להפוך ליוצר באמת גדול וכדי להטביע חותם היא אומץ. אתה חייב להיות אמיץ כדי ליישם את האני מאמין שלך, את הערכים שלך ואת האמירה האומנותית שלך כי כשיש משהו שהוא שבלוני וידוע מראש, כל אחד יכול לעשות אותו. כשיש משהו שהוא מיוחד ויוצא דופן, יש רק אחד שיכול לעשות אותו, וכשאתה האחד הזה כולם יתקפו אותך. תמיד. אתה תמיד תהיה בודד, ולכן הנחישות והאומץ הם התכונות החשובות ביותר.”

משלל הדברים שאתה עושה בעולם, מהי היצירה שאתה הכי גאה בה? ומהי המוזיקה שאתה הכי אוהב?
 “אני נהנה מכל מה שאני עושה וקשה לי להצביע על דבר משמעותי אחד. אני מאוד מאוד אוהב לנגן רסיטלים,

חילקתי את הזמן בערך חצי-חצי, אבל לפני חמש שנים נולדו לי שני ילדים, ומאז אני יותר מקורקע, שלא נדבר על עכשיו, בתקופת הקורונה. פיתחתי בישראל מערך הופעות מורכב, טוב ויעיל, הגעתי למצב ששנה אחרי שנה, במשך חמש-עשרה שנה, אני עושה כשלוש מאות וחמישים קונצרטים בשנה, זה חסר תקדים במושגים בין-לאומיים, אז מהבחינה הזו מצאתי את מקומי המקומי במובן המקומי.”

מדוע בחרת להישאר בישראל?
 “הסיבה העיקרית הייתה הילדים שלי והמשפחה שלי. יש לי בן זוג ושני ילדים. יש לי בת זוג להורות שגם לה יש משפחה נפלאה, ואימא ואח. הייתי אומר שכל המערך הזה, כולל הילדים שלי, השאירו אותי יותר בארץ. אבל ברגע שתחלוף הקורונה אני רוצה לחזור לפעילות הרבה שנעשית בעולם, למרות שהמקום המרכזי שלי הוא ישראל.”

יש תחושה שהמוזיקה הקלאסית היא נחלתם של מעטים?
 “למעשה, היא לא כל כך נחלת מעטים. למופעים הקלאסיים בישראל מגיעים 1.3 מיליון אנשים בשנה. זה מספר חסר תקדים, אלו הנתונים שלפני עידן הקורונה, כמובן. בסין יש שלושים מיליון פסנתרנים. בגרמניה יש יותר מאלפים תזמורות קלאסיות, ובכל שנה נפתחים יותר ממאה וחמישים אולמות קונצרטים גדולים בעולם, כך שזה נחלת מיעוט, לא מעטים. יש רבים שאוהבים מוזיקה קלאסית. נדמה לנו כשאנו מסתכלים בתקשורת שהמוזיקה הקלאסית היא לא בתודעתה, וזה נכון, היא לא בתודעה התקשורתית. הסיבה לכך היא שהתקשורת הישראלית על כל ערוצייה מונהגת, נערכת ונכתבת על ידי אנשים צעירים. העיתונאים והעורכים המבוגרים הם באמת מיעוט, ולכן הצעירים פחות מתחברים למוזיקה הזו. אבל האנשים המבוגרים אוהבים יותר מוזיקה קלאסית, לא בגלל שהם יותר חננות ופחות קולים ויודעים פחות על העולם, אלא בדיוק ההפך. פשוט נמאס להם לשמוע מוזיקה פשוטה, והם רוצים לשמוע מוזיקה יותר מורכבת, את יצירות העבר.”

מה דעתך על המוזיקה הים תיכונית או על המוזיקה הרווחת היום בישראל?
 “המוזיקה הים תיכונית היא טרנד. כמו כל ז'אנר מוזיקלי יש בה דברים טובים, אבל גם דברים יותר שטחיים. כרגע הטון ששולט הוא כזה שמגלה פתיחות לאלמנטים שונים של התרבות המכונה תרבות מזרחית. זה בסדר גמור, זה לא יישאר כך תמיד, ובכל מקרה הדברים אינם מוחלטים, כי אם אתה תיקח

”

בימים אלו של חוסר ודאות הכי חשוב לי זו תחושת הביטחון והשקט הנפשי, הידיעה שהצטרפתי לבית חם ובטוח שעוטף אותי באהבה. **אני שמחה שבחרתי נכון, בחרתי בטוח. בחרתי עד 120.**

“

לאה וולקוב,
דיירת ברשת עד 120

עד 120 - הבחירה הבטוחה שלי

זה הזמן להצטרף לבית חם ובטוח, ששומר ומגן עליך בכל היבט: רפואי, חברתי וכלכלי.

- ✔ **בית מלא בריאות** עם רופא ואחות שנוכחים מסביב לשעון - 24/7
- ✔ **בית ששומר על הפיקדון שלך** עם הגב החזק של חברת הפניקס
- ✔ **בית מלא חברים** עם קהילה חמה ומגובשת וחיי תרבות עשירים

רשת 'עד 120'
דיור מוגן לגיל השלישי *6120

הבית בראשון לציון • הבית בהוד השרון • הבית בתל אביב
בקרום - הבית במודיעין והבית בקריית מוצקין

רשת בתי מגורים
מלאי תוכן

” היום אפריל ויונתן הם מרכז עולמי. הם החשובים, אני המשני, ויש בזה משהו מאוד טוב, לא להיות במרכז. זה קשה להיות אבא, וזה קשה להיות הורה יחיד, אבל אני עושה את זה “

צברתי נכסים במהלך הקריירה שלי, הלב שלי נשבר שוב ושב לראות מה קורה במעגלים שמסביבי, של המוזיקאים שאני כל כך אוהב. אני מאוד מתגעגע לבמות, הן חסרות לי כמו אוויר לנשימה. אני מתגעגע לקהל שלי, לפעילות. אני מבטיח בפני אלוהים שלעולם לא אקח כמובן מאליו את כל הטוב הזה שהיה לי לפני תקופת הקורונה. אני לא מאמין בקורונה, אני חושב שרוב הנסתר על הגלוי בכל הנוגע לנגיף. אני חושב שההרס הטוטאלי והטרגי של עולם התרבות בישראל ובעולם בגלל הקורונה היה מיותר, והלוואי ויכולתי להשפיע על העובדה המצערת הזאת. אני אמרתי את הדברים גם במרץ 2020, הכול רשום ומתועד. יום אחד אני משוכנע שיבינו שצדקתי, חבל שלא יכולתי לשנות את זה.”

כמה מילים מסכמות לדיורנו על מוזיקה או בכלל...
”אני רוצה לאחל לכל הדיירים בריאות איתנה, ולקראת השנה שבאה עלינו לטובה להזכיר להם, אפילו שזה כבר נהפך לקלישאה, אבל לקלישאה מאוד נכונה, שכפי שהגוף דורש מזון, כך גם הנפש דורשת מזון. וכפי שהגוף יחנה לאכול ירקות ופירות ולהפוך אותם למשהו מועיל לגוף, אבל לא יוכל לעכל אבני חצץ, בדיוק כך זה עם התרבות. אנחנו צריכים להביא לנפש שלנו את המזון האיכותי, הטוב, המורכב והמעשיר ביותר שאנחנו יכולים, כי נפש בריאה בגוף בריא. אני מאחל לכולם שידעו לקחת את אוצרות התרבות שקיימים ונמצאים בהישג יד, מסביבנו. יש הרבה מאוד אנשים בישראל שיכולים להעניק אותם לדיירים, וגם אני אשמח לבוא ולהעניק אותם. אני מאחל לכולם ראש בריא, נפש בריאה בגוף בריא, עד לפגישתנו הבאה. תודה רבה לכם על הריאיון הזה.”

ואפרופו הילד חולם, מה החלומות שעדיין לא הגשמת?
”החלומות שלי קשורים בעיקר לביצועים של היצירות שלי, להכרה בין-לאומית רחבה יותר וגדולה יותר ולקידום של כל העולם הקלאסי. הייתי רוצה לחיות בעולם שבו המוזיקה הקלאסית מתקבעת יותר בתודעה ומביאה יותר צעירים, משנה קצת את השיח על התרבות בכלל או על המוזיקה בפרט. יש לי חלום שאני כבר לא בטוח שיתגשם, לראות את אלפא ואומגה במטרופוליטן האופרה שבניו יורק. כשהייתי צעיר הייתי בטוח שהוא יתגשם, אבל היום אני לא חושב כך, אבל גם אם הוא לא יתגשם בחיי, אני מאמין שהוא יתגשם אחרי מותי.”

שתף מעט בחייך האישיים
”אני אבא לשניים, לאפריל ויונתן התאומים בני החמש וחצי, שהבאתי בהורות משותפת. יש לי בן זוג מקסים כבר חמש שנים, הוא נכנס לחיי אחרי שהילדים נולדו. את הילדים הבאתי עם ידידה ששמה אילת. היא גרה בקריית אונו. אני גר ביפו, באזור הדרומי של יפו, ממש מעל חוף העלייה. ההובי שלי הוא לאסוף עתיקות ופורצלנים, כלי כסף. זה הובי שנהפך ממש להובי לווהט. נהייתי אספן מאוד מאוד בולט בתחום הזה.”

מה האבהות עשתה לך?
”היא קירבה אותי לקרקע, לעצמי, נתנה משמעות חדשה למילה נתינה ולמילה אהבה, היא הגדירה אותה מחדש. היא הוציאה אותי ממרכז עולמי, שזה דבר מאוד חשוב. היום אפריל ויונתן הם מרכז עולמי. הם החשובים, אני המשני, ויש בזה משהו מאוד טוב, לא להיות במרכז. היא גם הראתה לי שאני מסוגל לעמוד בקשיים מסוג אחר, שלא ידעתי שקיימים. זה קשה להיות אבא, וזה קשה להיות הורה יחיד, אבל אני עושה את זה.”

האם היית רוצה שילדיך ילכו בעקבותיך? הם יש להם כישרון מוזיקלי?
”לא נראה לי, בכל מקרה אני מקווה שלא. אני רוצה בעבורם חיים יותר נינוחים ונעימים מהחיים שעברו ושעוברים עליי. החיים שלי אולי מעניינים, אבל הם לא נינוחים, הם קשים, זו עבודה שאני לא חושב שמתאימה לכל אחד. אני מאחל ליונתן ולאפריל חיים יותר מותאמים לתקופה שבה הם חיים.”

תקופת הקורונה, שתף כיצד התמודדת איתה?
”תקופת הקורונה הייתה התקופה הקשה ביותר שאני זוכר אי פעם בחיי. עברתי קשיים ומשברים, אבל שום דבר לא הכין אותי לקורונה. העסק שלי, החברה שלי, בבת עיניי, שהקמתי בעשר אצבעותיי פשוט הפסיקה את פעילותה. העובדים פוטרו, המוזיקאים הלכו הביתה. למרות שאני לא רעב ללחם, ברוך השם, כי

נוחה של אהבת אחים

סיפורה של דינה דלויה

דינה, החמישית מבין שבעה ילדים, התייתמה מאם כשהייתה בת שתיים-עשרה. אביה, שהיה ימאי, נטש את ילדיו לאחר מות האם והשאיר אותם לבד בעולם. אחותה הגדולה של דינה לקחה על עצמה לטפל באחיה שגדלו בעוני מחפיר. בהמשך נשלחה דינה לקיבוץ יגוד, התגייסה לצבא והכירה את בעלה, הקימה בית, ילדה שלישייה ומצאה את מקומה בבית עד 120 שבהוד השרון. זהו סיפורה המרגש של דינה דלויה.

היו קטנים. אחיי ניסו לאתר אותנו, וכשהגיעו לספינה שבה עבד גילו שהוא מנהל מערכת יחסים עם מישהי. נותרנו לבד בעולם, לא היינו בקשר עם משפחתו של אבי גם כשאימי הייתה בחיים, והדודים שלי מצד אימי היו מעוטי יכולת וטרודים בקשיים ובמצוקות שלהם. באחד הימים, כשאחותי שלחה אותי למכולת הסמוכה לביתנו, החנונית הבינה שאנחנו חיים לבד, בלי הורים, וכאקט של דאגה יצרה קשר עם רשויות הרווחה ודיווחה עלינו.

ובכל זאת, מי דאג לכם וטיפל בכם?

"אחותי הגדולה – אהובה. היא הייתה עתודאית, למדה סיעוד ועבדה כאחות באיכילוב. אחי הגדול, צביקה, שוחרר מהצבא ופתח חנות ירקות. שניהם פרנסו אותנו ככל יכולתם, הם דאגו לכל הצרכים הבסיסיים שלנו."

איך נראתה הילדות שלך?

"למעשה, לא הייתה לי ילדות. הלכתי לבית הספר, וכשחזרתי הייתי צריכה לסייע בכל דבר שנדרש וגם

ספרי על ילדותך

"הוריי הכירו במעברה שברמת השרון. הם התחתנו והביאו לעולם שבעה ילדים, אני הייתי החמישית. אימי עבדה במשק בית, היא עשתה ככל שיכולה כדי לסייע בפרנסת המשפחה. אבי היה ימאי, ורוב הזמן לא היה בבית. בציניות אומר שהגיע מההפלגות, עשה ילד ועזב. את רוב הכסף שהרוויח בזבז על עצמו ועל הימורים. כשמלאו לי שתיים-עשרה, במקום מסיבת בת מצווה החיים זימנו לי דברים אחרים."

מה קרה?

"אימי חלתה בסרטן הכליות ותוך שבעה חודשים נפטרה בייסורים נוראיים. הייתי צריכה להתמודד עם העובדה שלא חגגו לי בת מצווה, אבל זו הייתה התמודדות שולית, כי בעת ההיא התמודדתי עם דברים שילדה בגילי אינה מתמודדת."

עם מה היית צריכה להתמודד?

"כשהסתיימה השבעה על מות אימי, ארז אבי את חפציו ועזב. הוא נטש שבעה ילדים ששלושה מהם

”מצבנו הכלכלי היה דחוק, אבל ההחלטה הזו השאירה אותנו שפויים. בהיבט הכלכלי היה לנו קשה, לא רכשנו מותרות, לא יצאנו לחופשות ולא היה לנו רכב. במשך שנים, לאחר העבודה, ניקינו בלילות משרדים כדי להשלים הכנסה ולכלכל את ארבעת ילדינו. היו הרבה מאוד ויתורים, אבל החברות החזקה והפרגון ההדדי סייעו לנו לצלוח את הקשיים

“ תורן, הוא הציע לי ללכת לסרט. הסכמתי, אך הייתי משוכנעת שזה לא יצא לפועל. בערבו של אותו יום שמעתי במערכת הכריזה של הבסיס: 'קשאני, קשאני (שם משפחתי דאז), מה קורה עם הסרט?' אותה יציאה לסרט נהפכה לחיים משותפים. אנחנו ביחד שלושים שנה, וכל יום כשאני מוציאה מתיקי את הכרטיך שהוא מכין בעבורי בבוקר, אני שמחה על הבחירה שלנו.”

לאחר שנולד בנה הבכור, סער, דינה ובעלה עוברים להוד השרון וגרים בבית שבו גדלה. כשהם רוצים להרחיב את המשפחה, דינה מתקשה להרות, ולאחר טיפולי הפריה היא מתבשרת כי היא נושאת ברחמה שלישייה.

כיצד מצליחים לשמור על זוגיות עם האתגר הזה?
”רוב התקופה הייתי בשמירת היריון. זה לא היה קל לגדל שלישייה בנוסף לסער, שהיה אז ילד קטן. למרות ההכנה, בחודשים הראשונים הייתי בהלם מוחלט. אחת ההחלטות הטובות שעשינו הייתה להיעזר במטפלת צמודה (אופר) במשך השנה הראשונה. מצבנו הכלכלי היה דחוק, אבל ההחלטה הזו השאירה אותנו שפויים. בהיבט הכלכלי היה לנו קשה, לא רכשנו מותרות, לא

לטפל באחיי הקטנים (אחי היה אז בן תשע ואחותי בת שלוש). לא יכולתי להשתתף בחוגים, להיפגש עם חברים, לקנות בגד יפה או צעצוע, אלו היו בגדר חלום רחוק, אך לצד הקושי הייתה אהבה וגם מסירות ללא גבולות. אני מנסה לחשוב מה היה עולה בגורלי אם אחותי, שהייתה בסך הכול בת תשע-עשרה, לא הייתה לוקחת על עצמה את תפקיד ההורים שלא היו לנו. במשך ארבע שנים היא תפקדה כאם המשפחה, שמה בצד את חייה והתמקדה בנו. אין הקרבה גדולה מזו.”

איך הרגשת באותה תקופה?
”התייחסתי לסיטואציה כעובדה, כגורל שצריך להתמודד איתו, אך בשום אופן לא נתתי לרחמים עצמיים או למסכנות לנהל אותי. להזכירך, הייתי נערה צעירה. אני משערת שהחום שאחותי הרעיפה עלינו, ההקרבה והדאגה היום-יומית והעובדה שהיינו משפחה מרובת אחים סייעו מאוד.”

מתי התחיל פרק הקיבוץ בחייד?
”כשמלאו לי שש-עשרה ואחותי עמדה להתחתן, רצו לשלוח אותנו למסגרות מתאימות. אחותי התעקשה שנלך לקיבוץ ולא למוסד. אף שאחותי רצתה שנישאר יחד, הדבר לא הסתייע. אחיי עברו לקיבוץ אלרום, ואני התקבלתי לחברת הנוער שבקיבוץ יגור.”

איך הייתה הקליטה בקיבוץ?
”ההתחלה הייתה קשה מאוד. זו הייתה הפעם הראשונה שהרגשתי לבד, שאין לי אימא. לא היה לילה אחד בשנה הראשונה שבו לא מיררתי בכי. המצאתי סיבות שונות כדי לנסוע לבקר את אחותי, אבל כמו כל דבר בחיים בסוף מתרגלים, ואני התאקלמתי. עליית הנוער הייתה אסופה של ילדים שבאו מרקע קשה. נוכחתי שהעובדה שההורים שלך בחיים אינה ערובה לכך שתרגיש מוגן ואהוב. לא פעם הרגשתי ברת מזל, אומנם לא היו לי הורים, אבל היו לי אחים שהיו רשת הביטחון שלי.”

רבות השנים חידשתם את הקשר עם אבא?
”שנים רבות היה נתק מוחלט, אך לפני כשנה, כשמצבו החמיר והוא אושפז באיכילוב, שם אחותי עובדת כאחות בכירה, סעדנו אותו, למרות שלא הגיעה לו הערבות ההדדית שבין האחים, שהיא חלק מה-DNA שלנו. שמנו בצד את משקעי העבר ותמכנו בו.”

איפה פגשת את אורי, בעלך?
”שירתנו יחד בבסיס סטלה מאריס שבחיפה, אבל רק לקראת השחרור שלי הקשר נהפך לחברות. הוא היה בחור נאה ופולרטון לא קטן. יום אחד, כשהיה קצין

משתפים אותי בסיפורי חייהם, אני מתרגשת עד דמעות לנוכח העשייה, האומץ והאתגרים שהחיים הציבו להם. אני מרגישה שאלוהים שלח אותי לעבוד במחיצת בני הגיל השלישי כתיקון לכך שלא חוויתי את הוריי בגילאים האלה. אני חשה בכאב ובגעגועים כשנכדים או נינים באים לבקר, ואני עדה לחום ולאהבה השוררת ביניהם. אלו רגשות שאני וילדי לא זכינו לחוות, אבל אני מתנחמת שהשכלתי להקים בית חם לילדי, ויבוא יום וגם אני אהיה סבתא.”

מה את אוהבת לעשות בזמנך הפנוי?
”כל מה שאפשר לעשות עם המשפחה הגרעינית והמורחבת. להיפגש, לבשל, לארוח ולחגוג. בנוסף אני מאוד אוהבת ספורט, בעיקר זומבה, וכמובן שופינג. אחרי כל כך הרבה שנים של חסכים, אני מפצה את עצמי בדברים יפים ושמחה בחלקי.”

יצאנו לחופשות ולא היה לנו רכב. במשך שנים, לאחר העבודה, ניקינו בלילות משרדים כדי להשלים הכנסה ולכלכל את ארבעת ילדינו. היו הרבה מאוד ויתורים, אבל החברות החזקה והפרגון ההדדי סייעו לנו לצלוח את הקשיים.”

איך הגעת לעד 120?
”יום אחד, כשעברתי ליד בית עד 120 שבהוד השרון, החלטתי להיכנס ולברר אם מחפשים עובדת. יד הגורל הפגישה אותי עם ציונה מליחי ז”ל, שרק מעצם אמירת שמה אני מתרגשת. זו הייתה פגישה עוצמתית. כשחזרתי הביתה סיפרתי לבעלי שפגשתי אישה מדהימה ושאני חושבת שזה המקום הנכון בעבורי. במשך חמש שנים הייתי סגניתה של ציונה, ולמרות העבודה הקשה זו הייתה חוויה. כשנזקקו לפקידת קבלה, ביקשתי להתקבל לתפקיד ומאז אני כאן. כשהדיירים

חיבורים אנושיים זה סוד כוחה

סיפור חייה של אילנה שוקרון

עיניה המאירות, החיוך החם, המסירות, האהבה והנתינה המאפיינים את דמותה הפכו אותה לדמות חשובה לדיירים, שבעבודה הם חלק מהמשפחה. כמנהלת לשכה ואחראית משאבי אנוש, היא מוצאת בחיבור האנושי עם הדיירים טעם ותוכן. היא תמיד מחייכת, בוחרת לראות את הצד הטוב שבכל מצב, ובעיקר מאמינה בכוחו של חיוך.

חיבוקים ונשיקות בבית, וכבת זקונים צחקו שיצאתי הכי גבוהה כי השקיעו בי הכי הרבה. אפשר לומר שאחותי הגדולה גידלה אותי כי אימא עבדה קשה מאוד כדי שלא יחסר לנו דבר. מאז שהכרתי את עצמי מוסר העבודה שלי היה מפותח. כבר בכיתה א, כשחזרתי מבית ספר, עזרתי במכולת של אבי. במהלך השנים עבדתי במגוון עבודות, במשתלה, במכירת ספרים, בתפירה ובבייביסיטר.

בצבא שירתה אילנה כאלחוטאית בשנלר, בגדוד הקשר של פיקוד צפון, ומונתה כר"שית ואלחוטאית של מג"ד הגדוד. לאחר שהשתחררה מצה"ל הכירה את בעלה חיים, וכעבור שנה הם התחתנו. השניים נשואים כבר ארבעים שנה, ויש להם שלושה ילדים ושישה נכדים. אילנה רצתה ללמוד עיצוב אופנה בשנקר, אבל בשל מצבה הכלכלי נאלצה לוותר על החלום ולצאת לעבוד. היא התקבלה לחברת מוטורולה ועבדה שם כארבע שנים. כשנולד בנה הבכור, תומר, היא לקחה חופשה של עשרה חודשים שבמהלכן שיווקה מוצרי קוסמטיקה באמצעות חוגי בית.

"הסתובבתי בין המשרדים כשעליי תיק קוסמטיקה ומנשא ועשיתי סדנאות והדרכות. לעבודה במוטורולה לא חזרתי אז כי היה לי חשוב להיות אימא שנוכחת בבית. ידעתי שלא אוכל לעשות זאת במשרה מלאה, ולכן עבדתי בחנות ספרים, בחנות צעצועים ובקוסמטיקה.

כמיהתה של אילנה שוקרון ליצור חיבורים אנושיים שזורה בסיפור חייה, שהתחיל משירותה הצבאי כאלחוטאית בגדוד הקשר בפיקוד צפון, דרך עבודתה בחברת מוטורולה, שבה הייתה אחת ממקימות שירותי התקשורת מירס. עבודתה הנוכחית כמנהלת לשכה ואחראית משאבי אנוש בעד 120 ראשון לציון מספקת לאילנה משמעות אישית וערך מוסף: החיבור האנושי עם הדיירים והנתינה מפצים על אובדן הוריה בגיל צעיר.

אילנה שוקרון נולדה ב-1959 במעברת נחלת יהודה, כבת זקונים למשפחה שבה חמישה ילדים. הוריה עלו בשנות החמישים מעיראק, וכשהייתה בת שנה הם עברו לגור בשיכונים. אביה היה חנווני ואימא עבדה כחקלאית במשך שלושים ושלוש שנה. בגיל צעיר יחסית חלה אביה בצהבת, המחלה מנעה ממנו לעבוד ואילצה את אימא לעבוד בכמה עבודות כדי לפרנס את המשפחה. בנוסף לעבודתה הקבועה סייעה אימא גם במכולת המשפחתית.

ספרי לי על ילדותך

"הייתה לי ילדות טובה וכיפית, תמיד הייתי מוקפת בחברים ובחברות. הבית שלנו היה בית פתוח, כל ערב השכנים היו מתאספים ומעבירים את הערב בשיחות ובסיפורים. בגינה בבית הוריי היו עצי פרי נפלאים ונדנדה, ישבתי בה עם חברות ויחד למדנו באוויר הצח. תמיד היו

“ היינו זוג צעיר עם שני ילדים קטנים, ומכיוון שלא יכולתי לעבוד מצבנו הכלכלי היה קשה, ובעלי נאלץ לשטוף מדרגות כעבודה שלישית. אך הקושי גם חיזק את הזוגיות שלנו, אהבה והקרבה נמדדות בתקופות הקשות. למדתי גם כמה חשוב להיות אופטימית, לא תמיד זה אפשרי, אבל אפשר להשתדל. אחרי הרבה מאוד שנים נולד בן הזקונים, אור.”

נשמע כמו תקופה לא פשוטה

“בהחלט. היינו זוג צעיר עם שני ילדים קטנים, תומר ושני, ומכיוון שלא יכולתי לעבוד מצבנו הכלכלי היה קשה, ובעלי נאלץ לשטוף מדרגות כעבודה שלישית. אך הקושי גם חיזק את הזוגיות שלנו, אהבה והקרבה נמדדות בתקופות הקשות. למדתי גם כמה חשוב להיות אופטימית, לא תמיד זה אפשרי, אבל אפשר להשתדל. אחרי הרבה מאוד שנים נולד בן הזקונים, אור.”

במה עסקת כשהחלמת?

“כשהחלמתי והילדים גדלו חזרתי למוטורולה. עבדתי שם בתפקידים ניהוליים, וכשהחליטו להקים את חברת מירס, בתחילה כחטיבה בתוך מוטורולה ובהמשך כחברה, הייתי שותפה פעילה ומלאה בכל שלבי ההקמה ובחבלי הלידה. זה היה ממש בית ספר לחיים.”

איך היה המעבר לעד 120?

“חלק ביותר. התחלתי לעבוד כמנהלת לשכה בעד 120 ראשון לציון לפני כשנתיים ותשעה חודשים. השתלבותי במהירות, הסמכויות שלי הורחבו ומוניתי כאחראית משאבי אנוש. הכלים והניסיון שצברתי בעבודתי הקדומות תרמו מאוד לתפקידי הנוכחי. זו עבודה ללא הפסקה, שדורשת מולטי טסקינג ועמידה בלחצים. מעבר לעבודה השוטפת, אני מרגישה שלתפקיד שלי כאן יש משמעות אישית וערך מוסף גדול יותר.”

תוכלי להרחיב על כך?

“הייתי בת עשרים ושמונה כשאבא שלי נפטר, וכשאבא שלי נפטר הייתי בת שלושים ותשע. הדיירים והדיירות פה בבית משלימים לי חסך שנובע מהתחושה שלא היה לי מספיק זמן עם הוריי. אני מרגישה כבת משפחה בקרב דיירים רבים, מקבלת מהם חום ואהבה שרק מחדדים את התחושה שאני ברת מזל.”

ספרי לי איך התמודדת עם התפרצות הקורונה

“אי הידיעה הייתה החלק הקשה ביותר. הקורונה גרמה לנו

להתמודד עם דברים שלא הכרנו, היינו צריכים להתנהל ותוך כדי כך ללמוד ובעיקר להבין שהחוקים השתנו. היו לי גם רגעי שבירה – כשהמחלקות נכנסו לבידוד והיה חשש שדיירים יידבקו, כשעבדנו סביב השעון והתקשורת עם משפחתי נהפכה לאינטרנטית, דרך הזום, וכשלא הרגשתי את המגע החם עם הנכדים. גם העובדה שבעלי ובני יצאו לחל"ת לא הקלה. הזלתי לא מעט דמעות, אבל היו גם רגעי אושר ותחושה אמיתית שאני בזמן ובמקום הנכון. ומעל הכול, דאגתי לדיירים שרובם לא היו לחוצים. חלקם ניצולי שואה, ולכן הם הסתכלו על זה אחרת. במהותי אני בנאדם שצריך לחבק ולנשק, להרגיש וללטף, וזה היה חסר לי מאוד.”

מה הדבר שהכי ממלא אותך באופטימיות בעבודה?

“אני חושבת שהאהבה והנתינה שאנחנו מעניקים לדיירים שחוזרות אלינו אלף מונים. החדר שלי ממוקם מול הקפיטריה, ובכל בוקר הדיירים עוברים ואנחנו

מה את אוהבת לעשות בזמן הפנוי?

“לטייל בארץ ובעולם, לעשות ספורט, לרקוד, לשמוע מוזיקה ולראות סרטים וגם להיפגש עם חברים.”

מה מסב לך לנחת?

“מה שעושה אותי מאושרת זה לראות את המשפחה שלי בריאה ומאושרת ותמיד סביבי. אני תמיד אומרת שהקטנטנים מסבים לי שמחת חיים וממלאים אותי בהמון אנרגיה.”

מברכים אותם בבוקר טוב. דיירת אחת כתבה לי בשנה שעברה שכשהיא מרגישה עצובה ומדוכדכת היא חולפת דרך הלשכה, וכשאני מרימה אליה את הפנים ומחייכת אליה, זה ממלא אותה באנרגיה. אני מקווה שאוכל לפרגן לעצמי לחיות במקום כזה כשיגיע הזמן.”

מה החלומות שלך?

“אני חולמת לממש את לימודי עיצוב האופנה, ואולי בפנסייה לפתוח איזו חנות קטנה ומטריפה.”

לנגן בשלושה מיתרים

בתי פולניקוב,
דיירת הבית בראשון לציון ממליצה

הפעם חריגה מן השגרה.

במשך שנים הגשתי לחוברת משלנו המלצת קריאה. הפעם, בשל צוק העתים, כשהקורונה משתוללת, מצאתי סיפור אחר שאני ממליצה לאמץ בחום, בתקווה שעד יציאתה לאור של חוברת זו יחלפו ימי החולי והניתוק.

חשיפה אישית: הדברים נכתבים כשאיני במחלקה הסייעודית, לשם נחתי לפני כמה חודשים. על הקשיים וההלם ובכלל לא כאן הזמן והמקום לפרט. על הקושי שבניתוק אין טעם להרחיב, הוא מוכר לכולנו בימים אלה. אתרכז ביכולת הבחירה שלנו בכל מצב, כפי שהודגש בסיפור שלפנינו.

קיימת בי היכולת להתבונן בטוב. בראש ובראשונה בנתינה הנדירה של הצוות המטפל. חבל שנדרשת שהות במחלקה הסייעודית כדי להתוודע למסירות הנפש של העובדים, שאין דומה לה. מדובר בעבודת יום-יום מפרכת מבחינה פיזית ומבחינה נפשית, והם מבצעים אותה בעקביות מופתית תוך שמירה על כבוד האדם. יש בנו היכולת לבחור מבט, להביט אל עבר מה שנותר לנו בכישרונו ולגייס הודיה ותקווה.

באשר לניתוק – נחמה פורתא ניתן למצוא בסלולריים, המאפשרים לנו תקשורת זמינה אל מי שנרצה ואף להאזין לקטעי מוזיקה ביוטיוב... לכך מתקשר הסיפור הבא. קיבלתי אותו במרשתת עם הכותרת "סיפור

לשבת", בלי ציון שמו של הכותב. התעלמתי מחסר זה והתרכזתי בדברים המופלאים שקראתי.

הסיפור לוקח אותנו אל אולם קונצרטים בניו יורק, לקונצרט עם הכנר יצחק פרלמן. ילד שנפגע בשיתוק מילדותו ובכל זאת, בזכות אישיותו המופלאה זכה להביא אותנו לפסגות של יופי בצלילי כינורו. כל מי שהאזין לו באולם הקונצרטים או בתוכניות הטלוויזיה ראה שהתקשה בעלייתו לבמה ונעזר בקביים ובאבזורים נוספים. ההתמודדות נעשית בפשטות ובטבעיות והמנגינה שאחרי זורמת ומוחקת כל קושי. בסיפור שלנו מתואר פרלמן בקונצרט בניו יורק, מתוארים העלייה לבמה, הטיפול במכשירי העזר וכו'.

ואז מתחילה הנגינה השמימית, כשרעש מבקיע אותה לפתע. מיתר אחד פקע – וכולם דרוכים לקראת תיקון או החלפת הכינור. אלא שאחרי זמן קצר מאותת פרלמן למנצח להמשיך... והצלילים היו מופלאים ויצרו התעלות שלא הייתה כמוה. התשוואות שאחרי לא פסקו עד לאות מן האומן ולדברים שנשא: "לפעמים משימתו של האומן למצוא כמה מוזיקה הוא יכול עדיין לייצר ממה שנשאר".

מצאתי במשפט זה מצפן לחיים בכלל. כל אחד מאיתנו הוא בבחינת אומן בהתמודדות עם המציאות בשלבי חיים שונים. כל אחד, אם ינסה, אולי ימצא את היכולת לגייס את המיתרים שברשותו כדי ליצור את מנגינת חייו.

תקופת הקורונה חיזקה את ההבנה: אין תחליף לידיעה ששומרים עלייך, שיש בבית רופא שנוכח 24/7 וצוות חם ואכפתי, שעושה הכול עבורי עם המון אהבה ותשומת לב.

אני שמחה שבחרתי נכון, בחרתי בטוח. בחרתי עד 120.

מאיה צמרת,
דיירת ברשת עד 120

עד 120 - הבחירה הבטוחה שלי

זה הזמן להצטרף לבית חם ובטוח, ששומר ומגן עליך בכל היבט: רפואי, חברתי וכלכלי.

- ✔ **בית מלא בריאות** עם רופא ואחות שנוכחים מסביב לשעון - 24/7
- ✔ **בית ששומר על הפיקדון שלך** עם הגב החזק של חברת הפניקס
- ✔ **בית מלא חברים** עם קהילה חמה ומגובשת וחיי תרבות עשירים

רשת 'עד 120'
דיור מוגן לגיל השלישי *6120

הבית בראשון לציון • הבית בהוד השרון • הבית בתל אביב
בקרוב - הבית במודיעין והבית בקריית מוצקין

רשת בתי מגורים
מלאי תוכן

צילום: שחר נייבירג

בית המאפה של אריק קייזר (MAISON KAYSER) האנגר 24-25, נמל תל אביב

זהו מוסד צרפתי המתאפיין במצוינות ובמקצוענות בכל הקשור ללחמים, מאפים ומוצרי קונדיטוריה או מה שנקרא בצרפתית, בולונז'רי ופטיסרי. סניף הדגל הראשון נפתח בישראל על חורבות מסעדת מול ים, בנמל תל אביב. בחלל המעוצב, המלא באור, עם תקרה גבוהה וסטייל מוקפד, מרגישים את האיכות בכל פינה. גם בחומרי הגלם ובשיטות הייצור אין פשרות - הם מייבאים חמאה צרפתית איכותית שנותנת ריח וטעם לשלל המאפים. תיהנו כאן מבגט מצוין וגם ממאפה תפוחים או מבריוש פטל, מאקלר קפה, מעוגות ומטארטים, ממש כמו בצרפת, וכן מארוחות בוקר מיוחדות וטעימות. אפשר לשבת במקום, גם בחלל הפנימי וגם החיצוני, וכמובן לקחת הביתה. מתוכננים שני סניפים נוספים בהמשך, אחד מהם ברחוב הרצל פינת רוטשילד, מתחת למכון תרבות צרפת, כמובן. המקום נפתח רשמית ב-9.9.20, ואין לי ספק שיזכה להצלחה מסחררת.

מסביב לשולחן

דוד קישקה לוקח אותנו למוסדות קולינריים מומלצים באזור המרכז

בימים אלה, של חוסר ודאות, שבהם לא ממש ברור כיצד ייראה ערב החג ומי ישב סביב השולחן, בחרנו לחרוג ממנהגינו ובמקום להציע מתכונים, להביא אליכם חמישה מקומות מעולים, מוסדות קולינריים ששווה להכיר באזור המרכז. הזמנו את דוד קישקה, מומחה לקולינריה, לשתף אותנו באהבתו הגדולה למטבח. דוד, בנו של מישל קישקה, המאייר, גדל בבית שאוהב ומעריך מטבח ואוכל משובח. מגיל צעיר הוא נחשף למגוון רחב של מטבחים. חמש השנים שחי בפרז'ז גרמו לו להבין שזה המסלול היצירתי שלו. הוא ליווה שפים ישראלים, כתב על קולינריה במגזין על השולחן ובמוסף במסלול של ידיעות אחרונות, הגיש פינה קולינרית בתכנית פאולה וליאון בקשת, עבד בתפקידי מפתח בעולם המסעדנות של ישראל, והיום הוא יום וגם יו"ר העמותה הישראלית לתרבות קולינרית.

לכבוד פתיחת השנה לוקח אותנו קישקה אותנו לחמישה מקומות בלתי נשכחים.

להזמנת סיורים והרצאות ניתן לפנות בטלפון 054-4700976.

הקוסם - שלמה המלך 1, תל אביב

אומנות וזכה השנה באוסקר של ספרי הבישול. הוא נמכר כאן במקום ואפשר גם לעיין בו. מתאים לאכול במקום או לקחת. בתאבון.

אריאל רוזנטל, המכונה הקוסם אינו מפסיק להפתיע ולספק חוויית אירוח והסעדה בקונספט מהודק וטעים. בקרוב יחוג מוסד האוכל הזה עשרים שנים. המקום תמיד מצוחצח ומוכן לקראת האורחים. האוכל מחומרי גלם איכותיים, כל מנה מכינים במקום בקפדנות ובמיומנות כדי לספק את הביס המושלם. זה לא רק פלאפל ממתכון סודי ופיתה ענן שמייצרים במיוחד בשביל המקום, זה לא רק גלגל שווארמה אימתני עם שומן שמתחסל בכל יום מחדש, זה לא רק הרימונדה (משקה לימונים ורימונים) המושלמת, המוגשת קר-קר, כשהיא מרווה ומענגת חושים, זה לא רק מוזיקת הרקע והסאונד שנשמעת כאילו הייתם באולם הפועות, זה גם אורז ביתי ממכר, זה תבשיל זעלוק (בימים מסוימים וליודעי סוד!), זה גם דג חריף ועוד מנות שרוקחים כאן באהבה ובכישרון רב. יש כאן תרבות אירוח נדיבה וחדוות עשייה שניכרת מכל עבר. לא לפספס את החומס של הקוסם, כמו גם את ספר החומס שלו, שהוא יצירת

צילום: יחי'צ

איטס קפטריה אד"ם הכהן 1 (בית חנה) וגם בשינקין 20, תל אביב

לקפטריה-מעדנייה הנהדרת הזו יש שני סניפים, שניהם במקומות שנעים לשבת וגם מאפשרים לקנות הביתה ולקחת. תמצאו כאן עוגות ובראנז' בסגנון אמריקאי הכי טובים שיש. אל תוותרו על עוגת הגזר המצוינת וגם לא על הסלטים והתבשילים היצירתיים והבייתיים שמכינים כאן במקום בכל יום, תוך הקפדה על מקוריות, טריות, טעמים מגוונים ואסתטיקה. מי שמנצחת על התזמורת היא מיכל אפשטיין, טבחית וקונדיטורית מחוננת, שעשתה קריירה ככדורסלנית בנבחרת הנשים של ישראל, עד שנחתה בתוכנית מאסטר שף, וזו שינתה את מסלול חייה. יש כאן לאנץ' בוקס שווה לארוחת צוהריים, ואפשר להזמין אוכל מוכן לכל סוג של אירוע. מעולם לא התאכזבתי כאן, ותמיד אני מופתע מהטעמים ומהאווירה הטובה.

צילום: יחי'צ

קפה לוינסקי (מוכר גם בתור הגזוז של בני) רח' לוינסקי 41, תל אביב

בני בריגה רוקח זה כמה שנים את הגזוז הכי מיוחד, טעים ומפתיע עלי אדמות. במקום קטנטן בתוך שוק לוינסקי הססגוני (שהרחוב הראשי שלו הפך רגע לפני הקורונה למדרחוב עם פינות ישיבה) מכין בני בשלל טכניקות מיצים טבעיים בטעמי פירות, פרחים, תבלינים והפתעות מעולם הצומח. סירופים יוצאי דופן ופירות מותססים נכנסים אחר כבוד לכוס עם עלים ארומטיים ופרחי מאכל, שחלקם גדלים על גגות תל אביב וחלקם מגיעים ממגדלים מיוחדים. לתכולה הצבעונית והעשירה מתווסף הגזוז, והמשקה מוגש אחר כבוד למזמין. כל כוס היא יצירה בפני עצמה, ותמיד יהיה בה משהו מעט שונה. אי אפשר לבקש או להזמין טעמים, מה שהאומן יוצר זה מה שתקבלו, והאמינו לי - תצאו מבושמים ומופתעים ממנעד הריחות והטעמים שבכל שלוק וביס, שכן גם שותים אך גם אוכלים את חלקי הפירות שבכוס עם הקש-כפית שמוגש עימה. זוהי פיסת גן עדן שכל חובב קולינריה ואסתטיקה חייב להכיר, מקום הזוכה למוניטין הרחוק מעבר לים ובספר שיראה אור בקרוב. את בני קשה לפספס עם הלוק השרמנטי שלו, שיער ארוך ומאפיר וחולצה לבנה של חג, תמיד עם חיוך רחב ומוכן לקראת האורחים.

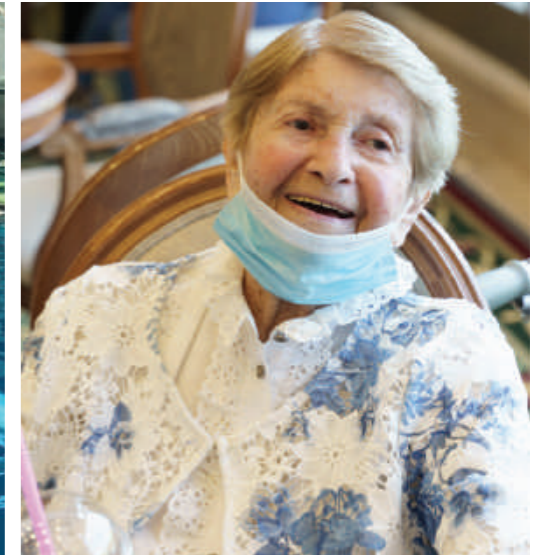
צילום: יחי'צ

קלמטה כיכר קדומים 10, יפו

חלון לים התיכון - זה מה שתמצאו כאן, וזה ממש נעים וטעים. בחלל המסעדה יש חלון המשקיף לים, כך שאפשר להפליג עם הנוף אל מעבר לאופק. החלון השני לים התיכון הוא התפריט, שמוגדר כיווני אך לוקח אתכם למסע בין ישראל-יוון-קפריסין-לבנון-טורקיה, תמיד טרי ועשוי טוב. תמצאו כאן מאזטים, מנות ראשונות, מנות ביניים ועיקריות, כך שכל אחד ימצא פה מה לאכול בכל הרכב שלא יהיה. בתפריט: סלט זוקיני חי, קלמרי מטוגן, ברוסקטה דגים, קבב דגים, מוסקה מסורתית, גירוס טלה ועוד מנות משובחות העשויות במקצועיות. השירות במקום חביב וקשוב ויוצר חוויה נהדרת. במקום מתמחים גם בקוקטיילים וביינות, ולבעלים קיקו יש ניסיון רב בתחום המסעדות, מרגישים שיש מקצוען בשטח. אפשר לשבת בחוץ ולהשקיף על הנוף של כיכר קדומים ובתי האבן המרשימים שסביב, כשאין תיירות והכיכר ריקה מההמון יש בזה גם משהו נחמד... מבחינתי זה מקום נהדר להגיע אליו בשבת או בשעת ערב מוקדמת כדי ליהנות מהשקיעה ומהאוויר הנעים, מעל הים, במסעדה היפואית.

רשת בתי מגורים
מלאי תוכן

www.ad-120.co.il | *6120

רשת 'עד 120' דיור מוגן לגיל השלישי

הבית בראשון לציון • הבית בהוד השרון • הבית בתל אביב
בקרוב - הבית במודיעין והבית בקריית מוצקין